Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

াবিন আলুন

াহিত্যসভা

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

Shaben Potatoes

ছাবিন আলুন

(কাৰবি ৰামায়ণ)

Karbi Ramayan

Compiled + Edited by

সংকলয়িতা আৰু সম্পাদক

শ্রীছামছিং হাঞ্চে

(Sarsam Singh Hanche)

অসম সাহিত্য সভা

১৯৮৬

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

Sabin Aloon (Karbi Ramayana)—collected and edited dy Sri Samsingh Hanse, Published by Sri Prafulla Chandra Bhattacharyya, General Secretary, Asam Sahitya Sabha, Chandrakanta Handique Bhavan, Jorhat, Asam, 15 February, 1986. **Price Rs. 8·00 only.**

© অসম সাহিত্য-সভা

প্রকাশক :
শ্রীপ্রফুল্লচন্দ্র ভট্টাচার্য্য
প্রধান সম্পাদক,
অসম সাহিত্য সভা,
চন্দ্রকান্ত সন্দিকৈ ভৱন,
যোৰহাট—১

ছাবিন আলুন (কাৰবি ৰামায়ণ)—শ্রীছামছিং হাঞ্চেৰ দ্বাৰা সংকলিত আৰু সম্পাদিত। প্রকাশক : শ্রীপ্রফুল্লচন্দ্র ভট্টাচার্য্য, প্রধান সম্পাদক, অসম সাহিত্য সভা। চন্দ্রকান্ত সন্দিকৈ ভৱন, যোৰহাট-১ অসম।

প্রথম প্রকাশ : ১৮ ফেব্রুৱাৰী ১৯৮৬

মূল্য—৮ টকা

মুদ্রক :
শ্রীপ্রশান্ত কুমাৰ শর্মা,
পূর্বদেশ মুদ্রণ,
ৰিহাঁবাৰী, গুৱাহাটী-৮

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

প্রধান সম্পাদকৰ একাষাৰ

'ছাবিন আলুন' জনকবিয়ে ৰচনা কৰা কাৰবি ভাষাৰ ৰামায়ণ। অসমৰ জনজাতীয় ভাষাত লিখিত ৰামায়ণ পোৱা নাযায় যদিও জনশ্রুতি আৰু লোকগীতৰ মাজেৰে ৰামায়ণৰ কাহিনী প্রচলিত হৈ আহিছে। অসমৰ কাৰবি জনসমাজত ৰামায়ণৰ কাহিনী লোক-গাথাস্বৰূপে প্রচলিত। কাৰবি ৰামায়ণত পাঁচশ ষাঠিটা দুশৰীয়া পদ আছে। খামতিসকলৰ মাজতো চৌৰামাং নামৰ খামতি ৰামায়ণ জনশ্রুতিত প্রচলিত হৈ আছে। এইদৰে অসমৰ অন্যান্য জনজাতিৰ মাজতো সম্পূর্ণকৈ ৰামায়ণ ৰচিত নহলেও দুই-এটা ৰামায়ণৰ কাহিনী পোৱা যায়। অসম সাহিত্য সভাৰ পত্রিকা সম্পাদক শ্রীছামছিং হাঞ্চে ডাঙৰীয়াই ছাবিন আলুনখন সংকলন আৰু সম্পাদনা কৰি দিয়ে। ইয়াৰ বাবে তেখেতলৈ কৃতজ্ঞতা জনালোঁ।

অসম সাহিত্য সভাই অসমৰ থলুৱা ভাষাসমূহৰ সমানে বিকাশ আৰু বিস্তৃতি লাভ হোৱাটো আৰু অসমীয়া ভাষাৰ মূল সুঁতিটোৰ লগত নিবৰছিন্ন সম্পর্ক কটকটীয়াকৈ ৰখাটো বিচাৰে সেয়েহে জনজাতীয় ভাষাত ৰচিত পুথি অসমীয়া মূলানুবাদেৰে সৈতে প্রকাশ কৰাৰ বাবে সভাই আঁচনি হাতত লৈছে। 'ছাবিন আলুন' সেই আঁচনিৰে অন্তর্ভুক্ত।

তদুপৰি এইখন ৰামায়ণৰ কাহিনী, পটভূমি আৰু পৰিবেশ কাৰবি-আংলং অঞ্চল আৰু কাৰবি সমাজ হোৱা হেতুকে এই পুথিৰ মাজেৰে কাৰবি জন-জীৱনৰ সাংস্কৃতিক আৰু সামাজিক দিশ সুন্দৰকৈ উদ্ভাষিত হৈ উঠিছে। অসমৰ সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

দিশৰ অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত এই পুথিখনি সহায়ক হব। সেই আশাৰে পুথিখনি প্ৰকাশ কৰা হ'ল।

পুথিখন পুনৰীক্ষণ কৰা আৰু ছপাশালৰ আহি কাকত আদি চাই সহায় কৰা বাবে কটন মহাবিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ অধ্যাপক শ্ৰীৰামচৰণ ঠাকুৰীয়াক ধন্যবাদ জনালোঁ। পুথিখন প্ৰকাশৰ ক্ষেত্ৰত অসম সাহিত্য সভাৰ সহকাৰী সম্পাদক শ্ৰীশৈলেন দাসে বিশেষভাৱে সহায়-সহযোগিতা আগবঢ়াইছে। শ্ৰীদাসো ধন্যবাদৰ পাত্ৰ। পুথিখনি ছপাই দিয়াৰ বাবে গুৱাহাটীৰ পূৰ্বদেশ মুদ্ৰণৰ স্বত্বাধিকাৰী শ্ৰীপ্ৰশান্ত কুমাৰ শৰ্মা আৰু ছপাশালৰ কৰ্মীবৃন্দক ধন্যবাদ জনালোঁ।

পঢ়ুৱৈ সমাজে পুথিখনক মৰমৰ চকুৰে চালে কৃতাৰ্থ হম। ইতি—

শ্ৰীপ্ৰফুল্লচন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য্য
প্ৰধান সম্পাদক,
অসম সাহিত্য সভা

চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন
১৮ ফেব্ৰুৱাৰী ১৯৮৬ খ্ৰীষ্টাব্দ

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ব্যক্তিগত দু-আষাৰ

অন্য জনজাতিৰ সমাজত ৰামায়ণৰ প্ৰচলন আছে নে নাই, কব নোৱাৰোঁ; কিন্তু কাৰবি-সমাজত ইয়াৰ প্ৰচলন যুগ-যুগ ধৰি গীত আকাৰে চলি আহিছে। কাৰবি-সমাজত ইয়াৰ প্ৰচলন কেতিয়াৰ পৰা কেনেকৈ হ'ল তাক ঠাৱৰকৈ কোৱা টান। কিন্তু, কাৰবি জাতিৰ কলা, সংস্কৃতি, দৰ্শন আৰু চিন্তাধাৰাৰ ওপৰত ইয়াৰ প্ৰভাৱ অতি গভীৰ। সমাজত গীত আকাৰে প্ৰচলিত "ছাবিন আলুন" অৰ্থাৎ 'কাৰবি ৰামায়ণ'ৰ জৰিয়তে কাৰবিসকলৰ ইতিবৃত্ত ফট্‌ফটীয়াকৈ দেখা পাওঁ। কাৰবি জনজাতিৰ ওপৰত ৰামায়ণৰ এনে প্ৰভাৱৰ কথা যথাৰ্থতে গভীৰভাৱে চিন্তনীয় বিষয়।

কাৰবিসকল তিব্বত-বৰ্ম্মী জনগোষ্ঠীৰ অন্তৰ্ভুক্ত। হিমালয়ৰ দাঁতি কাষৰীয়া ঠাইবোৰেই আছিল কাৰবিসকলৰ আদি বাসস্থান। নানা জাতি-উপজাতিৰ সৈতে লগা ঠেলা-হেঁচাত ভাগ-ভাগ হৈ তাৰে এটা ঠাল ব্ৰহ্মদেশেদি আহি অসমত সোমায় আৰু ইয়াতে নিগাজীকৈ থাকিবলৈ লয়। গতিকে দেখা যায় যে কাৰবিসকল উত্তৰ-পূৱ ভাৰতৰ অধিবাসী।

আনহাতে ভাৰতীয় পৰম্পৰা আৰু বিশ্বাস মতে মহাকবি বাল্মীকি ৰামায়ণত বৰ্ণিত ৰাৱণৰ লংকা ৰাজ্যখন হৈছে বৰ্তমানৰ শ্ৰীলংকা। এইটোও ঠিক যে, বাল্মীকি ৰামায়ণ আৰু কাৰবি ছাবিন আলুনৰ মূল কাহিনীৰ মাজত কোনো পাৰ্থক্য নাই; অৱশ্যে স্থানীয় চিন্তাধাৰাৰ প্ৰভাৱত স্থান, কাল আৰু পাত্ৰৰ বৰ্ণনাও স্বাভাবিকভাৱেই প্ৰভেদ ঘটিছে। তাৰ উদাহৰণ স্বৰূপে মূল ৰামায়ণত ৰাৱণৰ দহখন হাত কাৰবি ছাবিন আলুনত বাৰখন হাত হৈছে।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

আকৌ, ছাবিন আলুনত ৰাৱণৰ মোমায়েক মাৰিছৰ উল্লেখেই নাই। ৰাৱণে নিজেই হৰিণৰ ৰূপ লৈ ছিনতা কুংৰীৰ (সীতা) ওচৰত দেখা-দিয়া বুলিহে আছে। অৱশ্যে তেনে সাধাৰণ অমিলৰ কথা বৰ ধৰিবলগীয়া নহয়।

এতিয়া প্ৰশ্ন হ'ল, সুদূৰ দক্ষিণ ভাৰতৰ শ্ৰীলংকাই যদি তাহানিৰ ৰাৱণৰ লংকা হয়, তেনেহ'লে উত্তৰ-পূৱ ভাৰতবাসী কাৰবি জন-জাতিৰ ওপৰত ছাবিন আলুন অৰ্থাৎ ৰামায়ণৰ প্ৰভাৱ কেনেকৈ পৰিল ? ৰামায়ণপ্ৰেমী ভাৰতবাসীয়ে ৰামায়ণৰ ঘটনাসমূহ দক্ষিণ ভাৰতত সংঘটিত বুলি ভুল ধাৰণা কৰা নাইতো ? যদিহে ভুল ধাৰণা কৰিছে, তেন্তে সেই অযোধ্যা আৰু লংকা, বৰ্তমান ভাৰতৰ কোন-খিনিত ? তেনে ধৰণৰ যুক্তি তৰ্কৰ অৱতাৰণা কৰিলে এনে ধাৰণা হয় যে, ৰামায়ণৰ সকলো ঘটনাই উত্তৰ ভাৰতত সংঘটিত হৈছে। কিয়নো উত্তৰ-পূৱ ভাৰতৰ বাহিৰে ভাৰতৰ অন্য ঠাইত কাৰবিৰ নাম গোন্ধেই নাই। অন্য হাতেদি কাৰবিসকলৰ ভাষা-সাহিত্য, কলা-সংস্কৃতিৰ ওপৰত পৃথিৱীত কোনোৱেই আজিকোপতি প্ৰভাৱ পেলাব পৰা নাই। তেনেস্থলত দক্ষিণ ভাৰতত সংঘটিত ৰাম-ৰাৱণৰ কাহিনীয়ে কাৰবিসকলৰ চিন্তাধাৰা কলা-সংস্কৃতি আৰু দৰ্শনৰ ওপৰত প্ৰভাৱ পেলোৱাটো সম্ভৱপৰ নহয়। গতিকে ক'ব খোজো যে, ৰামায়ণৰ ঘটনা উত্তৰ ভাৰতৰেই ঘটনা। হয়তো প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগৰ ফলত পৰ্বত-সাগৰলৈ আৰু সাগৰ পৰ্বতলৈ ৰূপান্তৰিত হৈ যোৱাত বৰ্তমান আমি তাৰ চিন-চাপ ধৰিব নোৱাৰি সঠিক স্থান নিৰ্ণয় কৰিবলৈ অক্ষম হৈছোঁ।

আকৌ কৈছোঁ—ছাবিন আলুনৰ সৈতে কাৰবিসকলৰ সম্বন্ধ অতি নেৰা-নেপেৰা আৰু প্ৰাচীন। নিৰক্ষৰতাৰ হেতুকে লিখিত-ভাৱে তাক সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা কৰিব নোৱাৰি গীত আকাৰে যুগ-যুগ ধৰি মানুহৰ মুখেমুখে চলি আহিছে। কিন্তু দুখৰ বিষয় যে, বৰ্তমান উঠি অহা ডেকা-গাভৰুৱে তাৰ চৰ্চা এৰি দিয়া হেতুকে (অন্যান্য ভাষাত

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

লিখিত ৰামায়ণ বহুতো পোৱা যায় বাবেই হয়তো) ছাবিন আলুন এতিয়া লুপ্তপ্রায় : সেয়েহে পাহাৰে-পর্বতে ঘূৰি তাক সংগ্রহ কৰি ছাবিন আলুনৰ সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা কৰিছোঁ।

এইখনি লিখোঁতে মাত্র বাৰ দিনৰ ভিতৰত শেষ কৰিব লগীয়া হৈছিল। তাৰ মাজতে যি সকল বন্ধু-বান্ধৱৰপৰা সহায়-সহানুভূতি লাভ কৰিছোঁ তেওঁলোকলৈ মোৰ আন্তৰিকতাপূর্ণ শলাগ আগ-বঢ়াইছো। গ্রন্থখনিৰ পাণ্ডুলিপি লিখি দিয়াৰ বাবে মোৰ ভনী শ্রীমতী মাৰছি তিছ'পী আৰু মোৰ সোদৰ প্রতীম শ্রীমান মোলান চন্দ্র ইংতিলৈ মোৰ কৃতজ্ঞতা চিৰদিনেই থাকিব। লগতে ছন্দ আৰু বানান আদি আঙুলিয়াই দিয়াৰ বাবে মোৰ অভিযাত্রী শ্রীচত্রছিং দলৈলৈ মোৰ ধন্যবাদ থাকিল।

গ্রন্থখনি সংগৃহীত হ'লেও আর্থিক অভাৱৰ কাৰণে হয়তো বহুত দিনলৈকে ই মোৰ ভগা পেৰাত বন্দী হৈ থাকিব লগীয়া হ'লহেঁতেন। কিন্তু অসম সাহিত্য সভাই তাক আগ্রহেৰে প্রকাশ কৰিবলৈ আগবাঢ়ি অহাত মোৰ ছাবিন আলুন ৰাইজৰ আগত ওলাবলৈ সক্ষম হ'ল। সেয়েহে অসম সাহিত্য সভাৰ কর্মকর্তাসকলৰ ওচৰত মই চিৰঋণী।

অনভ্যাস কাৰণবশতঃ ছাবিন আলুনত বহুতো দোষ-ত্রুটি ৰৈ যাব পাৰে। গতিকে পঢ়ুৱৈ সমাজৰ ওচৰত আগতীয়াকৈ ক্ষমা প্রার্থনা কৰিছোঁ। ভুলবোৰ আঙুলিয়াই দিলে পৰম আনন্দিত হম।

মান্দকিমি, ডিফু
১৮ ফেব্রুৱাৰী, ১৯৮৬

শ্রীছামছিং হাঞ্চে

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছাবিন আলুন

॥ ১ ॥

(হাক' পিৱথে কাংফুক আহুত কাৱবি আংবং লুন ত'ম' আৱে। কাৱবি আংবং ইংছামৱি-ইংছামদেম থেকলংছি ছংছাৱ প' আনিং দ'ন'ৱা লুন-কান—আতিৱি ৱাংছেনা ছাৱপ' আফানহি কাৱবি আংবং লুন, কান, ত'ম' কাপোদ'জি আফান পিৱথে নাংতই ল'। ৱাংছেনা ছাৱপ' তা পিৱথে নাংহিৱছি—তেলেহৱ লাংছ' আকুং মান্দু নাংচিকিম।

হালাবাংছ' আহুত লৱিং আবি পু আদিম কাৱবি আতুম ছকপাম আমেই পাংনি আৱজুলংছি ৱাংছেনা তা মিৱজেং মুছ'ছ' চেপাৱজান ছি নাংফুন ল' লাপেন চেহু পেন লংবি ক্লেংছাৱপ' আফান—লুনজিৱ ছুবি থান তেকাং ল'। ৱাংছেনা পুতেকাং ল'—"ম' পিৱথে কাংতাং তা কাৱবি আংবং লুন'-ত'ম' দ'প' বন্তা কাইতা লুঞ্চে আমান দ'ৱ্রেৱ নাংপ'।" চেহু পেন লংবি আফান কাৱবি আংবং লুন-ত'ম' আচিলি ৱিক-ছাং নন পুতেকাং-ছি পুথত ৱাংছেনা ছিনিং চাৱলুথুজুই ল')।

কেচেং

হাচেং পিৱথে থাৱি-ঈ-।
ইলি কাৱবি আলংৱি॥
ছাবিন পু নাংপ্লাং মাতি।
ছাবিন্থ আলুন পু নাংফি॥
হাকৌ কাংফুক পুৱথিমি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ইতুম কাৰবি আলংৰি ॥
আৱে লুন-কান আতিৰি।
ছি এথাক ছুমছাৱাই কিৰি ॥
ছামফ্ জ'পাৰনি জাদি।
লাহিন কাৰবি আলংৰি ॥
দ'নাংজি ল'তুন আতিৰি।
ঈৰ্ক ছুমছাৱাই কিৰি ॥
চাৰনাম জুৰা নাংপিনথি।
অ'জা ৰাংছেনা লংকি।
লাহিন কাৰবি আলংৰি।
ল'তুন আৱে আতিৰি ॥
ৰাইনে তাং চ'জাক অংতি।
ছিঈম ৰাংছেনা লংকি ॥
ল' নন কাৰবি আলংৰি।
পন নন্ ল'তুন আছুমবি ॥
ছেনা চাৰনাম দনহুনৰি।
ছেনা নাংল' পুৰথিমি ॥
পাৰজানকে মিৰঞেং মুতিতি।
নাংদ' তেলেহৰ লাংবি ॥
ছনছে কৰমান্দু মেপি।
লিমএত্ কত আতাৰ বিতি ॥
ছি ৱাং ল'তুন ব'চেৰি।
চিফং ফং-লৰিং আবি ॥
আপৰ ছিংক্রেং ৱাংৰ'ছি।
মনিত আতুম ছ'কাৰবি ॥
ছকপাম আমেই নাংপাংনি।
নাংল' মিৰঞেং মুতিতি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

নাংজু মনিত ছ'কাৱবি।
অ'জা মিৱজেং মুতিতি॥
নাংতুম ক'নাতছি ল'জি?
থাকতুন মিৱজেং মুতিতি।
ছকপাম আমেই লাংতুনজি॥
থাৱে চেতু পেন লংবি।
লিমপি তাৱ মেছ' জিলি॥
মিৱজেং জুতুন আলামদি।
চামথা তাৱ মেছ' জিলি॥
জানথা লাং পেন তুল'হি।
থাৱে চেতু পেন লংবি॥
তাৱছ' নাংচাম নাংইংথি।
তাৱছ' লিমৱা পাংতুকনি॥
চংমি মিৱজেং মুতিতি।
চাৱনাম নাংজু পাংতুকনি॥
জানথা জৱমাই বংমেৱি।
থাইনন্ জৱলাং বংইছি॥
নেতুম মিৱজেং মুতিতি।
ল'তুন আমেত নাংথানজি॥
ছি মনিত আতুম ছ'কাৱবি।
চাৱনাম আৱজু চিদেনৱি॥
লাছি মিৱজেং মুতিতি।
তুংজিৱ বংমেছ' মেৱি॥
বংমে পৱম পাতামৱি।
বংমেছ' তুংজিৱ তুংক্রি॥
বাং নাংএ' ল'তুন আতিৱি।
চিফং কাৱবি আলংৱি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ল'তুন আমেত নাংছাবি।
মিৰজেং আতুম মুতিতি॥
ল'তুন থানকাং ছনছুৰি।
মিৰজেং আতুম মুতিতি॥
চেজান জৰলাং বংমেৰি।
হৰণ চুংজিৰ পাংচুকনি॥
নাংজু মিৰজেং মুতিতি।
ম' পিৰথে লংলে ইংতাংৰি॥
চিফং কাৰবি আলংৰি।
দ'প' লুন-কান আতিৰি॥
ল'তুন নাং দেংনন লংবি।
নাংতুম চেচু পেন লংবি॥
চিফং কাৰবি আলংৰি।
ৰিকনন্ ল'তুন আছুমবি॥
তা নাংছেং চিবি দেই লংবি।
ম' পিৰথে লংলে ঈংতাংৰি॥
তা লুঞ্চে আমান দেংনাংজি।
নাংতুম মনিত ছ'কাৰবি॥
নিম-ৰকম কেচ' আৰনি।
তা লুঞ্চে আমান দ'নাংজি॥
পু চাৰনাম জুকাং আফি।
ৰানাম মিৰজেং মুতিতি॥
পুথত চেল' ছিনিংছি।
মিৰজেং আদাহাই বেনছি॥
ননপু কাংতাং পুৰথিমি।
তা লুঞ্চে আমান বিৱেৰ গ'লি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

॥ ২ ॥

(ৰাংছেনা ছাৰপ' আলাম আতেংছিং চেতু পেন লংবি কে কাৰবি আংবং ৰিকছাং ল'। ছনদামবম্—আমাতছি আৰনিছি লুঞ্চেপ' বাং আলংৰি নাংলেল'। কাছেন আহংফার্লা বহা দ'ছি পুল'—"কাছেন কাছেন ছাৰলংকি! নাংতুম জংছি, হৰলাং-হৰপ', আনথু-আনদক, ক'ৱে-বিথি-লাপেন ৱ'ছাৰ-ৱ'ল'কি নেপি উনজি পুতাংতে নে ছাবিন আলুন নাংথান তেকাংজি।"

লুঞ্চেপ' আলাম আৰজু লংছি কাছেনতা—আমেকাৰ-মেথুৰ চেহাংল'। লুঞ্চেপ' আফান কেনাংজি আছ-আমুং আন পিছি ছাবিন আলুন কাৰজুজি আফান ইংহংফ্রং ল'। লাছি লুঞ্চেপ' তা হৰবং—আৰনাম চিপুছি ছাবিন আলুন পাংচেং ল'।

কাৰবি আংবং ছাবিন আলুন

থাৰে চেতু পেন লংবি।
নাংপ্লাং লুঞ্চেপ' লংকি॥
ঈৰ্ষ লুঞ্চেপ' লংবি।
চিফং কাৰবি আলংৰি॥
ৰাঈ ফুৰি লি হি-হি।
ৰিক্ পন ল'তুন আছুমবি॥
নাংলে কাছেন আলংৰি।
কাছেন লুমাৰ প্লাংৰ'ছি॥
মেঅং কাছেন আৰিন্দি।
কাছেন কিম ফাৰলা-হেমপি॥
ৰিন্দি হংফাৰলা মেপি।
ৰিতি কত্ আতাৰ লিমক্রি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

মেকাৰ কেদ' বাংছুৰি।
ছাৰ ছাৰ বাং আংমুম লক্‌ৰি॥
ছাৰ ছাৰ চংমি আছাৰি।
ঈৰ্ধ লুঞ্চেপ' লংবি॥
কাছেন আফান নাংহুমবি।
নাংল' কাছেন আৰিন্দি॥
কাছেন নাংজু আলামদি।
অ'জা লুঞ্চেপ' লংবি॥
ৰাঈ ক'নাতছি লংজি।
নে লংলে নাংফানছি হুমবি॥
ৰানাম পেন নে লং আছাখি।
লুঞ্চে নে ল'তুন আতিবি॥
নেদ' ল'তুন আছুমবি।
ল'তুন ছুমবি ৰিক্‌ নাংজি॥
ল'জি লংৰি ক্রেহিনি।
ল'জি নিহাং পেন নিচি॥
কাছেন নাংজু আলামদি।
অ'জা চাকৰ পেন চাক্রি॥
কপাই তা মেঅং ইলি।
পিনি ইকন-ইৰিন্দি॥
নাংল' বাং লুঞ্চেপ' লংবি।
ল'তুন ছাৰ' তুন নাংতি॥
দনতুন চাকৰ পেন চাক্রি।
দনতুন বাং ছাৰ আংমুম লকৰি॥
লুঞ্চে নাংজু আলামদি।
অ'জা কাছেন ছাৰ লংকি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছাবিন আলুন কাড়থান ছোবিন আলুন কা গায়ন

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

জান নন্ জৰ্লাং পেন জৰ্লি।
জান নন্ ক'ৰে পেন বিথি॥

ছাবিন আলুন নাংথানজি।
ছাবিন আলুন কমকালি॥

আজ'-আৰনি দিংঅ'জি।
নাংৱেকজি জ'ক্রেহিনি॥

নাংৱেকজি নিক্রেহিনি।
নাংজি জৰ্লাং পেন জৰ্লি॥

নাংজি ক'ৱে পেন বিথি।
নাংজি ৱ'ছাৰ-ৱ'ল'কি॥

ৱ'ল'কি কেলক নাংজি।
ছাবিন ইংদেং ক্রেহিনি॥

ছাবিন আলুন জুত আফি।
দ'কক্ লুঞে আহি-ঈ॥

ঈৰ্ক কাছেন ছাৰ লংকি।
লাপেন আচাকৰ চাক্রি॥

চাৰনাম বাং নাংচেদনৰি।
দনৰি ছাৰ আংমুম লকৰি॥

ৱানপি বংমেহ' পেন জৰ্লি।
ৱানপি বংমেহ' হিনি॥

ছৰন লুঞে আকেংৰি।
ছৰন ৰিজাক পাংতুক্নি॥

লুঞে চংমি তেবেৰি।
লুঞে নাংজু আলামদি॥

অ'জী কৰতে নিমাৰলি।
লাপেন কেথে পেন কিৰি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছাৰ' নন্ পিমি আৰনি।
ছাবিন আলুন নাংথানজি॥
চেজান বংমেইছ' মেপি।
ঙুংজিৰ্ জিৰ্ বাতাই হিনি॥
ঙুংজিৰ আৰএ পেন আৰৱি।
ৰানাম ফাৰ' চৰনছি।
ছাবিন আলুন পাংচেংৰি॥

॥ ৩ ॥

(পিৰথে থিপদেত আফি ছংছাৰপ' ছি পুথত মাৰাত-মাৰেং লাপেন হিঈ আৰনাম আনতা ছৰ জন্ থুছি ছিনিং আংছং পেন নাংচেল্লাং ঙুনৱেৰ ল'। বন্তা ছংছাৰপ' চেথেক লংল'—আলাংলি ছৰ জন্ আছাপ কেচকচে দ'কক্। আথে পিমা-ছৰজন্ আতেংকে পিৰথে আংবং কেদ' লংকাপু আদেত আৰেচ' ৰারণ কাতাংনাক্ পেন আজক পিৰথে ধৰম ৱিৰ ৰাং ৰাং ল'। লাছি ক'পু'- আবিদি ছি ৰারণ আফান পাথিৰা পিৰথে- পুথত ধৰম আলংৰি ছৰজন্ থেকজিমা। বন্তা ৰারণ ইনুতনাত তা কালি। আকৰতে কুন্ত, মহিৰারণ লাপেন আছ'প' মেকনাদ দ'লাং। জাত আবিদি পেন ছিতা ৰারণ আফান পিথিৱেক নাংজি পুৰা ছংছাৰপ' মাথা ল'।)

ৰাম-লখন আমাহাং কেথেক আফ্লাং

হাকৌ আহুত পুৰথিমি।
এথাক ছংছাৰপ'—লংবি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ঈৰ্ধ বাং থিপ-থেং আতিৰি।
নাংথিপ ছুমছি পেন হিঈ॥
এথাক ছংছাৰপ' লংকি।
লাছি ৰাইকম আতিৰি॥
ৰামথি ই ফাৰলেপ-ফাৰলি।
কাইকে নাংতাং পুৰথিমি॥
এথাক ছংছাৰপ' লংকি।
ছংছাৰ আছেং কাজাদি॥
ছৰজন্ নে চক্চেদেত আৱি।
হাকিৰ তালৌ নাংলমপি॥
লংকাত ৰাৱণ আলংৰি।
ঈংনাম ৰাৱণ পাপুতি॥
কাংতাং কাংছাক কমকালি।
ইংনাম ৰাৱণ কে হিঈ॥
লংকু লংদাং কাফুৰি।
ছিনিং পিৰথে ফেৰেৰি॥
পিৰথে মাৰাত ক্রিহিনি।
ৰানাম দ'আন ৰাংছুৰি॥
কাইকে নাংজু কাছেংৰি।
জু ছেংৰি আংদি আংদি॥
পিৰথে ধৰম আলংৰি।
ধৰম পু পাৰেং উনজি?
ঈংনাম ৰাৱণ পা?তি।
ৰাৱণ ৱ'লেংৰম আৰনি॥
পিৰথে ধৰম ৱিৰদেতজি।
এথাক ছংছাৰপ' কিৰি॥
জাদি আছেং দেৰহু ই।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰাৱণ আফান কাপিথী ॥
পুআন কেজইজি কালি।
ৰাৱণ ইনুত আবিদি ॥
ফ'তুনদে ৰানাম ছুৰি।
ৰাৱণ কেদ' আফু ক্রেহিনি ॥
ঈৰ্ধ ছাংছাৰপ' কিৰি।
পুথত আছেং চিজাদি ॥
ৰাৱণ ইনুত নাত কালি।
কৰতে বাংকেথম বাংফ্লি ॥
ইনুত বিবিখণ লংকি।
কুন্ততা থেদুং আছাৰতি ॥
ইনুত কে ৰাৱণ মহী।
আছ' মেকনাদ কমকালি ॥
বাং ৰানাম ছুৰি ফেৰেৰি।
ৰানাম পেনলে ৰণ চিপি ॥
কাইতা হাইৱেৰ বৰ লংকি।
ঈৰ্ধ ছুমছাৱাই কিৰি ॥
পুথত আছেং কাজাদি।
নে ছৰজন্ আপুৰথিমি ॥
নে ধৰম আফানছি ছৰজি।
পাপ-পুন আফানকে কালি ॥
পাপ-পুন আতুম ৱিৰ নাংকি।
ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি ॥
পিনচং নাহক আবিদি।
ৰাৱণ প্রাণমুই দাম নাংজি ॥
দাকি আংবং পুৰথিমি।
ধৰম আফান কেৰাইজি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

নকবে প' ছৰজন্ নাংজি।
পু ইৰ্ক আছেং কাজাদি॥

॥ ৪ ॥

(হাকিৰ পাৰাই এলং আলংৰি ধৰম (দহৰম) ৰেচ' এনুত মেছেন লাপেন আহকপেতছি কেদ' আমনিত। পিছ' বাং কেথম চেৱান তাং ছেতা আছ' আছু' আৱেছি আনিং অই লু'। আৰনিছি, দহৰম ৰেচ' ছংছাৰপ' আকেংৰি দামছি—ছ'মে-ছু'মে আৰৰ হাং দাম ল'। ছংছাৰপ' তা—আনিং আৰং পেন ছ'মে-ছু'মে আৰৰ নাংজ' তুন—ল'। ছংছাৰপ মাথা ল'—নন ইৰই কে পিৰথে আংবং ধৰম ৰেং উন প'—আথে ধৰম ৰেচ'—আকেংৰি পিৰথে হিঈ কাপিথীজি আফান—নকবে বাংহিনি ৰাম পেন লখন ছৰজন্ নাংপ'।

ছ'মে আৰৰ লংছি দহৰম ৰেচ' আছ' পিনছ' বাংফ্লি লংল' লাপেন আনিং আৰংপাৰ—ল'। ছংছাৰপ'ছি ৰাম-লখন চেপাৰজান ৰা—পিৰথে নাংহাচে ল'।)

ৰাম্ন-লখন আমাহাং কেথেক

হাকিৰ আৱেই ৰংছ'পি।
কেছম দহৰম লংকি॥
ছত-বত দহৰম পেনছি।
চাক্রি-চাকৰ কাচাৰি তা
ছেংৱে কেঅই জ'পাৰনি॥
হেমফী বাংকেথম থমপি।
ছেৰজাং আৱে আছেৰলি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

হেমফী পেন দহৰম্ লংকি।
কাইকে নাংজু কাছেংৰি॥
কেথে দহৰম্ লংকি।
কাং তাং-কাংছাক কমকালি॥
চেজান ছেৰলি থাই ইছি।
ছামফ্রি আৰনি নি॥
অকহুং চে'ল' জ'পাৰনি।
কেথে দহৰম্ লংকি॥
লেংফিত ছংছাৰ আকেংৰি।
ঈৰ্ধ ছংছাৰপ' কিৰি॥
চাৰনাম নাংজু নাংহুদি।
অ'জা দহৰম্ লংকি॥
ৰাঈ ক'নাতছি লংজি?
কেথে দহৰম লংকি॥
চাৰনাম নাংথাক কাছেংৰি।
অ'জা ছুমছাৱাই কিৰি॥
ৰাঈ নাংল' নাংকেংৰি।
মিন্দাৰ নে দহৰম্ লংকি॥
পুআন নে নংনাম জালি।
নংনাম নেফান চংহইজি॥
নে জাংছ' আৱে নেছেৰলি।
অ'জা ছুমছাৱাই কিৰি॥
ৰাঈ নাংল' নাং কেংৰি।
নাংছি থিপথেং আতিৰি॥
ছ'মে আবৰ নাংকিৰি।
ছু'মে আবৰ কেনাংজি॥
ৰৰ-কান নেপিৱেক নন্তি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

নে ল' ছেৰাক্‌প' ৰাঈ ॥
মিল' নেতাংফ্রংপ' দনৰি।
ঈৰ্ধ-ছাৱাইপ' কিৰি ॥
লমছ' আছেং চিজাদি।
লা ধৰমতা ধৰম লংকি ॥
ধৰম পেন চেৰাপ চিৰি।
নে ছৰজন্‌ আপুৰথিমি ॥
দহৰম্‌ আফান কেৰাইজি।
ছৰজন্‌ জিনে বাংহিনি ॥
ঈৰ্ধ ছংছাৰপ' কিৰি।
কানিংজে পেন কাতাপ্লি ॥
অ'জা দহৰম্‌প' লংকি।
আছাপ নাংছেৱে অইৰি ॥
ছ'মে আৰৰ নাংপিজি।
ছু'মে আৰৰ নাংল'জি ॥
লংজি ছ'মে বাংহিনি।
ছি ঈৰ্ধ ছংছাৰপ' কিৰি ॥
পেন কেথে দহৰম্‌ লংকি।
কিনৰাপ্‌ জৰ্‌লাং পেন জৰ্‌লি ॥
নাংকিন ক'ৱে পেন বিথি।
ঈৰ্ধ ছংছাৰপ' কিৰি ॥
নাংল' ছুন কংকাং ইছি।
কেথে ধৰম্‌প' লংকি ॥
দেংছুন ৰিজাক পাংছুকনি।
ঈৰ্ধ ছংছাৰপ' কিৰি ॥
চাৰনাম্ন জু পিনাখাত ইছি।
অ'জা ধৰম্‌প' লংকি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

লাপু নিহাং কাচিংদি।
দ' এৰং * থাৰৱে দিংৰি॥
ল' নন্ থাৰৱে আকেংৰি।
ৱাৰ নন্ কংকাং পাৱেনি॥
ৱান নন্ থাৰৱে আথেৰি।
পাকিন নন্ দ'আন নাং হেমফী॥
কেথে ধৰম্প' লংকি।
নাংল' নিহাং কাচিংদি॥
ফ'দাম থাৰৱে থেদিংৰি।
থেমে পাথে চিংত্ৰনি॥
কেথে ধৰম্প' লংকি।
ছংছাৰ আফান ছৰনছি॥
জান্ ল' কংকাং পাৱেনি।
নাংকেক্ল'কে থে ছুৰি॥
কেলংত্নকে বাং থেনি।
কেথে ধৰম্প' লংকি॥
থাৰৱে পাছিম লং থেনি।
মিল' বাংকেথম থমপি॥
থাৰৱে কেলংকে থেনি।
কংকাং ৱাৰলাং নন ৱেনি॥
নাংলাং থাৰৱে আথেৰি।
পুৰা আছেং কাজাদি॥
ঈৰ্ধ ছংছাৰপ' কিৰি।
বাং নাংতাং ত্নদিং ৰাঈ॥
কংকাংকে পাৰজান দেত ৰুইপি।
কেথে ধৰম প' লংকি॥

*আলুন পেন আলুন আলংকে "ছপেং"ছি পাফ'পেন।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

কাফেৰে পেন কানিংৰি।
চেল' আৰুন মে আনছি॥
কেথে ধৰম্প' লংকি।
হেমফী বাংকেথম থমপি॥
আৰজাপপেত বাং দন ৰাৰি।
চাৰনাম জু আদি আংদি॥
নেতুম বাং কেথম থমপি।
থাৰৰে আথে কে থেনি॥
থাৰৰে থেনি চংহইজি।
কেথে ধৰম প' লংকি॥
নাংজু চাৰনাম পাংতুকনি।
থাৰৰে আথে কালিতি॥
ঈৰ্ষ ছংছাৰপ' কিৰি।
ছ'মে আৰৰ নেকিপি॥
থাৰৰে নাংতুম কিন্‌নতি॥
দ'প' ইজাং ইছেৰলি॥
চাৰনাম ছাৰ' লং আফি।
বাংদ' ৰেংদক্ ৰেংনি॥
তা কেথে ধৰমপ' লংকি।
কাৰবি মিল' বাংহিনি॥
ইনুত আবাং হিঈপী।
হিঈপী কে কমকালি॥
থাৰৰে চ'দেত পাং ছামৰি।
কাৰবি আতুম বাংহিনি॥
কে থাৰৰে চ' চিপি-চপি।
ধৰম্ ৰেচ' আহেমফী॥
ছেৰজাং নাংমান আফিলি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰাছেন কেমে খেলানৰি ॥
মাতুৰ তুৰদেত পুৰথিমি।
বাং ৰানাম পেন আহাই ব'ছি ॥
খেলানদাং দেই খেলানৰি।
লাতুম ৰাম-খন মুতিতি ॥
ৰানাম পেন আঅক ইছি।
আৰনি ছাংকাৰুই চকনি ॥
ৰাম-খন হাচে পুৰথিমি।
ৰাম-খন মাহাং থেক আৰনি ॥
ঈৰ্ধ ছুমছাৱাই কিৰি।
ঈৰ্ধ চেপাৰজান ছুমছি ॥
চেপাৰজান কে খন-বেনি।
চেপাৰজান কে ৰাম-বেনি ॥
ঈৰ্ধ ছংছাৰপ' কিৰি।
ছংছাৰ বাং আহাই নাংপি ॥
ৰাম-খন জনপান থে আনছি।
ৰাৱণ দামজি আৰাঈ ॥
ঈৰ্ধ ছংছাৰপ' কিৰি।
ছিনিং ছি ল'থু ৰাঈ ॥

॥ ৫ ॥

(ছংছাৰ প' মাথা থু লেল'—নকবে ছৰজন তাংদেত আফিতা ৰাৱণ আফান কাপাথি আবিদি লংলে লাং। বিদি কামাথা আহুত হেমফী-পী ৱাংছি বিদি থান তুন ল'। হালা বাংছ' আবিদি আতেংছি তুৰমি আছ'পী আজুত ছিনতা-কুংৰী আফান পিৰথে নাংতই ল'।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছিনতা কুংৰীতা ৱ'-ৰামকং আতি পাৰজানছি পিৰথে ৱাংৰা ৰামনপ' আহেম থে দিং ল'। ইহিনকে থেছ'-মাহাদি আফান ৰাৱণ আংজিৰপী আতেংছি—লংকা ৰংছ'পী ছি থে দিং ল'। ছংছাৰপ' কিৰি বাই আহাই নাংপি ল'—ম' আৰনিছি ছিনতাপেন থেছ'মাহাদি চেতং ল'তে ৰাৱণ আঅক-আৱি ইংজিৰ নাংপ')।

ছিনতা কুংৰী আমাহাং কেথেক আৰন

পুথত ছংছাৰপ' কিৰি।
জাদি লাং ফাৰ্লেপ-ফাৰ্লি॥
ৰাৱণ প্রাণ-মুই দাম নাংজি।
তা আথে এছনবাক নাংজি॥
আথে ক'নাতছি লংজি?
আথে ক'পিছি মে'জি?
ইৰ্ক ছংছাৰপ' কিৰি।
মাচৰ দ'লাং কুংৰী পী॥
অ'জা ছংছাৰপ' কিৰি।
লাপু-লাপা আৰিদি॥
মাচৰ নে নাংথান চুনজি।
নাং ছৰজন আপুৱথিমি॥
ৰণ-মাই কাংথূৰ ই নাংজি।
দ' ৰিদি ছনথম ছননি॥
এছন আৰাংকে লংৰি।
ছননি মিল' পেন জৰ্লি॥
লাআন হেল' আৰিদি।
অ'জা ছংছাৰপ' কিৰি॥
ছৰজন থুনন্ কুংৰী পী।
ৰাছেন পামে অ' নন্তি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছৰজন ইনুত হিঈপী।
আংথিন আলেপ ক্রেহিনি॥
ৰাছেক নাংলে ম' ৰানি।
হিঈপী পেন কুংৰী পী॥

ৰাঈ চিতং ল' আৰনি।
ৰাৱণ দামৱেক প' ৰাঈ॥
ইৰ্ক ছংছাৰপ' কিবি।
জাদিথু ফাৰ্লেপ-ফাৰ্লি॥

ৰাছেন কেমে আকুংৰী।
কুংৰী ক'নাতছি লংজি?
মাচৰ হেমফী পী কুংৰী।
কুংৰী নাংজু আলামদি॥

জাদি চেপাছুং ৰিতি।
ল' নন্ নেৰি আকেংৰি॥

নেৰি দ'লাং পুৰথিমি।
দ'লাং আজাং আকিৰি॥
তই নন্ দাকি পুৰথিমি।
ৰামবেনি মাচৰ নাংজি॥

ইৰ্ক ছংছাৰপ' কিবি।
নাংল' পিৰৰি আকেংৰি
নাংহাং আজাং-আছেৰলি
ইৰ্ক ৰাং চাৰনাম দনৰি।
ইৰ্ক ছংছাৰপ' কিবি।
ইৰ্ক ৰাং আহাই নাংপি
অ'জা ছামি কুংৰী পী!
নাংল' নন্ দেই পুৰথিমি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ল' নন্ বামন আবিন্দি।
মান নন্ বামন আছেবলি॥
আছেক নাংলে ম' আবনি।
বাম-খন পেন নাং চিতংজি॥
ইংনাম বারণ পাপুতি।
বারণ আপ্রাণ এন নাংজি॥
আনছি ছংছাবপ' কিবি।
ছিনিং থত চেল' বাঈ॥

॥ ৬ ॥

(ছংছাবপ' আনিং কামাথা আতেংপেন পাচিক্ল'জি আফান বামনপ' আলংবি আথিম—পাথুবল'। বামন আলংবি আবরে কাবেপেন—আজক পিব্থে ক্রেং আং ল'। লাছি আব' আতুম নিংবি-নিংলাক ল'। পিব্থে বতব কেরানজি আফান আদান-আদি পিল'। আনছি পিব্থে আবরে নাংছুন ল'। পিব্থে মনিত-মুনব আনিং আবং ল'। ব্'বামকং পিল' ল' তা নাংকান ল'।

বামনপ' আচাক্রি-আজাংছ' আতুম—চাইনং কিরি আহুত ব্'বামকং আতি লংছি—বামনপ' আংন' ব্রান ল'। লাবাংছ' আব্'তি পেন অ'ছ' ইনুত মান ল'। লাবাংছ' আঅ'ছ' হেল'—ছিনতা কুংবী।)

ছিনতা কুংবী আমাহাং কেথেক

কেথে বামনপ' লংকি।
ঝন ব'চে আহেম থেপি॥
লুমাব কেপ্লাং কমকালি।
দ'অ' আচাকব—চাক্রি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

বামনপ' পেন বামনপী।
আজাং আৱে আছেৱলি॥
কেথে বামনপ' লংকি।
আনলে চাৱনাম জু নিংবি॥

পেনেং ছেংকান খৱ অংতি।
ৰ্ধ'ৱে জাংজে কাপাৱ্নি॥
ছকথে-ছাংথে ৱিৱদেতজি।
হাংপেত মেকাৱ দনছুবি॥

বাংথা ক্রুং চিংৱাই নাংজি।
অ'জা চাকৱ পেন চাক্রি॥
লাংথা ত' ছাংলাং-ছাংলি।
থুৱপেত চাকৱ পেন চাক্রি॥

লাংল' ছাংলাং-পেন ছালি।
উ'চে ৱাংদংতি ছাংলি॥
বামন কক্থাত চাক্ নাংজি।
আনছি ৰ্ধ'ৱে নাংক্ল'জি॥

ছাংলাং আংতাৱ কেলংজি।
বামন কক্থাত নাংচিবি॥
নাংক্লাং মাহুন ফাৱনিনি।
ৰ্ধ'ৱে নাংথে জ'পাৱনি॥

ৱ্'বামকং পেন বামকংপী।
আনলে ছেং মাৱং চিপি॥
বামকং নাংকান জন্নিনি।
কেথে বামন আচাক্রি॥
জাংছ' তই তইৱা নিনি।
চেল' বাং চাইনং কিৱি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

বংব' কেজুই কাপাবণি।
পাথু বাং ফেলং-হামরি॥
বংব' জুই চিবি চিবি।
দুবমি আজাং আজুতছি॥
বাঈ নাংপাবজান ব্'তি।
আতি, বামকং আতি॥
বাং লংলক ব্'বামকং আতি।
নাংতাং বাং চেত' বিরি॥

ক্লিমছ' বাং চিথি চিথি।
অ'ছ' জুত্ দেত আলামদি॥
পাফুক্বিতি—পাফুক্বি।
হেমফু নে পেক্লাং দামজি॥

অ'জা বামনপ' কিবি।
হেমফু লা ক'পিচিং আতি॥
বামন নাংজুবা তাপ্লি।
অ'জা ক্লিমছ' প' মাবলি॥

লাকে ব্'বামকং আতি।
ক্লিমছ' আতুম কিনবিতি॥
ক্লিমছ' চুং-ফাংঅক দেতছি।
ম' অক্প্রি—অক্প্র' দুন আবনি॥

হাবলং থুইদুং-থুইদাংজি।
ক্লিমছ' নাংতুম কিনবিতি॥
কিনজি বাং ছাব আংমুম লকবি।
কেথে বামনপ' লংকি॥
চেহাং মাচব হেমফীপী।
বিথা লাবাংছ' আতি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

অ'জা মাচৰ হেমফীপী।
বিথা লাবাংছ' আতি॥
আফি ম'নে চংথুজি।
হেমফী ৰিন্দি চিল'ছি॥
থাপদাম বুলিংকাং মেপি।
জাকরে আপৰ ল' খিতি॥
বামনকে চেল' হাজাইদি॥
আ'রে ননপু ছেং পুৰি।
লাছ' ৱ'-বামকং আতি।
আফি দ' ইৰুই-ৰুইনি॥
ৱ'ৰামকং আতি নাংফি।
নাংমান ছ' আৰল' কাৰ্বি॥
অ'ছ' কংএৰ কুংৰীপী।
বাছেন কেমে কমকালি।
মাতুৰ ৰিন্দি খেলানৰি।
ইৰি হেমফী বামনপী॥
ছেং মাৰং বা বাংতাপ্লি।
আজাংছ' বেন চেকাম ছি॥
লানা বাং তেলম-তেলি।
ইৰি হেমফী বামনপী॥
আনলে ছেং কাজাদি।
আমেন ক'পিছি বিজি॥
বিজি ছিনতা কুংৰীপী।
ছিনতা কুংৰী নে ছেৰলি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

॥ ৭ ॥

(ছংছাৰপ' কাছৰজন আনকবে ৰাম পেন লখন থেদিংৰা পাৰিছ' ল'। হালাপু ছিনতা-কুংৰীতা পানিমছ' ল'। বামন তা আছ'পী পেনান চ'পিজি পুৰা পিৰথে কাংতাং-কাংছাক আৰিছ' বি বমল'। আপৰ নাংলে ল' পুৰা ছংছাৰপ' তা ব'ৰাকী পাৰজান ছি ৰাম-লখন আকেংৰি ৰাংৰা ছিনতা কুংৰী কেমে-কেচক, কেথেক-কেবে আলাম নাংথান ল'। ব'ৰাকী আলাম, লাপেন আপী-আপ' পেন লামলংছি ছিনতা পেনান কিদ'-কেলাংতুনজি আফান তুন ল'।

ছিনতা কুংৰী আফান লাং নাংজি পুৰা বামনপ' আহেম নকবে-চাইবে প্লেংহেত ল'। বামন পুল'—"নেছ'পী ছিনতা আফান এনজি আবাং আলিংতা নেতুম তিৰিম-তাছাম আছাথি বেন আথাই জ'প্লাক উন নাংজি।

ৰারণ পেন কেচেংলক নকবে ছুৰি তা উনএ ছি বামনপ' আনিং অইল'। বস্তা, ৰাম কাংনিপেন থুৰছি থাই আতুং দাম ছি' জ'প্লাক বা ছিনতা পেন বাচে চেকাম ছি হেম চেৱান ল'। হেম চেৱান আহুত ৰ'ৰেক-ৰ'হাৰ লাপেন বৰ-পুৰাম ৰে'চ' পেন ৰণ চিপি নাংল' লাপেন—ৰাম পেন লখন হাইছি হেম নাংচেলে ল'।)

ছিনতাকুংৰী পেন ৰাম-লখন আজ'ছ' লাপেন কাচিপাংৰি আন

কেথে বামনপ' লংকি।
জাকরে চেল' আজাইদি॥
চেল ছিংকান ক্রেহিনি।
কেথে বামন আৰিন্দি॥
কুংৰীজনপান থে দিংৰি।
কুংৰী পানিমছ' প্রুংৰি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

বাছেন মে থইখে ছুবি ।
ছিনতা নাংজু জ'পাবনি ॥
অ'জা নেবী হেমকী পী ।
মে বংব' জুই চেল'হুন জি ॥
ক্রইক্রে আবী হেমকী পী ।
ছিনতা নাং বাছেন মে প্রুবি ॥
আহুক-আবেত ব' দেতজি ।
কক্কা বাং নাংমন দেতজি ॥
কনমে' লে দ'জই মাছি ।
ছিনতা পাতইতে লামদি ॥
অ'জা নেবী হেমকী পী ।
নেব' ছনছে আবিবি ॥
অত্এ ছিংকান ক্রেহিনি ।
বিবি নে পাচুন জিতি ॥
বাপবং থেংপি পাক পেন পী ।
ছামি ছিনতা কুংবী পী ॥
আবএ ব্রুংপুব পাক থেংপি ।
আবরি ব্রুংপুব পি থেংপি ॥
কেথে বামন আবিবি ।
বামন কেদ' লিথাই থেপি ॥
ইংচিন আলিথাই থেপি ।
আবদি নাংদ' মনছুবি ॥
ছামি ছিন্তা কুংবী পী ।
আবএ কংকক্ পুকিবি ॥
আবরি কংকক্ পু নাংবি ।
ছিনতা নাংজু আলামদি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

অ'জা নেৰী হেমফী পী।
পুআন ছেংকান ক্রেহিনি॥
নেৰ' থেক লংলে ৰাঈ।
নেৰ' নাত ল'জুই মাতি?
হেমফী থাকহুন আলামদি।
নাংৰ' বামন প' কিবি॥

পাম ক্লেমদাম লংক্রেহিনি।
তং তং রাংরে লাং ৰিন্দি॥

ৰাছেক ৰাঈ থেক লংজি।
ছিনতা পাতইতে লামদি॥

ছিনতা আছেং চেপানি।
লা নন্ পিনি আৰথি॥

জাইদি নে চেল' হুনজি।
জাইদি চ'ৰান থন হুনজি॥
নেৰ' নে চেতাং হুনজি।
হেমফী নাংজু আলামদি॥

ল' নাংনেতি পেই কুংৰী।
ল'তি ইংলং ক্রেহিনি॥
দ'লাং আৰলক্ ক্রেহিনি।
দ'অ' হিঈ ছ'ৰাৰপী॥

ছিনতা জু আছেং কিথি।
জুনেক জুনকৰি লামদি॥
ৰান নন্ ছেৰ দেংখ' ইছি।
নেৰ' চ'ৰান থন হুনজি॥
ছিনতা ইংহুৰ হাকচিলি।
চ'ৰান দ'খা প্রাপ্রেংৰি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰাছেন মে থইথে ছুবি ।
ছিনতা নাংজু জ'পাৰনি ॥
অ'জা নেৰী হেমফী পী ।
নে ৰংৰ' জুই চেল'ছুন জি ॥
ক্রইক্রে আৰী হেমফী পী ।
ছিনতা নাং ৰাছেন মে প্রুংবি ॥
আছুক-আবেত ৰ' দেতজি ।
ৰূফা বাং নাংমন দেতজি ॥
ৰুঁনমে' লে দ'জই মাছি ।
ছিনতা পাতইতে লামদি ॥
অ'জা নেৰী হেমফী পী ।
নেৰ' ছনছে আবিবি ॥
অত্এ ছিংকান ক্রেহিনি ।
বিবি নে পাচুন জিতি ॥
ৰাপবং থেংপি পাক পেন পী ।
ছামি ছিনতা কুংৰীপী ॥
আৰএ ৱুংপুৰ পাক থেংপি ।
আৰৱি ৱুংপুৰ পি থেংপি ॥
কেথে বামন আবিবি ।
বামন কেদ' লিথাই থেপি ॥
ইংচিন আলিথাই থেপি ।
আৰদি নাংদ' মনছুবি ॥
ছামি ছিন্তা কুংৰী পী ।
আৰএ কংকক্ পুকিবি ॥
আৰৱি কংকক্ পু নাংবি ।
ছিনতা নাংজু আলামদি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

অ'জা নেৰী হেমফী পী।
পুআন ছেংকান ক্রেহিনি॥
নেৰ' থেক লংলে ৰাঈ।
নেৰ' নাত ল'জুই মাতি?
হেমফী থাকহুন আলামদি।
নাংৰ' বামন প' কিবি॥

পাম ক্লেমদাম লংক্রেহিনি।
তং তং রাংরে লাং বিন্দি॥

ৰাছেক ৰাঈ থেক লংজি।
ছিনতা পাতইতে লামদি॥

ছিনতা আছেং চেপানি।
লা নন্ পিনি আৰথি॥

জাইদি নে চেল' হুনজি।
জাইদি চ'ৰান থন হুনজি॥
নেৰ' নে চেতাং হুনজি।
হেমফী নাংজু আলামদি॥

ল' নাংনেতি পেই কুংৰী।
ল'তি ইংলং ক্রেহিনি॥
দ'লাং আৰলক্ ক্রেহিনি।
দ'অ' হিঈ ছ'ৰাৰপী॥

ছিনতা জু আছেং কিথি।
জুনেক জুনকৰি লামদি॥
ৰান নন্ ছেৰ দেংখ' ইছি।
নেৰ' চ'ৰান থন হুনজি॥
ছিনতা ইংহুৰ হাকচিলি।
চ'ৰান দ'খা প্রাপ্রেংৰি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

প্লেংপনৰি জৰ্লাং-জৰ্লি।
চে'ল' বামন আজাইদি॥
কেথে বামন আজাইদি।
ছনছে ৰুন কৰহন থেপি॥

ৰাঈ লে ছিনতা কুংৰী।
আৰ' চেতাৰাম কুংৰী॥
অ'জা ৰ' বামন লংকি।
চ'ৰান নাংলেল' জাইদি॥

চ'ৰান কিনথা দ'খাৰি।
কিনথাতি জৰ্লাং-জৰ্লি॥
ছাৰ বামন প' কিৰি।
মাহুছি পিনি আৰনি॥

নেফানৰ' নেহাং মাতি?
চাৰনাম আলাম কেদক্পি॥
বামন আছেং চেজাদি।
কৰহন চেল'ফ্লি নাংজি॥

নাংল' কৰমান্দু মেপি।
থেক্লক্ কুংৰী আৰাঈ॥
বামন আছেং চেজাদি।
নেজাং আৱে নেছেৰলি॥
কুংৰী লা নেজাং কালি।
ছামফ্রি পিনি আৰানি॥

ৰিন্দি চে'ল'ফ্লি মাছি।
আনছি চ'ৰান দ'খাৰি॥
কিনদেত জৰ্লাং পেন জৰ্লি।
বামন নাংজু আলামদি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

অ'জা নেজাং-নেছেৰলি।
ছামফ্রি পিনি আৰানি॥
নেতা ৰুন নাংল' হুনজি।
চিংতুং অং চাকৰ-চাক্রি॥
ছি কেথে বামন প' লংকি।
পেন ছিনতা কুংৰী পী॥
ৰুন নাংল' ৰাপ ৰাপ ৰাঈ।
কেথে বামন প' লংকি॥
লেপেন দৰবাৰ নাংপাংনি।
চেহাং মাচৰ হেমফী পী॥
অ'জা মাচৰ হেমফী পী।
মাহু মাত আজাং মাতি?
ছামফ্রি পিনি আৰানি॥
নেফান চ'ৰান নেৰানপি?
ৰাছেন কেমে কমকালি॥
থাকহুন মাচৰ হেমফী পী।
মাত আজাং জিলাং মাতি॥
ইতুম আজাং-ইছেৰলি।
বাং ৰানাম ৰৰদান ইকিপি॥
নাংমান ইজাং-ইছেৰলি।
ৰাছেন কেমে কমকালি॥
ছি আমেন বি ছিনতা কুংৰী।
লাকে ৰানাম আবিদি॥
বামন জুহুন আলামদি।
হকতা হকল' তি হেমফী॥
লা ইজাং ছিনতা কুংৰী পী।
নন্ থে পানিমছ' প্রংৰি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৱাআন ৱাছেন কেমেপি।
মাচিং ছি ৱেন লংজি?
ৱামন নে ছনছে আৱিৱি।
ফি-ফু আৱনি আছাখি॥
দ'লাং ছেৱলি থাই থেপি।
প্লাং আপিনছ' নে হাংজি॥
ইংচিন লিথাই মনছুৱি।
জ'দেৱ-জ'প্লাক উন নাংজি॥
লাছি ছিনতা ৱেন লংজি।
কেথে ৱামন প' লংকি॥
হাংপেত চাকৱ পেন চাক্রি।
দামনন্ আৱএ পেন আৱৱি॥
দামনন্ নিহাং পেন্ নিচি।
কাংতাং-কাংছাক ৱিনাংজি॥
নকৱে-চাইৱে ৱান নাংজি।
ছিনতা নেজাং নেছেৱলি॥
কুংৱী ছাংমান কেল'জি॥

০ ০ ০ ০

হাকিৱ আৱেই ৱংছ'পি।
আজাং ধৱম প' লংকি॥
আজাং ৱাম পেন খনৱেনি।
আৱ' দ'লাং ৱাং-হিনি॥
ৱানাম ৱাং আৱৱ কেপি।
নাংল' জাংছ' ৱাং ফ্লিফ্লি॥
আজাং ধৱম প' লংকি?
ৱাম-খন আতুম মুতিতি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

বানাম পেন আজক্ ইছি।
পিৱথে বাং পাপ বিছাৱজি॥
বাং বানাম ছৱজন বাং হিনি।
ৱাম-খন আতুম মুতিতি॥
জনপান নাংথে চিংদনবি।
ৱংৱ' জুইদুন মুতিতি॥
বাংফু অ'ত লিথাই ইছি।
অক্হুং লকছি জ'পাৱনি॥
তেকৈ ইংনাৱ ফেৱেবি।
ৱাম-খন আতুম মুতিতি॥
কাংতাং-কাংছাক্ কমকালি।
জনপান পাথাৱে ক্লাৱৱি॥
কেৱাং ইনুত ব'ৱাকী।
চাৱনাম নাংজু নাংহুদি॥
অ'জা ৱাম-খন মুতিতি।
ৱাংথা নেহুং, নেকেংৱি॥
থানজিং লাম বিৱতা ইছি।
লাহিন পু নিহাং চিংদি॥
ইনুত বামন প' লংকি।
লুমাৱ কেপ্পাং কমকালি॥
দ' ইনুত আজাং আছেৱলি।
আমেন পু ছিনতা কুংৱী॥
ৱাছেন কেমে কমকালি।
ছাংমান কেল' প' পুছি॥
নকবে-চাইবে বাং কিৱি।
দংছু হাকিৱ পুৱথিমি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছাৰ' লংল' মা বেনি ?
থাকতুন ৰাম-খন মুতিতি ॥
লাপু আন মা আলামদি ।
চেল' নাংতে ল'তুনজি ॥
তা ছাৰ' লংলে ব'ৰাকী ।
নেতুম নকবে তা কালি ॥

ৰাম-খন আতুম মুতিতি ।
চাৰনাম চিংৱাই আলামদি ॥
ল'তুন নাংমা খনবেনি ।
পিছি নেফান লে হুদি ॥

ল'জি নাংছেং কাজাদি ।
ৰাঈ নে নাংল' তুনজি ॥
চাৰজু আৰ' পেন আৰী ।
ৰাম-খন আতুম মুতিতি ॥

চেল' বামন আলংৰি ।
ৰেনদাম'জ ছিনতা কুংৰী ॥
ত'ৱাৰ এবেং ব'ৰাকী ।
চাৰনাম নাংজু নাংহুদি ॥

অ'জা ৰাম-খন মুতিতি ।
লাদাক দ'ল'তি ক্রুংনি ॥
ইক্রুং ইংলং ক্রেহিনি ।
ল'তি আজাক কিদিংপী ॥

তা দ'অ' জৰ্লাং পেন জৰলি ।
বিচু পেন ছাংফেৰ আলি ॥
ইক্রুং আবাং কমকালি ।
দ'অ' হিঈ ছ'বাৰ পী ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

তা আৰনি লেংফিত আল'তি।
জু নন্ ৰাম-খন মুতিতি॥
ৰাঈ ক'পুছি ল'জি?
ৰাম-খন আতুম মুতিতি॥
চাৰনাম নাংচিজু আংদি।
দ'নাং হিঈ ছ'বাৰ পী॥

আজ'-আৰনি দিংদেতজি।
ল'নাং লাপু ব'ৰাকী॥
হকতা হক ল' আলামদি।
ল'তি দাম ইহু-হুনি॥

চেতং হিঈ ছ'বাৰ পী।
নাংজু আহিৰ কাচিপি॥
নাংতুম ৰাম-খন মুতিতি।
লি ৰণমাই চিপি নাংজি॥

ৰাম-খন নাংজু আলামদি।
ল'তি পেক ছেৰাক নন্তি॥
নে ল'জি বামন আৰিন্দি।
ৰণ-মাই জংছি নাং কাৰঈ॥

প্রাণ মুই দামনা হিঈ পী।
ৰাইক' জু আছেং কিথি॥
নাংতুম ৰাম-খন মুতিতি।
জাকং কারে নাংছাৰতি॥

নাংতুম প্রাণ মুই দাম নাংজি।
প্লাংতে ৰণ-মাই নাংচিপি॥
ৰাম-খন আছেং চিপাথি।
ৰাম-খন তাৰিলন ছাৰি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰাছং বাতলক্ ছেৰ অৰি।
ৰাইক' চেফ্লাক পালেপনি॥
কেক্রেপ নিহাং পেন নিচি।
পুথত ৰাম-খন মুতিতি॥
চেল' বামন আৰিন্দি।
তাংজি ছিনতা কুংৰী পী॥
লেল' বামন আৰিন্দি।
বামন ছেৰ আংহই নাংপি॥
ৰাম-খন চংমি আছাৰি॥

০ ০ ০ ০

কেথে বামন প' কিৰি।
বামন লুমাৰ প্লাংব'ছি॥
ছন্ছে হংফাৰলা থেপি।
ছেৰ-ৰূপ আংহই আছাৰি॥
বামন আজাং-আছেৰ্লি।
ছামি ছিনতা কুংৰী পী॥
ছিনতা ছাংমান কে'ল'জি।
ফাপেত্ ল' নকবে ছুৰি॥
ফাপেত্ ল' চাইবে ছুৰি।
প্লেংছেত বামন আৰিন্দি॥
বামন নাংজু আলামদি।
অ'জা নকবে প' মাৰলি॥
ছাৰ'থা দেই নৈলামদি।
নেজাং ছিনতা কুংৰী পী॥
পিনি ছাংমান কেল'ম্বি।
নেদ' তিৰিম আছাখি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

দ'লাং ছেৰ লিথাই ইছি।
জ'দেৰ জ'ফ্লাক উন নাংজি॥
মাহু মাতছি জ' উনজি।
লাছি ছিনতা ৰেন লংজি॥
ইংনাম ৰারণ পাপুতি।
ৰারণ ছাৰ' পেন তাপ্লি॥
লাপু আনাত আলামদি।
ৰারণ আৱেতা চকজি॥
দ'লাং নেজাং নেছৰ্লি।
মেক্নাত লংকিতা উনজি॥
ৰারণ চাৰনাম নাংহুদি।
অ'জা বামন প' কিৰি॥
ক'ল'মা লিথাই থেপি।
নাংনে নে থাং আলামদি॥
কাংতাং-কাংছাক্ পেক্লাংজি।
লাদাক্ হাকিৰ পুৰথিমি॥
ৰারণ আনপাৰ মাত দ'জি।
ইংনাম ৰারণ পাপুতি॥
লিথাই অতদাম ৰুং পাৰৱি।
আফি ৰিজাক্ হংনিনি॥
লিথাই উনএ চ'পাৰকি।
ৰাঈ ছ'জাক অং আৱি॥
ৰারণ আছেং চেপাথি।
লেংফিত লংকাত ৰংছংপি॥
ৰারণ জুকাং আলামদি।
বামম আজাং কুংৰীপী॥
ৰাচেক ম' চেথেক লংজি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

কেথে বামন প' কিৰি ॥
লালে নাংজু কাছেংৰি ।
পুআন কেথে পুৰথিমি ॥
কাংতাং-কাংছাক কাছুৰি ।
পুছি নেজাং-নেছেৰলি ॥
কুংৰী ছাংমান ল'থেকজি ।
ছাৰ' ৰাম-খন মুতিতি ॥
লখন জু আছেং কিথি ।
অ'জা বামন প' কিৰি ॥
জুনেক-জনকৰি লামদি ।
দ'লাং ল'প্রি ৰাম-বেনি ॥
কাংতাং-কাংছাক কমকালি ।
ছাৰ' লখন আলামদি ॥
দ' আন বাং নকবে ছুৰি ।
তাপ্লি ইংনেক্ বি বি ॥
ৰাঈ থুৰজই ৰাম-বেনি ।
চে'ল' লিথাই আকেংৰি ॥
ছৰণ ছংছাৰ আকেংৰি ।
চাৰনাম নাংজু ৰাম-বেনি ॥
ৱাংনন মেকাৰ প' মাৰলি ।
ৰাম-খন লিথাই কিজ'জি ॥
ম' জ'দেৰ-জ'ফ্লাক উন আৰনি ।
ফেৰে নাংতুম থিৰিক জি ॥
ইংথং-ছেলক্ দকক্জি ।
ৰাম-খন নে বৰনাম দ'জি ॥
মেকাৰ পাতইতে লামদি ।
তাপ্লি ৰুংফম আছাৰি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

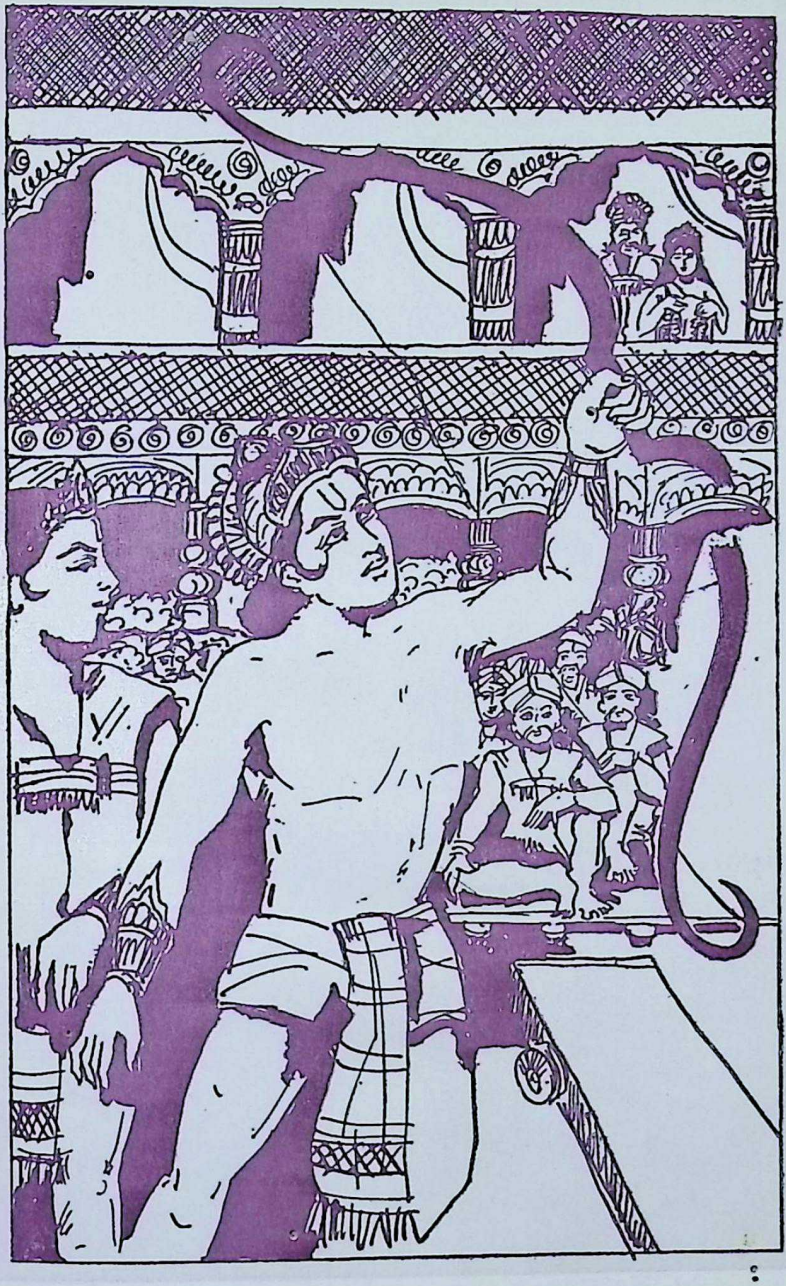

বামবেনি নিঠাই কেজ'

हरधनुष का भंग

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছাৰ'থা তি ৰাম-বেনি।
নাংবাং নিংকে চিৰুংমি॥
লিথাই কেথে বাহাৰি।
ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি॥

বাৱণ থে আংথুন চাকফ্লি।
উনএ আলিথাই থেপি॥
উনজিমা নাং ৰামনি?
চাৰনাম থাকতুন ৰাম-বেনি॥
উনএ ছিতা ৰৰঈ জি।
চেৰে মেকাৰ প' মাৰলি॥
লিথাই নাংৰুং অ'ত পাৰৱি।
লিথাই জ'দেৰ পাফ্লাকনি॥
আৰকি মালংছ' তক-ঈ।
আনছি ৰাম-খন কাতাপ্লি॥
ৰাম-খন তাপ্লি খেলানৰি।
কেথে বামন প' কিৰি॥
চাৰনাম নাংজু নাংহুদি।
অ'জা ৰাম-খন মুতিতি॥
নেজাং মাচৰ কামননতি।
বামন চেতাৰাম ছেৰলি॥
অ'জা পেই ছিনতা কুংৰী।
নাং মাচৰ কে ৰাম-বেনি॥
ল' নন্ নাংৰুন নাং ৰিন্দি।
ছেৰলি কিম-ৰাক্ আতিৰি॥
ৰুন ব'চে পামে নাংজি।
তুন নন্ মাচৰ আৰিন্দি॥

* * * *

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰাম-খন পেন ছিনতা কুংৰী।
নাংল' আৰুন আণৰিন্দি ।।
আফ্রাংছি ৰাম-বেনি।
আংবং ৱাং ছিনতা কুংৰী।
আফিছি কে খন বেনি ।।
ল'তি ৱাং ইদু-দুনি।
চেতং ৱ'ৰেক প' লংকি ।।
চেতং ৱ'হাৰ প' লংকি।
কাৰকে ইংলং হিনিনি ।।
ৰাম-খন জু' আছেং কিথি।
ৰাঈ ল' নন্ খন বেনি ।।
ৱ'ৰেক পেন ৱ'হাৰ লংকি।
ক'আন বাক' দ'মা ছাৰতি ।।
ফ্লুংনন্ ইংলং ক্রেহিনি।
ফ্লুংনন্ আৰলক্ ক্রেহিনি ।।
চেজান ছেৰলিথাই মেপি।
লখন চেল' ইংনামপি ।।
লখন ৰণ-মাই বাং চিপি।
ৰণ-মাই হাইদেত্ খন বেনি ।।
ৰাম-খন বাং আহাই নাংপি।
ৱ'ৰেক-ৱ'হাৰ ৱ'লকি ।।
ম' পিৰথে কাংতাং পুৰথিমি।
মনিত আছ' ছ'কাৰবি ।।
ফামদং-ফামথক নাংচ'বি।
তে ৱ'ৰেক-ৱ'হাৰ দান নাংজি ।।
পুথত চে'ল'থু ৰাঈ।
চেতং ৰৰপুৰাম লংকি ।।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

চেজান ছেৰ চ'কাং ইছি।
চাৰনাম নাংজু নাংহুদি॥
লাল'মা ছিনতা কুংৰী।
নে বিৰতা লং পিনি আৰনি॥

ল'জি বামন আৰিন্দি।
নেতা লিথাই জ'দামজি॥

থাকহুন ৰাম-খন মুতিতি।
লিথাই আৱেল' পিনি॥

লিথাই জ'দেৰ ৰাম বেনি।
নাংমেন ল'মা ৰাম বেনি?

নেমেন ৰৰপুৰাম লংকি।
চাৰনাম নেফান চ'বেইবি॥
আহক নাং ৰাম-খন বেনি।
তে জ'থা নেলিথাই থেপি॥

লিথাই জ'উনএ আৰনি।
ৰন-মাই লি চেদান নাংজি॥
ছাৰ' লং ৰাম-খন বেনি।
লিথাই দেংলক্ জ' পাৰৱি॥

জ'ৱেন ৱেন বাতাই হিনি।
কাংতাং ৰৰপুৰাম লংকি॥
চাৰনাম নাংজু' কাছেং ৰি।
আনতা চক্ল' ৰাম বেনি॥

নাং ৰানাম পেন নাংঅক্ ইছি।
দ'নন্ নেলাৰ পুৰথিমি॥
নে ল'প' ছংছাৰ আকেংৰি।
লাদাক হাকিৰ পুৰথিমি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

পাপ-পুন নাং বিছাৰ নাংজি
ল'জুই ৰৰপুৰাম লংকি ॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি ।
আৰু দ' ছিনতা কুংৰী ॥
ৰাম-খন আৰুন নাংল'ঈ ॥

॥ ৮ ॥

দহৰম ৰেচ'তা আৰতা নাংদ' তাংল' । অ'ছ'মাৰ নাংথে-নাংদিং চিথেক লংছি আছ' আক্লেং ৰাম আফান ৰেচ' বাতৰা কেছাংজি আনিংহাংল' । লাবাংছ' আলাম আৰজু লংৰা ৰেচ'পী আকিবি আবাং ৰেচ' আংন' দামছি ৰাম আফান নিংকান ক্রেহিনি ইংনাম তইৰা আমেথাং আছ' ভাৰত—আফান ৰেচ' পেক নাংজি পুল' ।

লাবাংছ' আতেং পেনছি ৰাম, লখন—লাপেন আপীছ' ছিনতা কুংৰী পেন পেন লাংলংকু আনামপি ৱাংজুই ল' । লাবাংছ' পেন আজক আনিং অইৰা দহৰম ৰেচ' কে চিপাথিলত ল' লাপেন ভাৰতছি ৰেচ' মান ল' ।

ৰাম, লখন লাপেন ছিনতা কুংৰী-আতুম নাংকেদ' আংনাম আংবং হিঈ ছ'বাৰপী কাইতা জুইজাম । আথে ৰাৱণ আলংৰি পেন তেবকহেত । আৰনিছি থেছ'মাহাদি তা নাংকেজুই ৱাংৰা ৰাম-লখন আবাং কাৱে আফি ছিনতা আদুং ৱাংছি জাত জাত আলাম আংবং লখন আফান আনিং কেদক্ আলাম চিথান ল' লাপেন হাপু লংৰি চেলে ল'তে ৰাৱণ আংন' ছিনতা—কুংৰী আৰজে কেমে আলাম থান দাম ল' ।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছিনতা আলাম পেন আংন' দামছি থেছ' মাহাদি কে লখন আফান আনিং কেদক্ আলাম চিথান দাম ল'। বনতা লখন কে আমেক আন' হৰএত আমাত ফ্লুংজুই। আংজিৰপী থেছ' মাহাদি পুআন কেফনাং পুৰা বাৱণ আনিং-থিছি আলাৰ কিহুই জি আফান সাংলংকু আৰি ৱাংল।

ৰাম্-লখন-ছিনতা ইংনাম্-কেদাম্

কেথে ধৰম ৰৰলংকি।
চুছাং বংছুক পাংফাৰৰি॥
ৰাঈ ছাৰ আংমুম লক্কি।
ধৰমম বই ফাৰান কমৰি॥
ধৰম চেহাং ৰাম-বেনি।
অ'জা নেজাং ৰাম-বেনি॥
বেনি নেজাং আক্লেংছি।
চাৰি নন্ চাকৰ চাক্রি॥
চেলাং নন্তি নাং লংৰি।
নাৰ' নে তেবক্হেত আৰনি॥
দ'ৱ্রেৰ লংলে নে ৰাঈ।
তা নেজাং দ'ল' বাংফ্লি-ফ্লি॥
কেথে ধৰম প' লংকি।
মিল' ইন্নুত হিঈ পী॥
ৰেচ' মানজি ৰাম-বেনি।
লামদি ছাৰ'লং আফি॥
মৈক্ছ' জাংজে হিঈপী।
হিঈ আজাং আছেৰলি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

পাপ-পুন নাং বিছাৰ নাংজি
ল'জুই ৰৰপুৰাম লংকি ॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি ।
আৰু দ' ছিনতা কুংৰী ॥
ৰাম-খন আৰুন নাংল'ঈ ॥

॥ ৮ ॥

দহৰম ৰেচ'তা আৰতা নাংদ' তাংল' । অ'ছ'মাৰ নাংথে-নাংদিং চিথেক লংছি আছ' আক্লেং ৰাম আফান ৰেচ' বাতৰা কেছাংজি আনিংহাংল' । লাবাংছ' আলাম আৰজু লংৰা ৰেচ'পী আকিবি আবাং ৰেচ' আংন' দামছি ৰাম আফান নিংকান ক্রেহিনি ইংনাম তইৰা আমেথাং আছ' ভাৰত—আফান ৰেচ' পেক নাংজি পুল' ।

লাবাংছ' আতেং পেনছি ৰাম, লখন—লাপেন আপীছ' ছিনতা কুংৰী পেন পেন লাংলংকু আনামপি ৱাংজুই ল' । লাবাংছ' পেন আজক আনিং অইৰা দহৰম ৰেচ' কে চিপাথিলত ল' লাপেন ভাৰতছি ৰেচ' মান ল' ।

ৰাম, লখন লাপেন ছিনতা কুংৰী-আতুম নাংকেদ' আংনাম আংবং হিঈ ছ'বাৰপী কাইতা জুইজাম । আথে ৰাৱণ আলংৰি পেন তেবকহেত । আৰনিছি থেছ'মাহাদি তা নাংকেজুই ৱাংৰা ৰাম-লখন আবাং কাৱে আফি ছিনতা আদুং ৱাংছি জাত জাত আলাম আংবং লখন আফান আনিং কেদক্ আলাম চিথান ল' লাপেন হাপু লংৰি চেলে ল'তে ৰাৱণ আংন' ছিনতা—কুংৰী আৰজে কেমে আলাম থান দাম ল' ।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছিনতা আলাম পেন আংন' দামছি থেছ' মাহাদি কে লখন আফান আনিং কেদক্ আলাম চিথান দাম ল'। বনতা লখন কে আমেক আন' হৰএত আমাত ফ্লুংজুই। আংজিৰপী থেছ' মাহাদি পুআন কেফনাং পুবা বারণ আনিং-থিছি আলাৰ কিহুই জি আফান সাংলংকু আবি ৱাংল।

ৱাম্ন-লখন-ছিনতা ইংনাম-কেদাম্

কেথে ধৰম ববলংকি।
চুছাং বংছুক পাংফাৰবি॥
ৱাঈ ছাৰ আংমুম লক্কি।
ধৰমম বই ফাৰান কমবি॥
ধৰম চেহাং ৱাম-বেনি।
অ'জা নেজাং ৱাম-বেনি॥
বেনি নেজাং আক্লেংছি।
চাবি নন্ চাকৰ চাক্রি॥
চেলাং নন্তি নাং লংবি।
নাৰ' নে তেবক্হেত আৰনি॥
দ'ৱ্রেৰ লংলে নে ৱাঈ।
তা নেজাং দ'ল' বাংফ্লি-ফ্লি॥
কেথে ধৰম প' লংকি।
মিল' ইনুত হিঈ পী॥
ৰেচ' মানজি ৱাম-বেনি।
লামদি ছাৰ'লং আফি॥
মৈক্ছ' জাংজে হিঈপী।
হিঈ আজাং আছেৰলি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

আমেন ভাৰত প' লংকি।
আৰি' হিঈ ছ'বাৰপী॥
ভাৰত ৰেচ' মান নাংজি।
পুলক কাইকে ছেংজাদি॥
লেংফিত হিঈ ছ'বাৰপী।
লেংফিত ধৰম আকেংৰি॥

চাৰনাম নাংজু আলামদি।
ছাংমান ধৰম প' লংকি॥
নেজাং আক্লেং ৰাম-বেনি।
ৰেচ' কেথে কেমানজি॥
পুআন ছেং মাৰং আৰনি।
নেফান বৰ নেপি নাংজি॥
চিজু ধৰম প' লংকি।
অ'জা হেমফী ৰেচ'পী॥
ক'পি আবৰ মা নাংজি?
নাংজি আলিং নাংপিজি॥
জুনন্ ক'পিমা।
নাংপিজি দুহুক্, কুৰি॥
নাংজু হিঈ ছ'বাৰপী।
নাংজাং আক্লেং ৰাম-বেনি॥
ল'নাংজি ইংনাম বিনপি।
নাংজি ছিংকান ক্রেহিনি॥
আলাৰ নেজাং নেছেৰলি।
থাৰ ভাৰত প' লংকি॥
লাছি ৰেচ' মান নাংজি।
ছাৰ'লং ধৰম প' লংকি।
ধৰম জুনাং কাছেংৰি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছনকে জুৰিতি হেমফী।
ধৰম নেছেং দেৱতু-ঈ ॥
ইংনাম ল'জুই ৰাম-বেনি।
ৰাঈ পু ৱ'লেং থেকজি ?
হাংপ' নেজাং ৰাম-বেনি।
চাৰনাম থানপ' নে পিনি ॥
ৰাম নে চাৰনাম দন আৰনি।
নাংজাং ৰেচ' মান লংজি ॥
ৰাঈ নাংল' ৰাম-বেনি।
চাৰনাম ছাৰ' পেন তাপ্পি ॥
লাপু আনাত মা লামদি।
ছামফ্রি পিনি আৰনি ॥
নে ল'জি ইংনাম তিবিনপি।
ল'জি ছিংকান ক্রেহিনি ॥
ৰাঈ নাংল' খন বেনি।
বেনি নাংজু আলামদি ॥
দাকি ইংনাম তিবিনপী।
ৰাঈ নে নাংল' হুনজি ॥
চাৰনাম নাংজু ৰাম-বেনি।
জুনক্বিতি খন বেনি ॥
ইৰী-ইৰ' লাং লংজি।
ল'লে নে পিনি আৰনি ॥
ৰাঈ দ' ভাৰত লংকি
ৰাঈ নে নাংলে' হুনজি ॥
নাংল' হুনৱেক জি পিনি।
ৰাঈ ৱাং ছিনতা কুংৰী।
কুংৰী নাংজু আলামদি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

অ'জা ছাংমান ৰাম-বেনি।
দাকি ইংনাম তিবিনপি॥
ৰাঈ নে নাংল' দুনজি।
চেল' নাহক পুৱথিমি।
ইলি ল' ৰাপ-ৰাপ নাংজি॥
ৰাম-খন নাংজু আলামদি।
কুংৰী ল' নাংনে পিনি॥
কুংৰী নাংদুক দ' দেত্‌জি।
ৰিন্দি আবিনবু মেপি॥
ৰাঈ চংহংকক্‌ নন্‌তি।
ছিনতা নাংজু আলামদি॥
ৰাই ইংহংহে বিন্দি।
ৰাঈ নাংচেল' দুনজি।
মিল'-ছাংমান আহাৰচি।
ছাংমান দাম আলিং দুনজি॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
লাপেন ছিনতা কুংৰীপী॥
ইংনাম চেল' জেংপনপি।
আফ্রাংছি কে ৰাম-বেনি॥
আংবং ছিনতা কুংৰীপী।
আফিছি কে খন বেনি॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
লাপেন ছিনতা কুংৰীপী॥
নাংল' ইংনাম তিবিনপি।
নাংদ' লাংলংকু আৰি॥
ইংনাম লাং লংকু আৰি।
দ'অ' হিঈ ছ'বাৰপী॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি।
ৰাৱণ আচাকৰ-চাক্রি ॥

অকৃহুং নাংল' জ'পাৰনি।
ৰাম-খন আতুম মুতিতি ॥
ছনছে কৰমান্দু ইছি।
ৱ'হাম কেছাং কাৰামথি ॥

ইৰ্ক ছংছাৰ আবিদি।
ছৰজন্ নকবে বাংহিনি ॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
ছ'মি ছৰজন বাংহিন ॥

ইনুত ছিনতা কুংৰীপী।
ইনুত থেছ' মাহাদি ॥
লাকে ৰাৱণ আংজিৰ পী।
ছামি থেছ' মাহাদি ॥

নাংল' লাং লংকু আৰি।
ৰাউ থেকলং খন বেনি ॥
ছামি পাৰজান নিমছ'পী।
নাংল' ছিনতা আকেংৰি ॥

চাৰনাম জু' কাংনেক-কাংনি।
ৱাংৱেৰ ছামফ্রি আৰনিনি ॥
ছিনতা নাংজু আলামদি।
ছাৰ' খাতি খন বেনি ॥

ছামি ইনুত নিমছ'পী।
নাংল' ছামফ্রি আৰনিনি ॥
ৰাঁছেন কেমে কমকানি।
লালে ৰেন নন্ খন বেনি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

আছেং নাংথি খন বেনি।
জুনেক-জুনকৰি তেপী ।।
নে মহৰ তাংতে পিন ছামি।
চ'ৰান চ'চে লখিমী ।।

পুছি নাং জুনেক মাতি।
পুআন ইংনাম তিবিনপি ।।
নাতছি দ'জি ছ'কাৰ্বি।
কাৰবি কালি হিঙৈপী ।।

'ছিনতা জু পাদাৰ লামদি।
নাংতুম ৰাম-খন মুতিতি ।।
পেন মিল' নে ছিনতা কুংৰী।
চ'জাকজে মা খন বেনি ।।

থেং-লাং চ'ক্লেমৰাপ আৰি।
লালে ৰেন নন্ খন বেনি ।।
ছামফ্রি ল'ছিনি ছিনি।
ৰাই ছামপুংৱেত তিতি ।।

লখন থাক্থে ছেং কিথি।
লখম নাংক্ল' আমেক্ক্রি ।।
নাংক্ল' পাকুরে থেপি।
পুথত ছামফ্রি আৰনি ।।

নাংল' থেছ' মাহাদি।
নাংল' ছিনতা আকেংৰি ।।
ছিনতা নাংজু আলামনি।
ছাৰ'থা তি আৰলেংপী ।।

চাৰনাম ক্রইক্রে খন বেনি।
চ'ৰান চ'চে লুখিমী ।।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

নাংলে বেহাই নন্‌তি।
চেল' লখন আকেংৰি॥
চাৰনাম জুদাম আলামতি।
অ'জা নকবে খন বেনি॥
ছামফ্রি নে পিনি আৰনি।
নাংফান মাচৰ চেকামজি॥
পুছি নেছেং কাজাদি।
চাৰনাম দন্‌ নন্‌ খন বেনি॥
খন বেনি আছেং কিথি।
চেজান লিথাইছ' ইছি॥
ন'কান ৰত্‌পেত্‌ পাংছামৰি।
লখন জু আছেং কিথি॥
ইংনাম হিঈ ছ'বাৰপী।
ল'নন্‌ জা নিৰেপ নিচি॥
ছিনতা নাংজু কাছেংৰি।
নাহক ল'তি খনবেনি॥
ৰণ-মাই ৱাংপ' বাংপিনি।
লখন নাংজু আলামদি॥
নাহক ল' কালি তেপী।
লাকে নাংছি লাম কিবি॥
তা দ'লাং নে হংজং হিনি।
ৰণ মাই ক'পি ফেৰেজি॥
ৰণ-মাই আমে চেদানজি।
হিঈ থেছ' মাহাদি॥
লেংফিত লংকা ৰংছ'পী।
ৱ'লুদাম পেন কানিংৰি॥
চেল' তার্মে আকেংৰি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

অ'জা তার্মে বৰ লংকি ॥
ৰাৱণ নাং নংনাম জালি।
নে চ'জাক ল' পিনি আৰনি ॥
লংকি আলাৰ হুই নাংজি।
ৰাম-খন আতুম মুতিতি ॥
নাংদ' লাং লংকু আৰি।
ইনুত ছিনতা কুংৰীপী ॥
চাৰনাম জুদাম আলামদি।
অ'জা নকবে খন বেনি ॥
ছামফ্রি নে পিনি আৰনি।
ৰাছেন কেমে কম কালি ॥
চুছাং দ' আবি চাক্নি।
তার্মে নাং ৰেনৱেক নাংজি ॥
ল'নন্ লাং লংকু আৰি।
ৱাননন্ ছিনতা কুংৰীপী ॥
আনছি নেছেং ইংছামজি।
ৰাৱণ নাংজু আলামদি ॥
জাদি নাংনে মাহাদি।
দ'লাং নাং তার্মে লংকি ॥
নেমেন ৰাণ বৰ লংকি।
নাংছেং কেহাং আলামদি ॥
লংকি নাংপাপ্লেং পিজি।
নে ল'জি লাং লংকু আৰি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

॥ ৯ ॥

(বারণকে অকহি চেপাৰজানছি ছিনতা কুংবী আংন' নাংচেক্লাং ল' ! ছিনতা কে অকহি থেকলংছি নেনেপ পিথা পুবা বাম পেন লখন আফান পুল'। থাই চেৱানছি কেআপজি পু—আমাত বাং ইংলং ক্রেহিনি চনচব। লাছি বামকে অকহি ইংথুম দুন ল'। লাবাংছ' আফি অকহিছি বাম আছন থত নেৰাপ দুন নন্ পুবা নাংহাং ল'। ছিনতা মাথা ছুংঅংবা লখন আফান তইদুন-জুই ল'। লাবাংছ' আফি ব'বাকী মানছি বারণকে ছিনতা আকেংবি লাং নাংচ'হাং ল'। লাংকিপি-দামজি আহুত নেপচেক আমাত বথ আহেম্ম থাপছি ছিন্তা আফান লংকা পনদেত ল'।)

'ছিনতা আফান বারণ কেপন'

বারণ চেপাৰজান আকহি।
নাংল' নাংলংকু আবি॥
চ'পান বাম-খন আবিবি।
চ'রে এত্ ছেৰং-হিপি॥
হেমফী ছিনতা কুংবীপী।
আকহি থেকলং পেন তাপ্লি॥
কুংবী নাংকু আলামদি।
লাংথা বাম্-খন মুতিতি॥
লা ছেৰ আআহি মেপি।
বাঙ্গি ক'পু লংথেকজি॥
বাছেন মেঅংতি অকহি।
অকহি নে লংৱেক নাংজি॥
লখন্ন জুদুন আলামদি।
অকহি কালিৰন তেপী॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

আনলি দংচু পুৱথিমি।
তা আৱে লাছন আঅকহি ।।
হিঈ আতুম ভেলেকি।
হিঈ চেপাৱজান অক্হি ।।
ইংনাম ৱাৱণ পাপুতি।
ৱাৱণ আচাকৱ-চাক্রি ।।
জুইজাম লাংলংকু আৱি।
ৱাৱণ আচাক্রি মাতি ।।
ছিনতা জু আছেং কিথি।
ৱাম-খন নাংতুম মুতিতি ।।
নেফান জু চ'বাই ৱেৱৱি।
জক্তা থেকফ্রং আঅক্হি ।।
পুছি মান থেকজি হিঈ ?
আনছেত্ কারে আছাৱতি ।।
নাংতুম ৱাম-খন মুতিতি।
পিনছ' প্লাংপ্লে আকাৱৱি ।।
ছেলেং ৱান নন নে ইজি।
লাছ' আঅক্হি মেপী ।।
লিথাই ৱান নন্ নে আপজি।
চাৱনাম ছাৱ' ৱাম বেনি ।।
ছেংরে জাদি আলামদি।
ৱাঈ চ'জাক ল' পিনি ।।
চাৱনাম নাংজু ৱাম বেনি।
লিথাই ৱানথা খন বেনি
লাছ' আঅক্হি মেপি।
অক্হি আপজি নে পিনি ।।
চেজান ছেৱলি থাই মেপি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

জ'ৱেন ৱেন বাতাই হিনি ॥
তা ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি।
ৰাৱণ চেপাৰজান অকহি ॥
বাংচন্‌চৰ ইংলং ক্রেহেনি।
চাৰনাম নাংজু ৰামবেনি ॥
অ'জা মিল' কুংৰীপী।
ছিকনন্‌ ছাংতেত পেন ছংতি ॥
ছিকনন্‌ ক'ৱে পেন বিথি।
অক্‌হি ল' কাংথুম চুনজি ॥
চাৰনাম জুথু ৰাম বেনি।
অ'জা ল'জৰ খনবেনি ॥
দ'নন্‌ নাংতেপী আৰি।
আৰৱি আৰএতা দামৰি ॥
ৰাঈ নাংল' ছেৰাক্‌জি।
ৰাঈ চেল' ৰামবেনি ॥
চেল' অক্‌হি আফি ফি।
ফ'চুন ইংনাম তিবিনপি ॥
লিথাই নাংআপ ৰামবেনি।
তা লিথাই নাংৰ' ক্রেপ পাৰৱি ॥
চাৰনাম নাংইংৰেং অক্‌হি।
'ৰামজাপ', 'ৰামজাপ' খনবেনি ॥
ৰাঈ নে কাৰলি ল'তি।
ৱাংছেৰাক নন খন বেনি ॥
ছিনতা ছাৰ' লং আফি।
ছিনতা নাংজু কাছেংৰি ॥
ক'প্পি আমেন মা পিনি।
ল' চেৰাক নন্‌ খন বেনি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

নাংইক্ কাৰলি ল' আৱি।
ৰাঈ চেৰাপ দুন নাংজি॥
চাৰনাম খাকদুন খনবেনি।
নেইক কালিতি তেপী॥
নেতুম ৰামখন মুতিতি।
ৰানাম পেন নেঅক ইছি॥
ল'প্রি কাৰলি ল' আৰনি।
লংচং লংএতা পুৰজি॥
পাকপি আনতা ক্রেপ এতজি।
হাকৰ-তালৌ তা থেপজি॥
ৱিৰজি হাকি পুৰথিমি।
ছিনতা আছেংৱে নাং থি॥
ছিনতা নাংজু আলামদি।
জু চ'ৰাইৰি খনবেনি॥
নাংছেংৱে পিমা জাদি।
লাকে কুংৰীতা চিনি॥
নাংইক কাৰলিলত আফি।
নেফান ৰেন পাতেং লংজি॥
পুছি নাংছেং কাজাদি।
তা ছাৰ' থা তি খনবেনি॥
নাংইক কাৰলি লত আৰনি।
ল'জি নে ৰী'ৰ' আৰিন্দি॥
নেৰেন লংলে খনবেনি।
লখন জুদেত আলামদি॥
জুনেক-জুনক ৰি তেপী।
নন্পু পিনি আৰানি॥
মহৰ নে তাংতে ছামি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

বাবণ আলংবি ছিনতা কুংবী

लंका में छिनता कुंरी

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

চ'বান চ'চে লুখিমী ॥
লাপুছন্ ছন্ আলামদি।
ক'পু নাংজু থেক মাতি ?
পুআন ছেত্ বাক আলামদি।
নে ল'প্রি ল' চিংথুম ছুনজি ॥
তা ছাব' থাতি নেলামদি।
পুআন ইংনাম তিবিনপী ॥
ইজেং কারে ইজাতি।
জ'কলে ৱাচ্তা ইংকিৰি ॥
লাংলে নাংহাংতা পিবি।
ৰাঈ নে ৱাং ছেৰাকজি ॥
লিথাই চেজান খনবেনি
তাংমে আংন' নাংছিবি ॥
ছিবি পান পান পাংদেংনি।
লখন নাংজু আলামদি ॥
অ'জা কুংৰী নেতেপী।
তাংমে-আংন' নাং পাব্বি ॥
তাংমে-আংন' পাব আৰৱি।
বাহু আনকবে ছুবি।
তা পৰমা বেচ' চেহক্জি ॥
ৰাঈ চেল' খনবেনি।
চেল' ল'প্রি আকেংবি ॥
ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি।
ৰাৱণ নাংপ্লাং ব'ৰাকী ॥
লালে নাংজু কাছেংবি।
নাংবাং দ'মা পেই হেমফী ॥
কাংচিৰ কাংইত তা থিজি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

পুআন ইংনাম তিবিনপি ॥
নেজেং আৱে নেজাতি ।
আৱে ম'নিত ছ'কাৰ্_বি ॥
লাং-লুং নেপিথা হেমফী ।
ছিনতা কুংৰী হেমফী পী ॥
লখন জু'কাং ছেং পুৰি ।
ছিনতা নাংজু আলামদি ॥
জু'পাতাৰ্_বি ব'ৰাকী ।
লাং-মে আৱে নেৰিন্দি ॥
পুআন লিজুং লাংৰই পী ।
থেকলংলে মা ব'ৰাকী ॥
ৰারণ নাংজু আলামদি ।
অ'পেই কুংৰী হেমফী পী ॥
নেছন্ ছন্ আব'ৰাকী ।
হেমফী ছিনতা আকেংৰী ॥
লাং-লুং জুন লংলে কিথি ।
পুৰা নংনাম জুন'জি ॥
লাং ৱানপি ল'টা ইছি ।
ছিনতা নাংজু আলামদি ॥
নাংচ'দেং নন্ ব'ৰাকী ।
ইংনাম ৰারণ পাপুতি ॥
ৰারণ কেৰে কমকালি ।
ৰারণ নাংজু আলামদি ॥
অ'পেই কুংৰী হেমফী পী ।
বাং ৰাম-খন আতুম মুতিতি ॥
ৰানাম পেন আঅক ইছি ।
নেল' হাইহে আৰিন্দি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

নাংলে ব্রাংননতি হেমফী।
নাংছিং নংনাম জুমেজি॥
ছিনতা আছেং চেজাদি।
ছি ছিনতা নাংচেল' বাঈ॥
হংজাং ব্রান ল'টা ইছি।
পাবক্রাক আং আং ক্রেহিনি॥
নাংল' ব'বাকী কেংবি।
বিজাক চ'দেং ব'বাকী॥
হাজং অ'ত ছিনতা কুংবী।
হাজং অ'ত বিজাক আবব্রি॥
ইংনাম বারণ পাপুতি।
বারণ পাবজান ব'বাকী॥
থাপ পন বথ আহেম থেপী।
কেপন লংকা বংছ'পী॥
বারণ জুকাং আলাম দি।
বাম-খন আতুম মুতিতি॥
ল' কাংথুম নাংচেতুনজি।
জাতি দ'আন পুবথিমি॥
ল'তি থান তুনদেত আবনি।
আবুং-আবাম ব্রিব দেত জি॥
নাংতুম ফেলাং পেন তিপ্লি।
নাংতুম চিক্ল' পেন আবনি।
ল'তি থান আজাত থানবি॥

॥ ১০ ॥

(বাম পেন লখন হেম চেরাং ল'। বনতা, ছিনতা কুংবী আফান থেকলংলে ছি—মাথা ছুং ল'। ছিনতা আফান ইনুত রেত কাতেবাং

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

পুৰা লখন আফান মেনাং তাম ল' লাপেন ছিনতা, আফান থেকলং লেছেত তে নাংপ্রাণ পুৰা পুল'।

ৰাম আলাম আৰজুলংছি লখন-পেনাংফেৰে ল'। লাছি থীথে আক' আন চাৰৱাং চিনাং পুৰা আন চ'তুন ল'। লাবাংছ' আহুত লখন আবাং ৰাম আফান পেক্লাং ল'—"থেংতা হংথম আনছি মেকাৰজি, লংথুতা হংথম—আনছি ফুলে দাংমে জি। ছন থাক্ থাক্ছি ইতুম তা ৰাম-লখন লাপেন ছিনতা কুংৰী নাংজি।" লখন আলাম আহক থেক্লংছি আনচ'দেত—আফি ছিনতা কুংৰী আফান হুংতুন ল'।)

"ৰাম্ন-লখন কাচে বহং"

লখন চেতংতুন ৰাঈ।
ৰাম বাং অকহি কিথী॥
আছেং নাংথি ৰামবেনি।
চাৰনাম নাংজু' আলামদি॥
ছাৰ' থাতি খনবেনি।
নেলাম ক্রেইক্রে নাংবিদি॥
ছিনতা ছামপুংৱেত ৰাঈ।
পু ৰাঈ তেকাংবুপ মাতি॥
পুআন ইংনাম তিবিনপি।
দ'অ' হিঈ ছ'বাৰপী॥
ছ'বাৰপী চ'পন দেতজি।
পুছি ছেং ৰেংমে মাতি॥
ল'নাং ইৰুন—ইৰিন্দি।
ছিনতা আৱেদেত আৰনি॥
ৰাঈ নাংপ্রাণ দাম নাংজি।
ৰাম-খন আতুম মুতিতি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

নাংল' আকন—আবিন্দি।
জুতাবাম ছিনতা কুংবী ॥
ছিনতা থাক্‌থে ইংছামবি।
আছেং নাংথি বামবেনি ॥
লখন নাংলক আবিদি।
আখেন ফ'নাংল' ইলি ॥
নাংপ্রাণ দামজি খনবেনি।
লখন নাংজু কাছেংবি ॥
কেচকচে কে নে ল'তি।
পিনি দামপ' নেবাঙ্গি ॥
তা চাবনাম দ'লাং বামবেনি।
ইতুম বাম-খন মুতিতি ॥
ছামফ্রি পিনি আবানি।
চ'বান কিন চাবরাং নাংতি ॥
চ'বান চ'তুন ছিনাংতি।
চ'বান কাংচিব তা থীজি ॥
ল'জব আক্লেং বামবেনি।
পর্মা মে নাংথবনন্‌তি ॥
পর্মা থব থেংচুম ইছি।
পর্মা নাংবুত হুমিলি ॥
তা পর্মা আরে আমেহী ॥
লখন নাংজু আলামদি।
অ'জা ল'জব বামবেনি ॥
থেক্‌থা নন্ থেংচুম ইছি।
পর্মা নাংবুত থু আনছি ॥
পর্মা নাংক্লাং আমেহী।
পর্মা কাবকে ইংবেংছি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

পুথত জুথু খনবেনি।
থেকথা নন্ থেংচুম ইছি ।।
থেংচুম কেথম পেন আনছি।
পর্মা কাৰ আদে তত্ বি ।।
লখন জুথু আলামদি।
আনফুলে কেদাং নাংজি ।।
লংথু ইছি ছাক্ নন্তি।
ফুলে নাত্ ছি দাং মেজি ।।
পুথত ছাক লংথু ইছি।
আছাপ নাংদাং মেলিলি ।।
লংথু ছাক কেথম আনছি।
ফুলে নাংদাং কাচিংনি ।।
লখন নাংজু আলামদি।
ৰাঈ লাংথা ৰামবেনি ।।
নে না ল'জৰ খনবেনি।
ৰাঈ কাৰলিলত্ আৰনি ।।
পিৰথে পুনাং ছম থেকজি ?
ৱ'লেং ৰাপ-ৰাপ ল'নাংতি ।।
ছিনতা কুংৰী নে তেপী।
ছিনতা কুংৰী ৰিনাংজি।
ইলি বাংকেথম আনছি ।।
ইলি মিনদাৰ ৰেংথেক্জি।
অ'জা ল'জৰ ৰামবেনি ।।
চ'ৰান কিন্ নাং ৱাংনন্তি।
আজ'-আৰনি দিংদেত্জি ।।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

॥ ১১ ॥

(ছিনতা আফান ৰাৱণ কেপন আহুত ৱ'মু ৰামবেপি থেকতুন লংছি ৰণ চিপিহুন ল'। ৱ'মু ৰামবেপি কে ৰাম-লখন আঅংল'। লাছি ৰাৱণ আৰিদেং পেন ছিনতা আফান পাজক হুনজি বৰ-ঈল'। ইহুত-হুতনি আফি ৰাৱণ আনক ফেলাং কেব' আজক ৰামবেপি আঙ্কেকং লক্ পেত ৰা পিৰথে নাংক্ল' ল'। হাপুকে ৰাম-লখন আতুম ছিনতা কুংৰী আফান নাংকিৰিহুন ৱাংছি আঅং পেন পিৰথে আলাম চিনি ল' লাপেন লংকা কেদাম থেক্জি আবিদি তা থান হুন ল'।

বালি পেন হিক্রেং আৰণ জুতদেত্ আফি উলিমন আফান ছি লংকা তই ল'—লাপেন নাংচিকই থুছি বিৰতা নাংথান পামে—ল'। লাছি ৰাম-লখন আতুম হাকৰ দলং—দনছি লংকা ৰংছ' পি লে ল'।

ৰাম পেন লখন লংকা নাং—কেলে আৰজু লংছি ৰাৱণতা আছপ' আকিবি আফান নাংতই ল'। বন্তা, ৰাম আৰিদেং থী নাংকক্ ল'। আফি মাথা ছুংছি আছ'প' মেক্নাদ আফান নাংতই ল'। মেক্নাদ তা লখন—আৰিদেং থী নাকক্ ল'।

মেক্নাদ কিথী আৰজু লংছি—ৰাৱণ আনিং অইপিক ল' লাপেন আলাৰ—কিহুইজি আফান ৱাংল'। ৰণ থামা আদাং থেপি লখন আফান ৰিল'। লাপেন লখন আফান পিথি তেকাংছি ৰণ পেজুত ল'।

লখন থিলত আফি ৰামতা—মাথা ছুংল'। ক'পু আবিদি ছি লখন আফান পাৰেংথু থেক্জি মা মাথা ল'। বিবিহণ আবিদি পেন মালংছ'লিং পেন কেৰেং আথেংকুৰ ৱানছি লখন আফান পিল'। আনছি লখন তা ৰে থু ল'।)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

"ব্র'ম্মু ৰামবেপি কিথী"

ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি।
চেজান ৰত আহেম থেপি॥
কেথাপ পন ছিনতা কুংৰী
চেল' লংকাত ৰংছ'পি॥
কেপন ইংহুন ফাৰনিনি।
ছিনতা ব্র'লু কাছেংৰি॥
ছাৰ' ব্র'মু ৰামবেপি।
তিংকং নাংবাৰ ৰামবেপি॥
ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি।
চংহই পিনি আৰানি॥
পুআন কাহ'ল' হুৰি।
ছিনতা নেজাং নেছেৰলি॥
ৰাঈ নে নাংৰাপ হুনজি।
ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি॥
ৰাৱণ প্রাণ মুই দাম নাংজি।
কাং তাং ব্র'মু ৰামবেপি॥
কাংজাৰ ইংহুন ফাৰ্_নিনি।
ৰাৱণ পেন ৰণ-মাই চিপি॥
আপৰ ইহুত হুত্_নিনি।
হাইদেত ব্র'মু ৰামবেপি॥
ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি।
পাপুতি কে কম কালি॥
চেজান নক্ ফেলাং ইছি।
ৱেংকং ছাৱাত ৰামবেপি॥
ৰাই নাংক্ল' পুৰথিমি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

কাংতাং ৱ'মু ৰামবেপি।
চাৰনাম নাংজু আলামদি॥
অ'জাং ছিনতা কুংৰীপী।
জাদি আছাপ ছেং অইৰি॥
ম' ৰাম-খন নাংল' ৰাঈ।
চাৰনাম নাংলাম থানহুনজি॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
ৰাং ৰানাম পেন আঅক ইছি।
ৰাঈ ৰাং নাংল' হুনজি॥

* * * *

ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
চেল' লাপু লি হি হি॥
নাংৰি ছিনতা কুংৰীপী।
নাংফ' ৱ'মু ৰামবেপি॥
নাংজু ছেৰজাং প'মাৰলি।
নেজাং ছিনতা কুংৰীপী॥
কে পনদেত ৰাৱণ পাপুতি।
নেজাং ছিনতা কুংৰীপী॥
ৱ'লুপন-বম কাছেংৰি।
ল'নন্ লংকা ৰংছ'পি॥
ৰণ-মাই নাংতুমছি হাইজি।
নেফান ফ্রিন নেফ্লং থাতি॥
থানজি নে বিদি ছুৰি।
ৰাম-খন আতুম মুতিতি॥
নাংফ্লং ৱ'মু ৰামবেপি।
আবিত দেংহুন খনবেনি॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
ল'জি লংকা ৰংছ'পী॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

দ'আন নে চাকৰ-চাক্রি ॥
ৰাঈ ল' নাংতই দুনজি ।
ৰাম-খন নাংজু আলামদি ॥
পেনাপ ছামফ্রি আৰানি ।
নাংতুম হিক্রেং পেন বালি ॥
ৰণথামা চিংথুৰ নন্তি ॥
পুথত ছামফ্রি আৰানি ।
বালি-হিক্রেং মুতিতি ॥
ৰণ-মাই চিপি বাংহিনি ।
লিথাই চেজান ৰামবেনি ॥
লিথাই ৰ' আবাং বালি ।
বালি ক্রেপহাম আৰাঈ ॥
ৰাম-খন নাংল' আকেংৰি ।
বালি ৱ'লু কাছেংৰি ॥
অ'জা ৰাম পেন খনবেনি ।
নেফান পি নেৱি মাতি ॥
নেলে দুক আবেত কালি ।
ছিনতা ল' নাংৰি দুনজি ॥
পুচত আনাত আলামদি ।
নেফান পেদাম নেৰাঈ ॥
নেলে ৱ'লেং আৰানি ।
ৰাৱণ কে থাংতা কালি ॥
হাক' চু ছেংকান ইছি ।
নে নিম ল' টালৌ ক্রেহিনি ॥
ৱাৰল' ইংলং ক্রেহিনি ।
ৱাৰল' আৰলক্ ক্রেহিনি ॥
ৰাম-খন নাংজু আলামদি ।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

পুআন ছেত্ বাক আলামদি ॥
বালি ব্'লেং থুনন্তি।
বালি নাংজু আলামদি।
নে ব্'লেংলে ল'তি বাঈ।
ব্'লেং নিংকে চংহই জি ॥
নেতুম কতে মুতিতি।
ছামফ্রি ৰণ-মাই ছি পাৰনি ॥
নে বাম-খন আৰিদেং থিছি।
বৈকুন ছি নে চেল'জি।
নে ল'প দেই খনবেনি ॥

* * * *

হিক্রেং ছিঙ্গৈমপ' লংকি।
হাংপেত্ চাকৰ পেন চাক্রি ॥
চেহাং উলিমন লংকি।
চাৰনাম জু হুকুম নাংপি ॥
দ'আন চাকৰ পেন চাক্রি।
লাপেন উলিমন লংকি ॥
ল'নন্ নিহাং পেন নিচি।
দংছু হাকিৰ পুৰথিমি ॥
ছিনতা ল' কিৰি নাংজি।
কাংতাং উলিমন লংকি ॥
দ'আন চাকৰ পেন চাক্রি।
চেল' মালং লাং হামপি ॥
নাংল' হাকিৰ আৰিৰি।
নাংজু চাকৰ পেন চংক্রি ॥
কাংচিৰ-কাংইত তা থীজি।
ছিনতা ক'নাত্ ছি লংজি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

নাংজু উলিমন লংকি।
নাংতুম ছম নন্ দাক ৱাঈ॥
নে ল'জি লংকা ৱংছ'পি।
ছিনতা নে কিৱি হুনজি॥
দামজি ৱারণ আলংৱি
নে উলি আজাং-আছেৱলি॥
কাপ উন লাং টালৌ থেপি।
উলি আৱ' চিজাদি॥
চনচৱ টালৌ ক্রেহিনি॥
ত'ৱাৱ টালৌ ইবেংপি।
উলি নাংফ' ছ'বাৱপী॥
উলি পেন আৱণ চিপি।
উলি কাংতাং কমকালি॥
ৱাছং দংলক্ ছ'বাৱপী।
চনচৱ লংকা ৱংছ'পি॥
কাংতাং উলিমন লংকি।
নাংলে' লংকা ৱংছ'পী॥
ছিনতা আফান ছি জাদি।
ইংনাম ৱারণ পাপুতি॥
ছিনতা ক'নাতছি নাংবি।
ৱিএত্ ল'বান ইছি ছি॥
কাংঅং উলিমন লংকি।
ফ'দাম ছিনতা কুংৱীপী॥
ছিনতা ৱ'লুলক্ পাৱনি।
কেৱাং উলিমন লংকি॥
ৱাংপেন আইচৱণ নাংপি।
চেথান মেথাং আলামদি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৱ'লুৰিতি নাং হেমফী।
নে ৱাংল' উলিমন লংকি॥
চ'ৰান নেপি থা হেমফী।
চ'ৰান কাংচিৰ কিথীজি॥
ছিনতা নাংজু আলামদি।
অ'জা উলিমন লংকি॥
ল'নন্ হাকিৰ আৰিৰি।
ল'ৰপ—ল'চিন আছেৰলি॥
ৰাঙ্গি মেন ফুদাং-প্রুংৰি।
লালে কিন্ নন্তি লংকি॥
কাংতাং উলিমন লংকি।
চেল' হাকিৰ আৰিৰি॥
লাংফ্রং লংকা আচাক্রি।
চাৰনাম চিজু কাচিংকি॥
ইতুম লংকা আলংৰি।
নাংল' উলিমন লংকি॥
কাংতাং-কাংছাক কম-কালি।
আহেন্ল' পিনি আৰনি॥
ৰারণ আৰাত আচাক্রি।
লাংছক ৱাং হাইহে ৰিৰি॥
থানদাম ছিঙ্গৈম আকেংৰি।
ইংনাম ৰারণ পাপুতি॥
চেহাং আজাং আছেৰলি।
চেহাং মেক্নাত ৰৰলংলি॥
ৰারণ নাংজু আলামদি।
অ'জাং মেক্নাদ ৰৰলংকি॥
ল'থা হাকৰ আৰিৰি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ইংনাম ৰাম-খন ছ'কাৰ্‌বি ॥
নাংতই ইন্থুত আচাক্রি।
কাংতাং-কাংছাক কমকালি ॥
ছেপ ল' ইতুম আচাক্রি।
ৰাঈ ৱাংনন নেকেংৰি ॥
নাংল' মেক্‌নাত ৰৰলংকি।
ৰানদেত ৰাৱণ আকেংৰি ॥
কাংতাং উলিমন লংকি।
চাৰনাম নাংজু আলামদি ॥
উলি ৰেচ' আছেৰলি।
নেমেন উলিমন লংকি ॥
নেফান ৰাঈ পিথীজি।
তে ৱংনন তুলা নাংলংৰি ॥
তুলা নাংজি মনছুৰি।
লা নেবাং নে আৰমে দিংথি ॥
দাকলে তুলা কক্‌নন্‌তি।
পর্মা বাং কেইনন্‌ লি হিহি ॥
পৰমা বাং নেবিছাৰজি।
ৰাৱণ আছেং চিজাদি ॥
হকতা হকল' আলামদি।
অ'জা ফেৰাংকে চুতি ॥
নাংলে তুলা মনছুৰি।
পৰমা ৰেচ' নাংকেইছি ॥
ৰাঈ নাংল' মন উলি।
কাংতাং উলিমন লংকি ॥
উলি জুতল' আবিদি।
নাংল' ছিনতা আকেংৰি ॥

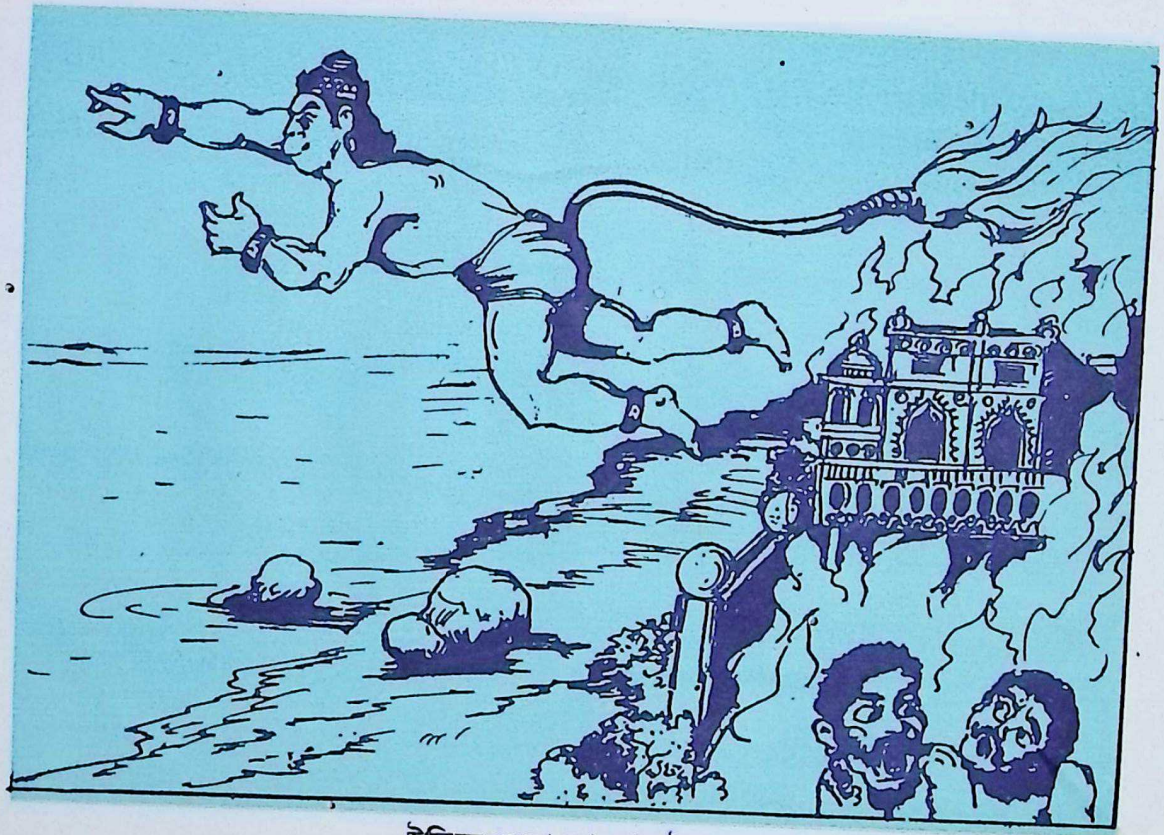

উলিমন লংকা মে' কেকাই

उलिमन का लंका दहन

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

আনলে নাংজু কাছেংৰি।
হেমফী কাৰলি ল' পিনি॥
থান নন্ ক'পি আবিদি।
পৰমা ৰেচ' পেমেপজি?
থেপএত ল' হাকৰ-হাকি।
থেপএত ল' তালৌ লাংবি॥
ছিনতা নাংজু আলামদি।
নাংকে উলি আছেৰলি॥
কিন্দেত নন্ পৰমা থেপি।
পৰমা পি নাংৰি থেকজি?
উলি আছেং চিজাদি।
হক্তা হক্ ল' আলামদি॥
পৰমা ইংলেক্ থিপ লংকি।
মহৰ ছেকহাক্ ৰৰলংকি॥
মহৰ ইকৰাং নন আৰনি।
কাংতাং উলিমন লংকি॥
উলি নাংজু আলামদি।
নে ল'লাং ৰাম-খন আকেংৰি॥
বিৰতা পালেৰেক নাংজি।
হেমফী দ' নাংছেং বিৰি॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
ৰাংপ' পেনাপ পেন পিনি॥

—০—

ৰাৱণ লংকা আলংৰি।
পৰমা চ' আদে ততৰি॥
খুবপেত চাকৰ পেন চাক্রি।
হাকৰ আলাং নাং আৰছি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

আনছি পৰমা মেপ লিলি।
ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি॥
ৰাৱণ আছেং চিপিথি।
পু আনছেত্ বাক মা পিনি॥
ছিনতা নে নাংৰেন ৱেকজি।
ৰাৱণ ছিঈম বৰ লংকি॥
দ'লাং ল'জৰ আকিবি।
আমেন বিবিহন লংকি॥
ধৰম লক্ছি কাপাৰনি।
বাং চাৰনাম চিজু আলামদি॥
অ'জা ছিঈম বৰ লংকি।
জুনেক-জুনকৰি লামদি॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
বাং ধৰম পেনছি কাপাৰলি॥
ৰানাম পেন আঅক ইছি।
ৰনমাই ইলি উনএতি॥
ৱই নন ছিনতা কুংৰীপী।
কালিতে ছুংপ' ইলি॥
লংৰি লংপাত ৱিৰ দেওজি।
ৰাৱণ আছেং চিপিথি।
অ'জা বিবিহন দাইনি॥
নাং আবেদুন ৰাম-খন বেনি।
ৰাম-খন ম'নিত ছ'কাৰবি॥
ক'পি নেচংহই থেকজি।
ৰণমাই থৰ ইহুত হুত্নি॥
হাইদেত ৰাম-খন মুতিতি।
বিৰতা লং ৰাৱণ লংকি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

লংকি আছেং থি মুছি।
ছেংথি নাংজু আলামদি॥
নাংতুম ৰাম-খন মুতিতি।
ছামফ্রি পিনি আৰানি॥
আদিন নাংলেল' আৰনি।
পিনি কাৰলি ৱেক নাংজি॥
ৰারণ ছিঙ্গৈম ৰৰলংকি।
চেহাং আজাং আক্লেংছি॥
দ'লাং মেকনাত ৰৰলংকি।
কাংতাং-কাংছাক্ কমকালি॥
ৰানাম ফাৰ' ফেৰেৰি॥
ৰণ-মাই নাংল'জি পুছি।
ধৰম বিবিহন লংকি।
ছাৰ' লংপেন কাছেংৰি॥
নাংল' ৰাম-খন আকেংৰি।
জু নাংথান বিদি ছুৰি॥
ছেৰজাং মেক্নাত ৰৰলংকি।
ছাৰতি দ'তি খনবেনি॥
ৰণমাই বাংছি হাইদেতজি।
তা ৰণমাই নাংজি আৰনি॥
মেক্নাত আকাৰজং ইছি।
বিজি পৰমা আকেংৰি॥
পৰমা থক্জিৰ পালেজি।
পৰমা থক পাল আৰনি॥
পাথী নাং মেক্নাত লংকি।
ল'নাং নিংৱে নন্ পিনি॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

চাৰনাম নাংজু ৰামবেনি ॥
ৰণমাই ছন আৰন কালি।
নাংজু বিবিহন লংকি ॥
আৰন কালাং কালিলি।
তা, মেক্‌নাত কাৰলিৱেক নাংজি ॥
মেক্‌নাত ৱ'লেং দং আৰনি।
ৰণমাই হাই উনএ ইলি ॥
ইলি ল'নাং খনবেনি।
নিংৱে আজ' নন্‌ পিনি ॥
মেক্‌নাত আপ্রাণ এন্‌ নাংজি।
পেনাপ আদাপ ৱা ছামফ্রি ॥
মেক্‌নাত ৰণমাই নাংল'জি।
আচাম কেদাম ল' ইলি ॥
আছেং জাদি ৰামবেনি।
হকতা হক্‌ল' আলামদি ॥
ৰণমাই নেছি হাই নাংজি।
তইতুন ল'জৰ খনবেনি ॥
ল'নন্‌ ল'জৰ খনবেনি।
তুনন্‌ বিবিহন লংকি ॥
ৰাঈ ল'ছেৰাক নাংজি।
ৰাঈ নাং লখন বেনি ॥
চেজান ছেৰলিথাই ইছি।
কাংতাং মেক্‌নাত বৰলংকি ॥
পৰমা ৰেচ' ছে চাৰক্লি।
চাৰক্লি কাৰদ্‌ম তংকিকি ॥
লিথাই চেজান খনবেনি।
লিথাই ল' পাৰএ পাৰৱি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

মেক্‌নাত নাংজু আলামদি।
ছাৰ, থাতি খনবেনি॥
কাংতাং আন্‌ নাং নং নাম জালি।
নাং থেকথে ৰণ-মাই আবিদি॥
ৰণ-মাই আৰন ছন্‌ কালি।
ৰণ-মাই নাং নেজু মাছি॥
নে হংজাং কেদ' হিনিনি।
তা হংজাং আৱে থাং আপি॥
ৰণ-মাই আৰন লাছন কালি।
ৰাঈ ল'নন্‌ খনবেনি॥
নেৰ' ৰাৱণ বৰ লংকি।
চাৰনাম ছাৰ' লং আবনি॥
প্রাণ মুই দামজি খনবেনি।
ছামফ্রি পেনাপ আৰানি॥
ৰাঈ নাং চেথেক লংজি।

—০—

ৰাৱণ ছিঈম ৰৰলংকি।
চাৰনাম ছাৰ'লং আনছি॥
ৰাৱণ আছেং দেৰত্‌-ঈ।
আজাং মেক্‌নাত ৰৰলংকি॥
পিনি আৱেল' ৰাঈ।
ছামফ্রি পিনি আৰানি॥
ৰণ-মাই মেথাং নেল'জি।
ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি॥
চেজান ছেৰলিথাই থেপি।
চেজান ৰত আহেম কিমি॥
ৰণ-মাই নাংচেল' ৰাঈ।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰানাম ফেৰে অক্ চুমৰি ॥
তাকৰি ফেলাং তিপ্লি ।
ফেৰে পেত চিক্ল' আৰনি ॥
ৰাৱণ নাংজু ছেং কিথি ।
নকবে ক'মাত ছ'কাৰবি ॥
নেজাং মেক্নাত কাপিথী ?
পিমি ৱাংনন্ নেকেংৰি ॥
ছাৰতি চেপাংবাৰ নাংজি ।
ছামফ্রি পিনি আৰানি ॥
জক্তা প্রাণ মুই দাম নাংজি ।
তিংকং নাংবাৰ খনবেনি ॥
চাৰনাম নাংজু ছেংকিথি ।
নাংজাং মেক্নাত ৰৰলংকি ॥
মেক্নাত নেৰিদেং ছি থী ।
ৱাংনন্ পিনি আৰানি ॥
ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি ।
নাংতা প্রাণ মুই দাম নাংজি ॥
ৰাৱণ আনিং থি থুছি ।
ৰাৱণ নাংজু আলামদি ।
নাংবাং নিংকে চিৰুংমি ।
লাম চং দাকহিৰ নাং পিনি ॥
ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি ।
চেজান ছেৰলিথাই থেপি ॥
ৰাঈ নাংল' ৰাম বেনি ।
ৰাৱণ পেন ৰণমাই চিপি ॥
তা ৰণমাই হাইদেত পাপুতি ।
ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি ॥

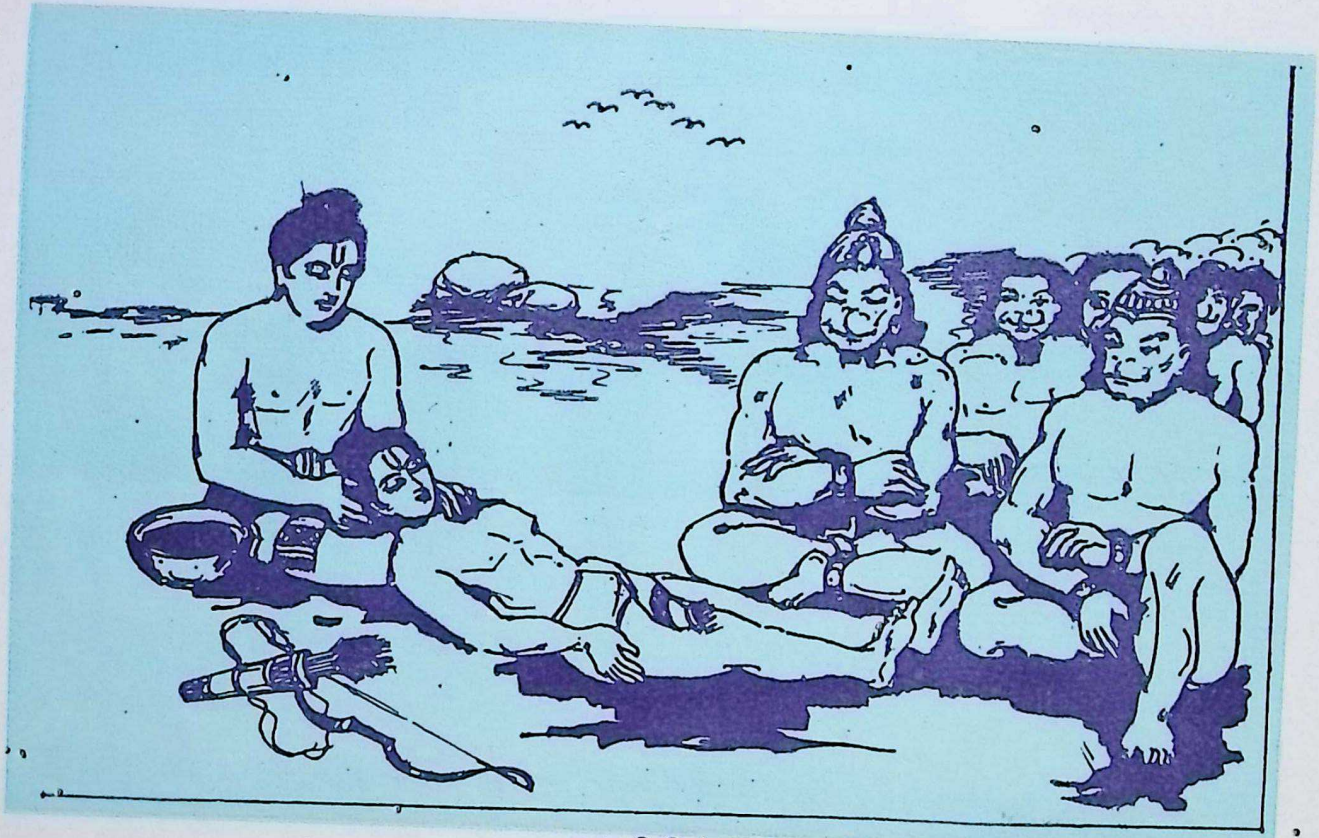

लखन किथि

लखन- शक्ति के आघात में

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰাঈ লখন ছি নাংজি।
ৰাঈ লাংচাৰ লিহিহি॥
ৰণমাই চেদান খনবেনি।
তা হাইদেত ৰাৱণ পাপুতি॥
লখন থীতাং ল' ৰাঈ।
আচাম কেদাম খনবেনি॥
ৰাম-খন নাংজু কাছেংৰি।
অ'জা উলিমন লংকি॥
ল'জৰ নেমু খনবেনি।
বেনি কাৰলি তাং ল'তি॥
ইলি ক'পি আবিদি।
লখন পাৱ'লেং থেকজি?
ধৰম বিবিহন লংকি।
ধৰম নাংজু আলামদি॥
জাদি ৰিতি ৰামবেনি।
নেলং ছিদ' আবিদি॥
থেংকুৰ মালংছ'লিং ছি।
থেংকুৰ কেৰেং লংদামজি॥
ল'নন্ উলিমন লংকি।
থেংকুৰ কেৰেং ৱান নাংজি॥
তা ছাৰ'থাতি বৰলংকি।
থেংকুৰ নাং লংদাম ৰেকজি॥
তা ছামফ্রি আৱেপিন নাংজি।
ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি॥
ছামফ্রি নাংতই ছেৰাক্জি।
ল' ছেৰাক নন্তি লংকি॥
থেংকুৰ লং লেতিক আৰনি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

লাদাক হাকিৰ পুৰথিমি ॥
ছামফ্রি নাং পাবাৰ লংৰি।
চেল' উলিমন লংকি ॥
চেল' মালংছ'লিংপি।
মালংছ'লিং থে নাংবি ॥
থেংকুৰছি হুপচং-হুপ্নি।
তা কাংতাং উলিমন লংকি ॥
থেংকুৰ ক'পু চিনিজি ?
তা ছামফ্রি থেআংপ' পিনি ॥
উলি লাং নিহাং নিচি।
মাতুৰ থেক লংৰিং ছামফ্রি ॥
কাংতাং উলিমন লংকি।
নাংফু ইংলং কেথম ফ্লি ॥
নাংৱাৰ নিহাং আনাতছি।
তা ছামফ্রি ক্রইক্রেদেত আৰনি ॥
উলি আছেং চিপাথি।
চেল' আৰনি আকেংৰি ॥
উলি নেপ্চেক্ আৰাঈ।
ৰাঈ ইংকেপ্চেক আৰৱি ॥
চিংকেপ আৰল' ছি নাংবি।
মাংহুফ্রং ৰানাম ছুৰি ॥
মাহুফ্রং ৱ'থুং-ৱ'ফ্রি।
মালং নাংফুৰফ্লত উলি।
নাংল' ৰাম-খন আকেংৰি ॥
ধৰম বিবিহন লংকি।
বাং থেংকুৰ নাংফেলাং মিলি ॥
নাংপি বিবিহন লংকি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

মেক্‌বুৰ নাংপ্রাং খনবেলি ॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
চাৰবাক কৰতে বাংহিনি ॥
চাৰনাম নাংজু ৰাম-বেনি।
পিছি পিনি আৰানি ॥
ইতুম হাকি পুৰথিমি।
ছামফ্রি কারে কাংথেইনি ॥
কাংতাং উলিমন লংকি।
চাৰনাম নাংজু আলামদি ॥
অ'জা হেমফু ৰামবেনি।
নেলংছি দ'তি ছামফ্রি ॥
ছামফ্রি হেংন' কমকালি।
চাৰনাম ক্রইক্রে নেলামদি ॥
ছামফ্রি দ' চিংকেপ লিহি।
ছামফ্রি নন্ নে ল'প'তি ॥
কাংতাং উলিমন লংকি।
ছামফ্রি নাংল'ফ্লত আনছি ॥
মাতুৰ খেলান পুৰথিমি।
ছি ছেংৰে আৰল পেন তাপ্লি।
তাপ্লি ৰাম-খন মুতিতি ॥

॥ ১২ ॥

(লখন নাংবুৰদেত আফি কাদ'কারে-ল'মছ' কেছাংজি আনিং হাংল'। লাছি ৰাম পেন লখন কে উলিমন আফান দনৰাৰী পাতনছি আমেক জাংল'। লাবাংছ' আহুত ৰাৱণ আকৰতে মুহীৰাৱণ কে বিবিহন নাংচিপাৰজান ছি ৰাংল' লাপেন লাংৰাই-লাংপু আমাত

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰাম-লখন আফান লংলে আৰল' পনদেত ল'। ৰাম পেন লখন আফান থেক্ লং লেছি কাদ'-কাৱেতা মাথা ছুং। বনতা বিবিহন কে চিনিদেত আজক ছি উলিমন আফান পাতাল তই ল'।

মুহীৰাৱণ কে ৰাম-লখন আফান কাৰণচিংদি আৰনাম কেথক ইজি আফান পন ল'। বনতা উলিমনতা বিতু চিপাৰজান আমাত ৰাম-লখন আফান কাৰদম কেথান আহুত মুহীৰাৱণ আফান থুপং ল' লাপেন পুথত ৱাংহিনি আফান তা পিৰথে ৱান থুল'।

পুথত মুহীৰাৱণ কিথি আবির্তা লংছি ৰাৱণ আনিং থি মুছি ল'। ল'কা ৰংছ'পী অনিকবে আন ৰাম-লখন আৰি-দেং কিথিনাং আজক আলাৰ কিহুইজি—আফান ৰাৱণ আমেথাং ৰণ চিদানজি আফান ৱাং ল'। ৰাৱণ তা জাকং চিতি পামেছি ৰণ চিপি। ৰণ আংবং থাই আছ' ইংহুন আৰৱে বিনদেত ল'। বনতা ৰাম-খন কে আৰনাম আছ' ব'ছি ৰাৱণ ৰেম নাংকক ল' লাপেন ৰাম আবিদেংছি আপ্রাণ দাম ল'।)

"মুহীৰাৱণ কাপিথী"

ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
চাৰনাম নাংজু আলামদি॥
অ'জা উলিমন লংকি।
ছামফ্রি পিনি আৰানি॥
ৰণ-মাই ল' নাংনে পিনি।
ৱ'হাম লাক্ অং খনবেনি॥
ৱ'হাম ছাং ছিনাং পিনি।
নেতুম ৰামথি চেল'জি॥
কাংতাং উলিমন লংকি।
চাৰনাম নাংজু আলামদি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

জাদি নাংনে খনবেনি।
বাঈ নে ইংহং দিংজি॥
বাম-খন আতুম মুতিতি।
বামথি কাচেল' আফি॥
ব'হাম বামথি ল' দামজি।
পু চেল' বিবিহন লংকি॥
বাঈ তনদিং ববলংকি।
তা লংকি বামথি কামেক্ঈ॥
ইংনাম বারণ পাপুতি।
দ'লাং ল'জব আকিবি॥
আমেন মু বারণ মহী।
হুর্মি আবল পুবথিমি॥
মহী থেক্অ' ভেলেকি।
মহী চেপাবজান লংকি॥
নাংল' উলি আকেংবি।
চাবনাম নাংজু আলামদি॥
নেতা লাং বাম-খন মুতিতি।
বাম-খন ক'হুনছি বামথি॥
মাংহুদেত ল' ববলংকি।
তিনকক্ বিবিহন লংকি॥
মহী বাং চেল' বাঈ।
পনদেত বাম-খন মুতিতি॥
পনদেত পাতাল পুবথিমি।
মহী কে থক কারণ চিংদি॥
ছেংরে চিজু আলামদি।
পেনাপ ছামফ্রি আবানি॥
বানাম দেই কারণ চিংদি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

পেনাপ থক্‌জিৰ পালেজি ॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি ।
পেনাপ থক্‌জিৰ নাংলেজি ॥
দেংনন্‌ আংথিন পেন আৱি ।
মেকবুৰ নাংপ্রাং ৰৰলংকি ॥
লাপেন বিবিহন লংকি ।
তা আৱে ৰাম-খন মুতিতি ॥
ৰাঙ্গি নাতছি ল' থেকজি ?
নাংজু বিবিহন লংকি ॥
নে ৱ'হাম ছাং চেল' আফি ।
ৰাঙ্গি মাতছি ৱাং মাতি ?
ৰাঙ্গি মাজকতা কালি ।
নাংতি বিবিহন লংকি ॥
উলি নাংজু আলামদি ।
চিজু বিবিহন লংকি ॥
নাহক ল'তি ৰৰলংকি ।
ৰাঙ্গি লাকে নে কালি ॥
নে ল'জৰ ৰারণ মহী ।
ল'নন্‌ পাতাল ৰংছ'পি ॥
ৰাম-খন আফান ৰাপ নাংজি ।
কাংতাং উলিমন লংকি ॥
চেল' পাতাল ৰংছ'পি ।
চেপাৰজান অ'ছ' থিঙ্গি ॥
চেল' লিহি পেন লিহি ।
ৰাম-খন আতুম মুতিতি ॥
চাৰনাম চিংকি আলামদি ।
জাদি নাংনে খনবেনি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৱাংল' উলিমন লংকি।
কাংতাং উলিমন লংকি॥
থেকলং ৱামখন মুতিতি।
উলি নাংজু আলামদি॥
পেনাপ ছামফ্রি আৱানি।
মানপ' নে কাৱণ চিংদি॥
ৱাং কাৱদম-কাৱদি নাংতইজি।
থেক্থে, জুহুন নন্ লামাদি॥
ৱাং কাৱদম-কাৱদি নাংথানজি।
পুথত নাংলে আৱানি॥
ৱাম-খন আতুম মুতিতি।
কাৱণ চিংদি আকেংৱি॥
ৱাম-খন নাংচেল' ৱাঙ্গৈ।
ললি প্লাং বিতু কিলি॥
উলি নাংচেল' ৱাঙ্গৈ।
কাংতাং মু ৱারণ মহী॥
মহী নাংজু আলামদি।
না তুম ৱাম-খন মুতিতি॥
কাৱণ চিংদি আকেংৱি।
আই ছৱণ নাংএন ননতি॥
ৱাম-খন আতুম মুতিতি।
চাৱনাম নাংজু আলামদি॥
আই ছৱণ ক'পি আপি?
নেতুম মুনিত ছ'কাৱ্ বি॥
নেতুম থেকথে ছন আকি।
ছৱণ নে পাক্লা: মাছি॥
কাংতা মু ৱারণ মহী।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

কাৰণ চিংদি আকেংৰি ॥
পেক্লাং আই ছৰণ দেংনি।
ছৰণ আংফুন পি কিকি।
ৰাঈ নাংক্লাং ৰৰলংকি।
চেজান ছেৰ ন'পাক থেপি ॥
পাংজুই মহী আথিলি।
ৰাম-খন আতুম মুতিতি ॥
লাপেন উলিমন লংকি।
ৰাঈ নাংল' পুৰথিমি ॥
ধৰম বিবিহন লংকি।
দ'আন ৰাং চাকৰ-চাক্রি ॥
ছেংমাৰং ৰে দক-ৰেংনি ॥

—০—

পুথত নাংলে আছাফ্রি।
ৰাম-খন আতুম মুতিতি ॥
ৰণমাই ল' জেংতই জেংনি।
ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি ॥
ছামক্রি পিনি আৰানি।
ৰাৱণ ছামপুংৱেত ল'তি ॥
তা ৰাৱণ আফু ক্রেহিনি।
দ'লাং আচাকৰ-চাক্রি ॥
ৰণমাই নাংল' চেজেংনি।
ৰাম-খন পেন ৰণমাই চিপি ॥
ৰণমাই চেদান জ'পাৰণি।
ৰণমাই চেদান ল'ছিনি ॥
ছেপ' ল' ৰাৱণ আচাক্রি।
ৰাৱণ লংকা আলংৰি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

রাম-রাবণ আখ্যান

राम-रावण का युद्ध ।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

চাক্রি আৱে কাংথেইনি।
ৰণমাই চেদান ৰামবেনি॥
বেনি পিনি আৰানি।
ৰণ ল' আছেং চিপাথি॥
লিথাই ল' পাৰএ-পাৰৱি॥
ৰাৱণ চিংত' আখিনি॥
ছামফ্রি পিনি আৰানি।
ৰাৱণ জকজে ল' কাৰলি।
ছেং মাৰং ৰাণাম ছুৰি।
মাৰং দাকি পুৰথিমি।
ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি।
চাৰনাম নাংজু আলামদি॥
ছাৰ'থা ৰাম-খন বেনি।
নেছি নাংৰেচত বিদি॥
নে ক্লেম পিৰথে পাপছুৰি।
তা ৰাঈ বৈকুন ছি ল'জি॥
ৰাঈ কাৰলি নে পিনি।
আৰিদেং ৰাম-খন বেনি॥
বৈকুন চেল' পাপুতি॥

॥ ১৩ ॥

(ৰাৱণ আফান পাথিলত আফি পুথত ৰাম পেন ছিনতা কুংৰী চিতং থুল। বন্‌তা, পুআন আৰনি হিঈ আৰং কেদ' লাপেন চিতু-হানচৰ চ'দেত মেমে পুৰা ছিনতা আফান মে পেন আপৰমান লাং নাংকক্ ল'। পাপ-পুন আৱেদেত ব'ছি ছিনতা কুংৰী আফান মেতা বিছাৰ থেকথেদেত ল'। লা-বাংছ' আফি পুথত ছিনতা আফান

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

মাচৰ চেকাম-ছি হেম চেৱাং লিন ল'। লংকা কে বিবিহন আফান ৰেচ' বাত তেকাংছি চেৱাং থুল'।)

"ছিনতা আফান কাপৰমান"

ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
চেল' ছিনতা আকেংৰি॥
ছিনতা আই ছৰণ নাংপি।
চাৰনাম নাংজু ৰামবেনি॥
অ'জা ছিনতা কুংৰীপী।
আই ছৰণ নেফান পিৰি॥
পুআন জ'পাৰনি দিংপি।
নাংদ' ৰাৱণ আলংৰি॥
নাংচিতু-হানজৰ কিন আৱি।
নাং ল'বন ৰাৱণ আৰিন্দি॥
জাদি নেছেং দেৰহু-ঈ।
মিল' ছিনতা কুংৰীপী॥
নাংফান নাং পৰমান নাংজি।
নাংজংছি পাপ-পুন আৰনি॥
পৰমা বাং নাংবিছাৰ জি।
পৰমা ৰেচ' ছেকহকজি॥
অ'জা ল'জৰ খনবেনি।
পৰমা মে নাংথৰ নন্তি॥
পৰমা কাৰ আদে তত্ৰি।
পৰমা থে আৰজে ছুৰি॥
পৰমা মে আংবং পেনছি।
ছিনতা নাংচেল' ৰাঈ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

পাপ-পুন কারেদেত ব'ছি।
পৰমা পু বিছাৰ থেক্‌জি॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
ছিনতা কুংৰী হেমফী পী॥
নাংল' মেথাং আলংৰি।
চিফং লংকা আলংৰি॥
ধৰম বিবিহণ লংকি।
চি-ঈম নাংমান ৰৰলংকি॥
কাংতাং উলিমন লংকি।
নাংল' ৰাম-খন আকেংৰি॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
ছি-ঈম নাংমান ৰাম-বেনি॥
ছিনতা নাংমান হেমফী পী।
চিফং দ' ৰেংদক-ৰেংমি॥

॥ ১৪ ॥

(লংকা আথামা জুত্‌দেত্‌ আফি উলিমন আবাং আন ইংচিৰ অং পুৰা ৰাম-লখন আফান আন চ'হাং ল'। লখন আবাং আন কেতুন পি আৰি-আকেং মে ছেক্‌এত আনতা উলিমন আন ইংক্রাং-ক্রে পুৰা পুবম ল'। লাছি ৰাম কে বিতু আফান হাংছি উলিমন আফু ৰাছং আন চ'ৰে পেবাত-দামচম ৰা পুল'—"বাই উলিমন! ইংক্রাংক্রে লাংকে পুৰম, ছিতা নাংফু-নাংফাং পেন আন তাংতে নাংতেত জাম ল'।

উলিমন তা আফু চিঅতছি আন থেক্‌লং ৰা থেৰাক ল' লাপেন উলিমন আজাত-ইছি ম' পিৰথে কাংতাং তা মাহা লখিমী-চ'চেল' পুৰা ছেমে তাংল'।)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

"উলিমন আন কেচ" ??

ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
ৰণমাই ল' কেহাই আফি॥
নাংল' মেথাং আলংবি।
কাংতাং উলিমন লংকি॥
লংকি নাংজু আলামদি।
অ'জা ৰাম-খন মুতিতি॥
লি ৰণমাই চেল' পেনছি।
চ'ৰান চ'চে নে লংকি॥
চ'ৰান কাংচিৰ কমকালি।
চ'ৰান কিনজি নে পিনি।
তা ৰাম-খন আৰিদেং নাংজি॥
চাৰনাম নাংজু ৰামবেনি।
উলিমন চ'ৰান কিনজি॥
চ'ৰান তুন্ নন্ খনবেনি।
চ'ৰান এছান পি নাংজি॥
লখন চেল' কুন্তিৰি।
চ'ৰান নাংদাং পাফুনি॥
চ'ৰান নাংদাং মন্নিনি।
কাংতাং উলিমন লংকি॥
চ'ৰান চংহংৰা ৰামথি।
ৰাম-খন আতুম মুতিতি॥
চ'ৰান তুন ফুক্রে হিনি।
আৱান নাংদেং বাহাৰি॥
কাংতাং উলিমন লংকি।
ৰাঈ চংমি তেবেৰি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

চ'ৰান ফিন পাৰএ পাৰৱি।
চ'ৰান ইংক্রাংক্রে ছেংৰি॥
চ'ৰান নাংতুন খনবেনি।
তা চ'ৰান আৱে কাংথেইৰি॥
কিনএত উলিমন লংকি।
ছি জাদি ছুংল' খনবেনি॥
পৰমা ছেক আকেং-আৰি।
জাদি তাং দুন ৰাম বেনি॥
কাংতাং উলিমন লংকি।
লংকি চ'ৰান চ'অ'জি॥
আবিত চিফুৰ ৰাম বেনি।
হাংদেত বিতু জনছুৰি॥
চ'ৰান হুমনন্ ইছিছি।
বাত্ নন্ আৰাছং উলি॥
বিতু আতুম জনছুৰি।
চাৰনাম বাং নাংদন লামদি॥
তা চেথেক দুনদে ৰবলংকি।
লংকি চ'ৰান নাংহুমৰি॥
চাৰনাম নাংজু ৰাম বেনি।
অ'জা উলিমন লংকি॥
চ'ৰান নাংতেত্ মুছুৰি।
ৰাছং চেঅত ৰবলংকি॥
ৰাছং চ'ৰান চিলংছি।
চ'জাক উলিমন লংকি॥
উলি নাংজু আলামদি
পুআন ছেত্ৰাক আলামদি॥
ৰাঈ নে চ'জাক্ অংপিনি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ম' বাঈ কাংতাং পুৱথিমি ॥
উলি নেজেং-নেজাতি।
নেতুম চ'চে লখিমী ॥
পুৱা নে পিনি আৱনি।
ছামাই তাংল' ৱামবেনি ॥

॥ ১৫ ॥

ৱাম-লখন লাপেন ছিনতা কুংৱী পুথত (নিংকান ক্রেহিনি আফি) হেম চেৱাং থুল'। হেম লাতুম আফান থেক্ লংছি কাদ'কাৱে তা আনিং আৱং ল'।

নিংকান ক্রেহিনি আংবং ইংনাম কেদ' আহুত ক'পিপি আকেছুং কেফ' লাপেন লংকা কেদ' ক'পুছন-ছন্ আলাম ল'মা, লাহাই কাচিনিজি আফান ছ' আৱন' আতুম ছিনতা আফান আর্জুল'। লাছি ছিনতা হক্ৱাই পেন ৱাৱণ-আৱজান তক্ছি পাক্লাং ল'। লাছন আহুত ৱাম থেকহুন লক্ ছি ছিনতা আফান আনিং থিল'। লাপেন ৱাৱণ আফান আনিং কেদক্ পু মাথাছি ইংনাম ফ্লুং জুই ল'। হালা বাংছ' আহুত কে ছিনতা আছ' আফিলি ল'।)

"ছিনতা কুংৱী আফান ইংনাম কেতই থু"

ছিঈম মেথাং আলংৱি।
ছিঈম নাংমান ৱামবেনি ॥
চাৱি চাকৱ পেন চাক্রি।
ছিঈম কেথে আলংৱি ॥
হুক্বেত আৱে কাংথেই নি।
ছিঈম বাং ছন্ছে আৱিন্দি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছিৰকুত ইংদেং ক্রেহিনি ॥
ছিনতা কুংৰী হেমফী পী ॥
ৰেংমে দ' ৰেংদক্-ৰেংনি।
ইলি কেদ' পুৰথিমি ॥
ছ' আৰল' পু আজাতি।
ছাৰ পিমাৰ বাং কমকালি ॥

চাৰনাম কাইকে ৰেৰেক্ৰি।
ছ' আৰল' আতুম ছাপী ॥
ছামফ্রি কাইকে জ'পাৰনি।
নাংল' ছিনতা আকেংৰি ॥
কাইকে নাংজু আলামদি।
অ'পেই কুংৰী হেমফী পী ॥

পুআন আজ' আৰানি।
নাংদ' লংকা ৰংছ'পী ॥
পুআন দংছু পুৰথিমি।
ৰারণ বাং নংনাম জালি ॥
ৰাঙ্গি থেক্ লং মা হেমফী ?
ছিনতা নাংজু আলামদি ॥
নে মহৰ তাংতে পাপুতি।
তা মহৰ থেকলং আহাৰচি ॥
ছাৰপীমাৰ কে কমকালি।
বাং চাৰনাম নাংচিত' ৰিৰি ॥
অ'জা কুংৰী হেমফী পী।
ছুমৰি তক্থাতি পিনি ॥
ইংনাম ৰারণ পাপুতি।
নেতুম মহৰ কেলাংজি ॥
ছিনতা আছেং চিজাদি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছাৰ পীমাৰ তা কমকালি ॥
জক্‌জে নে পিনি আৰনি ।
চিজান পাত আপে ইছি ॥
ছুমবি হক্‌ৱাই পেন নাংহি ।
প্লাংদেত ৰাৱণ আছুমবি ॥
ছাৰপীমাৰ তাংফ্রং আংদি ।
ছিৰকুত নাংল' ৰাম বেনি ॥
নাংহাং ছিনতা কুংৰী পী ।
বেফ্লুং ছাৰপীমাৰ ছুৰি ॥
ছিনতা ফেৰে অক্ চুমৰি ।
লাছ' ৰাৱণ আছুমবি ॥
ছুমবি ক'নাতছি ৱাৰজি ।
ৱাৰচৰ কত আৰুম-ৰামথি ॥
ছিঈম নাংজু ৰাম বেনি ।
পিছি নাং পাতু মাতি ॥
ৰাঈ নাং থেকদুন ফ্রিফ্রি ।
ৰাঈ নে পাক্লাং মাছি ॥
ছিইম কেথে ৰামবেনি ।
থেক্‌লক্ ৰাৱণ আছুমবি ॥
আছেং নাংথি ৰাম বেনি ।
ছামি নাং ছিনতা কুংৰী ॥
কুংৰী কালি নাং দাইনী ।
ইংনাম ৰাৱণ পাপুতি ॥
পেন নাংতুম ছেংচেচৰ ইছি ।
লনথা নাং ছিনতা কুংৰী ॥
ৰাঈ নাংজাং আফিলি ।
লাকে নেজাংছ' কালি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰাৱণ আছ' পাপুতি।
ছিনতা দ'ৰি নেৰিন্দি॥
ৰাঈ ছমৰি নেলংৰি।
ৰাঈ থুৱনন নাং পিনি॥
ছিঈম কেথে ৰামবেনি।
চেহাং ল'জৰ খনবেনি॥
চাৰনাম নাংজু আলামদি।
ছাৰ'থা ছিনতা কুংৰী॥
কুংৰী কালি পাপুতি।
লনন্ ল'জৰ খনবেনি॥
ছিনতা ল' থন্দুন নাংজি।
থন নন্ ইংনাম তিবিনপি॥
ছিনতা ল' কেথন দুনজি।
ছিনতা নাংজু কাছেংৰি॥
ছিঈম কেথে ৰামবেনি।
দুকবেত কে আৱে পিনি॥
পৰমা বিছাৰ তাং আফি।
জুনেক-জুনকৰি বেনি॥
ছেংৱে নাংথি ৰামবেনি।
আনতা জুথেকলাং লামদি॥
চ'জাক্ থেকথে আছামি।
চাৰনাম নাংজু বেৰেক্ৰি॥
ল'ছিৰাক নন্ খনবেনি।
ল' নাংজি পিনি আৰনি॥
ছিনতা চিৰু কাছেংৰি।
মেকছ' লিলাপ আমেক্রি॥
চেথাপ ৰত আহেম থেপি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

চেল' ইংনাম তিবিনপি ॥
আফ্রাং চেথাপ খনবেনি ।
আফি চংমি কুংৰীপী ॥
ত'ৱাৰ ইবেং আনল'তি ।
লখন নাংজু আলামদি ॥
অ'জা নেতেপী হেমফী ।
নেলে আদুকবেত কালি ॥
ক্রইক্রে ল'প্রি ৰামবেনি ।
ম' পিৰথে কাংতাং পুৰথিমি ॥
ৰাঈ নেফান নেহিৰ্‌ৰি ।
ছিনতা নাংজু আলামদি ॥
দুক আবেত জকতা কালি ।
আদুক চম-কুৰু লংকি ॥
নেফান পিৰথে আৰানি ।
ক'পাই নাংল' নে পিনি ॥
ক'পাই নাংল' নেফানছি ।
জাংছ' নেদ' আফিলি ॥
জাংছ' নে পাথে নাংজি ।
ছাৰ' থাতি খনবেনি ।
নেদুক্ আৱে নে কুংৰী ॥
কেথে ছিঈম ৰামবেনি ।
ৰাছেক ম' চেথেক লংজি ॥
মাজ' কাংতিং কমকালি ।
লখন চেৱেন আমেক্‌ক্রি ॥
ৰাঈ নাংল' বৰ উলি ।
নাংজাং বৰ ৰুৱে থেপি ॥
বামন আজাং আছেৰলি ।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছামি ছিনতা কুংৰীপী ॥
আহুক্ দ'ল' ইংছালি।
ৰাঈ ক'নাতছি ল'জি ॥
পুৰা জাদি কাছেংৰি।
ইৰ্ক ছংছাৰপ' কিৰি ॥
ছংছাৰ পাৰজান ব'ৰাকী।
নাংল' ছিনতা আকেংৰি ॥
চাৰনাম নাংজু আলামদি।
ছামি মাচিংমা নাংলি ॥
দাকি ইংনাম তিবিনপি।
ৰাঈ ছম ৱ'লু ছেংৰি ॥
জাদি ছুং নাংনে নাংলি।
ল'নাং নেৰুণ নেৰিন্দি ॥
চ'ৰান ইঅম চ'লংজি।
চ'ৰান ইঅম মিনতাৰি ॥

॥ ১৬ ॥

(ছিনতা আহুক থেকলংছি ছংছাৰপ' ৰ'ৰাকী চিপাৰজান ছিং ৱাংল'। লাপেন ছিনতা আফান লানা ল'। ইংনাম আলংছি ছিনতা আছ'মাৰ ল'ছ' পেন কেহ' আমাহাং থেক্ ল'। ছংছাৰপ' ছি ল'ছ' পেন কেহ' আফান আছন-ছন আবি-দি থান ল'। ল'ছ' পেন ন কেহ' থে দিংল'। লাপেন কাংতাং-কাংছাক্ তা লিত বম ল'।

ৰাম পেন লখন লখনকে পিৰথে কাংতাং-কাংছাক্ মাতনে দ'লাং মা পুকিৰি, ইংচিন, আৰলং আল'ছাই থিপছি ই-হিন—লিহিন ল' ল'। বনতা বাহু আনকবে তা নেপ হাইহে ৰা ল'ছাই নাংচি ৱই

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

থুল'। লাছন আহুত ল'ছ' পেন কেহ' থেকছুন লংছি কিজুই ঈ আহৰমু বন পুৰা নেপ ছুন্চেক্ ল'। ল'মছ' আফি উলিমন নাংলেছি ল'ছাই ল'নন্ পুৰা অ'ছ'মাৰ মেন চিবহং ল'। লাপেন ৰন চিংথুৰ ফ্লুত ল'। ছিতা, উলিমন আপ্রাণ দাম নাং কক্ ল'। ল'ছ' পেন কেহ' আবিৰ তা আৰজু লংছি ৰাম-লখন তা ৱাংল' লাপেন ৰণ চিপি ল'। বনতা ৰাম পেন লখন তা থি নাংকক্ ল'। আফি ছংছাৰপ' ছি পাৰেং থুল' লাপেন প'ছ'ছ' পাচিচিনি ৰা ছিনতা আফান পুথত পাচিতং থুল'।)

"ল'ছ'—কেহ' আমেহাং কেথেক"

ছিনতা নাংল' ছুন ৰাঈ।
নাংদ' কৰমান্দু ইছি॥
লাছি পাদামবম ৰানি।
আপৰ ছাংকাৰুই চক্নি।
ছিনতা ক্লাংপ' আছেৰলি॥
তা জিপু আৱে কাংথেইনি।
পুআন ইংনাম তিবিনপি॥
জিপু ক'নাতছি লংজি?
ছামি ছিনতা কুংৰীপী।
পাংৰুম ল'বান পেন ল'বি॥
ছামি ছিনতা কুংৰীপী।
আজাং জন্ম আছেৰলি॥
তেলম ল'বান পেন ল'বি।
তা ৰাছেন কেমে কমকালি॥
ছামি বাং ছিনতা কুংৰী।
ল'ছ' পু আমেন নাংবি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ল'ছ' আৰ' বাম বেনি।
আৰ থত চিছুন আৱি॥
ল'ছ' কাংতাং কম-কালি।
ল'ছ' জনপান থে পাৰনি॥
ছংছাৰ নাংপ্লাং ব'ৰাকী।
নাংথান বিদি ছনছুৰি॥
নাংথান ছৰে ছনছুৰি।
ল'ছ' জনপান থে পাৰনি॥
ছিনতা নাংজু আলামদি।
জাংছ' লাংথা ব'ৰকী॥
নেলি জিপু চক্ দামজি।
ৰাঈ নাংল' ছেৰাক্জি॥
চাৰনাম দনছুন ব'ৰাকী।
তা মেকছ' নাংজাং কামেক্ঈ॥
ল'ছ' বাং থুৰফুত ৰাঈ।
থুৰফুত আৰী নাংচিৰি॥
বাং চেল' ছুনজুই ৰাঈ।
আকেংৰি ছিনতা কুংৰী॥
মেক্ছ' নাং প্রাং ব'ৰাকী।
ল'ছ' আফান নাংহুমৰি॥
তা ৰাঈ কাৱে কাংথাইনি।
ছংছাৰ নাংজু আলামদি॥
ছেংথিপ' ছিনতা কুংৰী।
ছংছাৰ নাংজু কাছেংৰি॥
পিনি ক'পু আবিদি।
জাংছ' নে নাতছি লংজি॥
ছংছাৰ আছেং কাজাদি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

জাংছ' আৱে পু চক্‌জি ॥
ছিনতা ছেং নাংথি আৱনি।
ছংছাৱ ৱাঈ ৱিৱ নাংজি ॥
ইছিম হুমচম বাপ তিপ্লি।
ছংছাৱ পিনচংথু ছেৱলি ॥
ছংছাৱ জাংছ' জুই চিৱি।
ছিনতা নাংচেল' ৱিন্দি ॥
ল'ছ' নাংদুন আফি ফি।
ছিনতা নাংজু আলামদি ॥
অ'জা কেথে ব'ৱাকী।
ক'মাত আজাং আছেৱনি ॥
ৱাঈ চালাং জুই চাৱি।
ছংছাৱ নাংজু আলামদি ॥
নে লমছ' চেল' ৱামথি।
লমছ' নে ৱামথি আফি ॥
ল'ছ' নাং জাং নাংছেৱলি।
ল'জুই ক'নাতনে ৱাঈ ॥
নে জাদি ছুংঅং ৱৱাকী।
পিনচং থু ইনুত ছেৱলি ॥
অছাম হুমমে বাপ তিপ্লি।
ছিনতা নাংজুৱা তাপ্লি ॥
জাদি নাংনে ব'ৱাকী।
লাতা নেজাং নেছেৱলি ॥
ছেৱলি চুলাং পাচুজি।
নেজাং ছেৱজাং বাংহিনি ॥
ছেং মাৱং অং ব'ৱাকী।
মেন-মুন ব'পু ঈৱ নাংজি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

মেন-মুন কেহ' নেবিজ্জি।
ল'ছ'-কেহ' মুতিতি॥
কেথে ৰাম-খন বেন প্লাংজি।
ছাৰ'থা তি ব'ৰাকী॥
পুআন তাং ব'লন্ দ'পি।
জনপান কেথে চিংদনৰি॥
মহৰ ৰাজে তা ইছি।
আনছি দামবম বা বানি॥
ল'ছ' কেহ' মুতিতি।
জনপান থে নাং চিংদনক্রি॥
কেথে ছিঈম ৰামবেনি।
আহুং দ'হুন খনবেনি॥
ৰামখন আতুম মুতিতি।
পিৰথে নংনাম বাং জালি।
ল'ছ'-কেহ' মুতিতি।
বাং ৰংব' কিজুই কাপাৰনি॥
নাংল' আৰী আকেংৰি।
চাৰনাম নাংজু-নাংহদি॥
চাৰনাম নাংজু আলামদি।
অ'জা নাং নেৰী ল'ৰি॥
চাৰনাম জু নেথান থাতি।
ৰাম-খন আতুম মুতিতি॥
পুআন বাং নংনাম জালি।
ৰাঈ নাং চিনি মাতি?
ছাৰতি ক'আন বাক মাতি।
ৰাছেক ম' চেতং আৰনি॥
ৰণমাই নেতুম চেদানজি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছিনতা নাংজু আলামদি ॥
চিনিনে তি প' মাৰলি ।
নেতা ছাৰ'লং লামদি ॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি ।
কাংতাং-কাংছাক কমকালি ॥
ৰণমাই পু চ'হাই উনজি ?
ছাৰ'থা নেৰী ল'ৰি ।
ৰাছেক্ ম' নাংলে ৱেকজি ॥
ক'আন বাক্ দ'মা ছাৰতি ॥

* * *

ল'ছ'-কেহ' মুতিতি ।
বাং লিথাই নাং আপ কাচাৰলি ॥
ল'ছ' নাংজু আলামদি ।
জাহ' লাংথা তি মুতি ॥
ল'ছাই কেমে কমকালি ।
দাতি নেপহুন নাং পিনি ॥
জুই-ঈ নাং ৰংৰ' ইলি ।
ল'ছ'-কেহ' মুতিতি ॥
ল'ছেই নেপচেক্ ৰা নাংবি ।
কৰতে চিজু মুতিতি ॥
লাকে ল'ছাই তা কালি ।
ইংচিন পাংৱুই লিন ছুৰি ॥
হাৰলং পাংৱুই লিন ছুৰি ।
লাকে মাচিং আবিদি ?
কেহ' নাংজু আলামদি ।
অ'জা ছাৰ'থা ল'প্রি ॥
লাকে ৰাম-খন আবিদি ।
ৰাঈ ইংহং ল'নাংতি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰাঈ চেতংপ' পিনি।
ৰাম-খন আতুম মুতিতি॥
পিৰথে দংছু পুৰথিমি।
নকবে-চাইবে বাং কিৰি॥
ল'ছেই নাংল' আফি ফি।
ৰাম-খন তা নাংল' দুনজি॥
ৰণমাই লি চেদান নাংজি।
চিছিক ল'নাং তি ল'প্রি॥
হক্তা হক্ ল' আলামদি।
ল'ছ' কেহ' মুতিতি॥

চংহং ইহুত-হুত-হুতনি।
নাংলে উলিমন লংকি॥
উলি নাংজু আলামদি।
ক'মাত আনকবে থেপি॥
ছি ৰণমাই কাৰঈ মা পিনি?
ল'ছ'-কেহ' মুতিতি।
চাৰনাম নাংজু আলামদি॥
জুনন্ নাং ক'মাত মাতি।
চাৰনাম জু পামে মাছি॥
পুপে নাং প্রাণমুই দামজি।
উলি নাংজু আলামদি॥
নেমেন উলিমন লংকি।
কেথে ৰাম-খন আচাক্রি॥
ল'নন্ নাং ল'ছেই পিনি।
ল'লে ৰণমাই ৱাংপতি॥
ল'ছ'-কেহ' মুতিতি।
চাৰনাম জু আছেং নাংথি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

চাৰনাম দাক্হেৰ্ৰি উলি।
ৰণমাই ৱাংনন্ ত' পিনি॥
ল'ছ' কেহ' মুতিতি।
লিথাই চেজান বাংহিনি॥
চেদান ইহুত্-হুত্ হুত্নি।
উলি মেথাং ছেংজাদি।
ৰণমাই উনএ নে পিনি॥
ৱ'হাম কেলাক্তা থিজি।
বাং ল'ছ'-কেহ' মুতিতি॥
লিথাই নাংল' বাংহিনি।
উলি ইংজুই আথিলি॥
ল'ছ'-কেহ' মুতিতি।
চেলাং-চেলাং ৰা তাপ্পি॥
ৰামখন আতুম মুতিতি।
চাৰনাম চিংৱাই আলামদি॥
ননপু পিনি আৰানি।
কাংতাং উলিমন লংকি॥
নন আন তা নাং ল'লে ৰাঈ।
অ'জা ল'জৰ খনবেনি॥
ইলি ৰাঈ ল' নাংজি।
ল'ছেই ল' হুমৰি নাংজি॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
ৰাম-খন নাংচেল' ৰাঈ॥
ৰাঈ চেতং বাংহিনি।
ল'ছ'-কেহ' মুতিতি॥
চাৰনাম নাংজু খন বেনি।
অ'জা জাংছ' বাংহিনি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

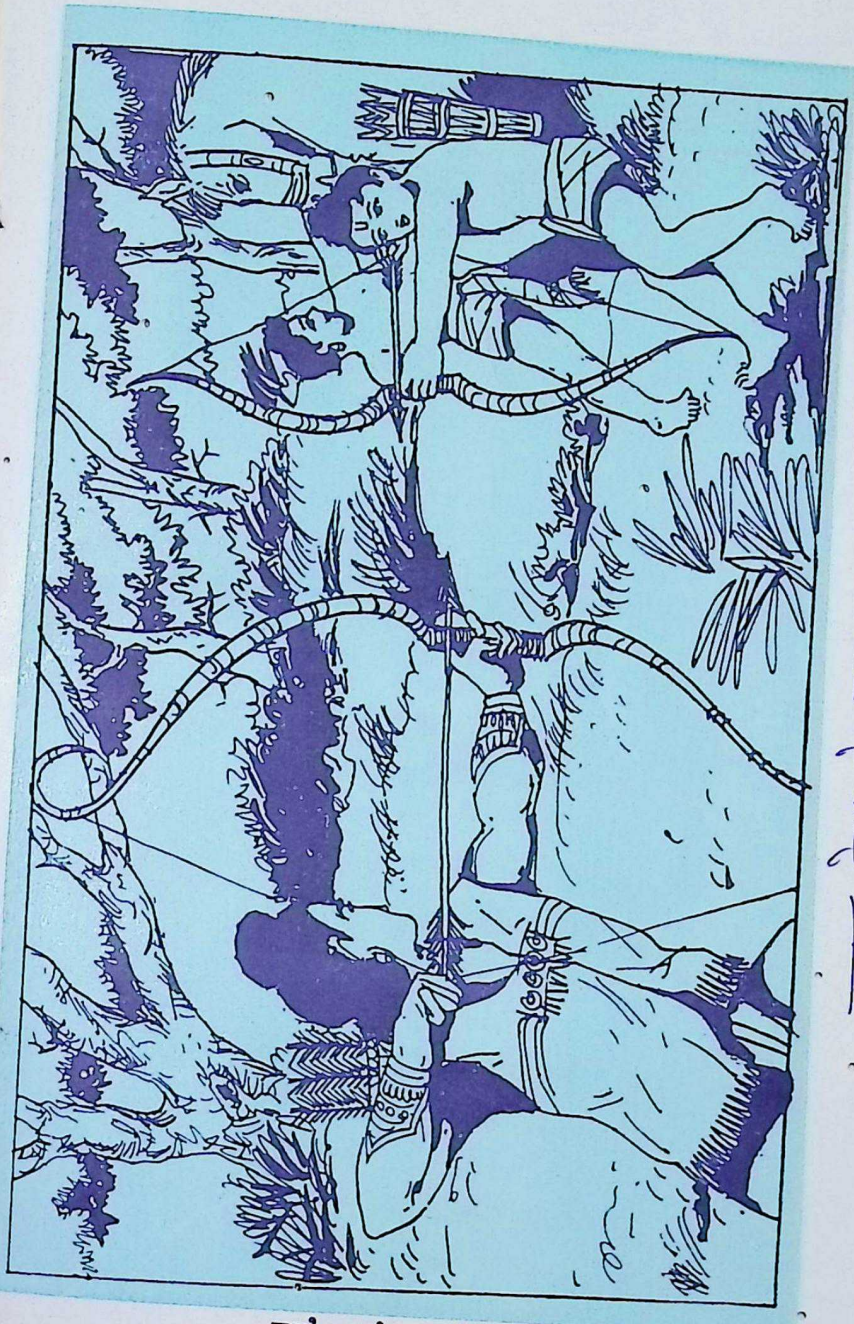

লঙ্ক- কেহ কে সাথ রাম-লখন কা যুদ্ধ

লছ' কেহ' আতুম পেন
ৰাম-লখন আথামা

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

নাংতুম মাচিং আছেৰলি।
নাংবাং নিংকে চিৰুংমি॥
পুছি ৰণমাই চেদানজি?
ল'ছ'-কেহ' মুতিতি।
চাৰনাম জু নাংথাক্ লামদি॥
নাংতুম ৰামখন মুতিতি।
জুনেক্-জুনক্বি লামদি॥
নেতুম নেবাং নে জাংছেৰলি।
তা ছাৰতি নেতুম কমকালি॥
ছাৰতি লে চিপাং বাৰজি (তে)।
তিংকং ৱাংনন বাংহিনি॥
ৰামখন আছেং চিপাথি।
লিথাই চিজান বাংহিনি॥
ল'ছ-কেহ' মুতিতি।
তা ৰণমাই নাংচিপি আংদি॥
আপৰ আলমছ' আফি।
লখন চিংত' আখিলি॥
ইৰ্ক ছংছাৰ ব'ৰাকী
আচাৰ-আচাৰ পেন তাপ্লি॥
ৰণমাই চিদান ৰাম বেনি।
তা ৰণমাই হাইদেত জাংছেৰলি॥
খিলি চিংত' ৰামবেনি।
ল'ছ'-কেহ' মুতিতি॥
নাং ল' আৰী আকেংৰি।
চাৰনাম নাংজু আংদি-দি॥
অ'জাঁ নেৰী কুংৰীপী।
ৰাম-খন আতুম মুতিতি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

কাংতাং-কাংছাক্ কমকালি।
পুআন আনং নাম জালি॥
তা ৰণমাই হাই নেতুম পিনি।
ৰাম-খন আতুম মুতিত॥
আনপেন উলিমন লংকি।
নেতুম থানপেত আখিলি॥
ৰণমাই হাই নেতুম পিনি।
ছিনতা ছাৰ'লং লামদি॥
ছিনতা ৱ'লু কাছেংৰি।
অ'জা ছেৰলি প'মাৰলি॥
ছনকে কেৰতাং আপততি।
ৰাম-খন বাং কাপ্রেক্ কালি॥
ইছিৱেত নাং অক্ নাংৱি।
ৰাঈ নাংল' ব'ৰাকী॥
চাৰনাম নাংজু পাংচুক্নি।
অ'জা কুংৰী হেমফী পী।
জাদি নাংনে পেই নাংলি।
অ'জা ৰাপ্পু ছু'মাৰলি॥
ৱান্নন্ ৰাম পেন খনবেনি।
ৱান্নন্ উলিমন লংকি॥
ইৰ্ক ছংছাৰ ব'ৰাকী।
কিথী আলাং নাং আৰছি॥
কেৰেং আলাং নাং আৰছি।
ৰাঈ চিমালাং মিলি॥
ৰামথি থুৰ ৰাম খন বেনি।
নাংথুৰ উলিমন লংকি॥
ৰাম-খন নাংজু আলামদি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ক'মাত আজাং আছেৰলি ॥
চাৰনাম থানথা ব'ৰাকী।
চাৰনাম নাংজু' ব'ৰাকী ॥
ৰাঈ দ' ছিনতা কুংৰী।
চাৰনাম জু চিংকি থাতি ॥
চাৰনাম নিংৰি ৰামবেনি।
কেচক্‌চে কে নে ল'তি ॥
ছিনতা পু চিংকি হাইজি।
ছিনতা নাংচেল' ৰাই ॥
ছিনতা আইচৰণ নাংপি।
চাৰনাম নাংজু ৰামবেনি ॥
অ'জা কুংৰী হেমফী পী।
দিজানন্‌ নেফান পিনি ॥
দ'আন ইজাং ইছেৰলি।
ৰিন্দি চেল' ল'নাংতি ॥
ইৰ্ক ছংছাৰ ব'ৰাকী।
ছংছাৰ চেপাৰজান কিৰি ॥
ছংছাৰ নাংজু আলামদি।
অ'পেই হেমফী পী কুংৰী ॥
ৰাঈ ল'ছুন নন্‌ ৰাঈ।
নে ছিনিং ল'থুপ' ৰাঈ ॥
ম' ৱ'লেং ছুংবই ফ' আৰনি।
ৰাঈ নে নাংল' থুজি ॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
লাপেন ছিনতা কুংৰীপী ॥
ল'ছ-কেহ' মুতিতি।
দ'লাং উলিমন লংকি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

পুথত নাংচেল' ৰিন্দি।
নাংল' বাং ৰেংদক্ ৰেংনি॥

॥ ১৭ ॥

(ছিনতা কুংৰী পুথত ৰাম আলং নাংচিদুন থুল' ছিতা আনিং অইলাক্ ল'। আথে পিমা ৰাত আতুম কিদিন লাপেন কিপুতত আলাম চাৰজু লংৱেৰ। পিৰথে কেদ' ছুংতাং-ল' পুৰা নিংৱে ইছি হেম পেন দামজুইছি আপী পুৰথিমি আফান কিদুক্-কেবই আলাম পাজিৰমি ৰা চিহাং ল'। আছ' আছে চাৰজুলং ছি পুৰথিমি চেছেৰেং ল'। হালাবাংছ' আংক্রাক্ লুতছি ছিনতা কুংৰী দামজুই ল'। হেম আৰল' ছিনতা আফান থেক্লংলে ৰা ৰাম-লখন আতুম নাংহুংদুন ল'। বনতা ছংছাৰ প' ৱাংছি-"পিৰথে নাংতুম আকাম আৱেল' লাছি ছিনতা তা চেদাম জুই ল'। নাংতুমতা ৱাংনন্।" পুথত ৰাম-লখন হেম চেৱাং ছি দন্ৰাপ, চাক্রি চাকৰ চেহাং পেত পেন আছ' আফান ৰেচ' চেবাত তেকাং ছি পুথত ছিনতা লংলে কিলুত আছন থাক্ থাক্ছি ছিনিং চাৰলু থুল'। আথে ছংছাৰ ৰেচ' আলাম আতেং ছি পিৰথে তা কেৱাং নাং লাপেন ছনথত চেদাম থু নাংক্ক্ ল'।)

"ছিনতা কুংৰী লংলে কিলুত"

কেথে ছিঈম ৰাম বেনি।
ছন্ছে ধহৰম আলংৰি॥
দ'আন চাকৰ পেন চাক্রি।
ৰাঈ ছম ৰেংদক্-ৰেংনি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

দ'আন বাং চাকৰ চাক্রি।
লুন-কান চেথান জ'পাৰনি॥
চেথান জাত্ জাত্ আলামদি।
দ'আন চাকৰ পেন চাক্রি॥
চেথান ছিনতা আলামদি।
চেথান বাং ছাৰফু-ছাৰফী॥
কেথে ছিঈম বামবেনি।
ক'পি আছে মাথাছি॥
পুথত ৱান ছিনতা কুংৰী।
ছিনতা কুংৰী এহেমফী॥
হেমফী কুংৰী কমকালি।
ক'পাই হেন' আৰাহি॥
লংৰি-লংপাত দইদাইজি।
ইৰ ছিঈম বাম বেনি॥
জাদি পাংচিংথেক্ নাংজি।
ছিনতা দেত ল'মা ছামি?
ছামি পিৰথে দংচুইপী।
চিতি ল' বাতাই হিনি॥
চেৰেনথু বাতাই হিনি।
জাংছ'তা লং বাংহিনি॥
পিৰথে থাং আৰণ কালি।
আখিম থুৰপ' এলংৰি॥
আখিম থুৰপ' পুৰথিমি।
চাক্রি-চাকৰ আলামদি॥
ছিনতা আৰজু লং ফ্রিফ্রি।
ছিনতা আছেং চিজাদি॥
পুআন ছেত্ বাক্ মা লামদি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

জাদি ছুংঅং নে পিনি ॥
ৱ'লেং ছুংঅং পুৰথিমি ।
ৰাঈ নে ল'প' পিনি ॥
ল'প' ৰী'ৰ' আকেংৰি ।
পিৰথে ৱ'লেংবম আৰনি ॥
চ'জাক্ লক্তা থী নাংজি ।
ৰাম-খন অ'ৱে লা ইছি ॥
অ'ৱে জুই ছিনতা কুংৰী ।
নেকাম জুত্ল' পুৰথিমি ॥
ৰামথি পেন নাংথুৰ কুংৰী ।
আজ' ক্ল'লিন কাংতিংপি ॥
ছিৰকুত্ ইংদেং ক্রেহিনি ।
পেন ছিনতা নাংচেল' ৰাঈ ॥
চেল' মালং লাংহামপি ।
নাংজাং বৰ ৰু'ৱে থেপি ॥
ছিনতা চেতাৰাম আৰী ।
অ'জা নেৰী পুৰথিমি ॥
ৱ'লেং নে ছুংঅং ল'তি ।
ৰুনমে নাংল'প' ৰাঈ ॥
চেছেৰেং নন্ পুৰথিমি ।
চেফ্লাক্ নন লেপক্রেহিনি ।
ছিনতা আৰী পুৰথিমি ॥
ছাৰ' আছেং দেৰ্ দু-ঈ ।
হক্তা হক্ল' নেছেৰলি ॥
দুকবেত ফ'অংল' পিনি ।
ছিনতা আৰী পুৰথিমি ॥
চেছেৰেং লেপ ক্রেহিনি ।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছিনতা কুংৰী লংলে কিনুত

ছিনতা का पाताल गमन

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছিনতা কুংৰী হেমফী পী
ছিনতা লুতচক্ পুৰথিমি।
ছিনতা আৰী পুৰথিমি॥
ৰাঈ চেমালাং মিলি।
ছিন্ছাপ আৱে কাংথেইনি॥
....
পুথত ছামফ্রি আৰানি।
ল'ছ' কে'হ' মুতিতি॥
চেতাৰাম আৰী কুংৰী।
তা কুংৰী আৱে কাংথেইনি॥
নাংল' ৰাম-খন মুতিতি।
নাংৰী বাং ছিনতা কুংৰী॥
তা ছিনতা আৱে ইংছামৰি।
চাৰনাম নাংজু আলামদি॥
অ'জা ল'জৰ খন-বেনি।
ছিনতা কুংৰী নাংতেপী।
ৰাঈ নাতছি ল'থেক্জি।
ছিনতা ল' কাংথুম নাংজি॥
ৰাঈ নাং ল'নন্ পিনি।
ৰাম-খন আতুম মুতিত॥
চেল' দংচু পুৰথিমি।
আছেং জাদি ৰামবেনি॥
ছিনতা নাতছি ল'থেক্জি।
আৰজু এত্ ৱ'ছ'—ৱ'তি॥
আৰজু এত ফেলাং-তিপ্লি।
বাং নাং চেজেং আংদি॥
নেতুম থেকতুন দে ৰাঈ।
ৰাম-খন আছেং চিজাদি॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছিনতা কুংৰী হেমফী পী ।
কে দুৰ্‌মি আজাং আছেৰলি ॥
দুৰ্‌মি আফান নাংহুদি ।
অ'জা নাং দুৰমি নেৰী ।
ছিনতা থেক্‌লংমা ৰাঈ ॥
ছিনতা আৰী পুৰথিমি ।
চাৰনাম থাক হাইহে লামদি ॥
চাৰনাম থাক্‌থে ইংছামৰি ।
ছেংৱে নাংথি ৰামবেনি ॥
লিথাই ৱানথা খন-বেনি ।
দুৰ্মি জু চ'বেই লামদি ॥
দুৰমি নাং পাছেক্ হক্‌জি ।
লিথাই চেজান ৰামবেনি ॥
জ'ৱেন ৱেন বাতাই হিনি ।
ইৰূ ছংছাৰপ' কিৰি ॥
ছংছাৰ নাংজু আলামদি ।
জাজা জাজা ৰামবেনি ॥
ৰামবেনি বৰনাম দেতজি ।
নেকে ছংছাৰপ' কিৰি ॥
ৰাঈ নাংল' পুৰথিমি ।
জুজি নে এছন্-ছন্‌ছি ॥
নাংতুম ৰাম-খন মুতিতি ।
ছাৰ'থাতি নে লামদি ॥
নেছি ছৰজন আতিৰি ।
লাদাক-হাকি পুৰথিমি ॥
দ'অ' ৰাইক' পেন পাপী ।
দ'অ' হিঈ ছ'বাৰপী ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

লাদাক হাকি পুৰথিমি।
পাপ-পুন নাং-বিছাৰ নাংজি॥
নে ছৰজন ম'নিত বাংফ্লি।
ইনুত ছিঈম ৰামবেনি।
আহুন ল'জৰ খন-বেনি॥
দ'লাং ছামি বাংহিনি।
ইনুত ছিনতা কুংৰীপী॥
লাপেন থেছ' মাহাদি।
ছামি থেছ' মাহাদি॥
কে ছিনিং ল'তাংল' ৰাঈ।
হেমফী ছিনতা কুংৰী পী॥
তা চেল' তাংল' আৰিন্দি।
ছিনতা আৰী পুৰথিমি॥
বাং নাংদেং আহংজাং হিনি।
নাংতুম ৰাম-খন মুতিতি॥
তা কামবন আৱে পুৰথিমি।
দ'আন হিঈ ছ'বাৰপী॥
পিৰথে দ'আন পাপুতি।
ৰাঈ আৱে নন পিনি॥
ৰাম-খন নাংতুম মুতিতি।
নাংচেল' নাংপ' ৰাঈ॥
চেথান নন্ নাংজাং ছেৰলি।
থান নন্ নাং চাকৰ-চাক্রি॥
ল'নন্ নকবে নাং ৰাঈ।
পেনাপ ছামফ্রি আৰানি।
ছিনিং নাংল' নন্ ৰাঈ॥
নে ৱানপ' ৰত আহেম মেপি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

নাংতুম ছিনিং ল' ইজি ॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি ।
আৰুন নাং চেল' ৰাঈ ॥
চেহাং আজাং আছেৰনি ।
চেহাং চাকৰ পেন চাক্রি ॥
চাৰনাম নাংজু আলামদি ।
পেনাপ ছামফ্রি আৰানি ॥
নেতুম ৰাম-খন মুতিতি ।
ছিনিং ল'নাংপ' ৰাঈ ॥
ল'ছ'-কেহ' মুতিতি ।
লাকে নেজাং নেছেৰলি ॥
ল'ছ' ছিঈম ৰৰলংকি ।
কেহ' মানপ' ম'নতিৰি ॥
দন্নন চাকৰ পেন চাক্রি ।
চাৰনান ছাৰ'লং আনছি ॥
কাংতাং উলিমন লংকি ।
চাৰনাম নাংজু কাছেংৰি ॥
কেথে ছিঈম ৰামবেনি ।
নাংতুম চেল'জুই আফি ॥
ৰাঈ পুনে ছম থেক্জি ?
নেতা ল'তুনজি ৰাঈ ॥
নাংজু বেহাই ৰামবেনি ।
মিনতা নাংনে ৰৰলংকি ॥
দ'লাং জাংছ' মুতিতি ।
নাং ৰাঈ ছমথা পুৰথিমি ॥
বিদি ছ'ৰে পিনাংজি ।
হাকি দ'তিক পুৰথিমি ॥

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰাঈ নাং ছমরেক নাংজি।
নেতুম চেল' প' ৰাঈ॥
নাংকে ৰাম-খন আছাখি।
দ'আন বাং চাকৰ-চাক্রি॥
থুৰপেত কাৱ'লু ছেংৰি।
চাৰনাম বেহেই ৰামবেনি॥
অ'জা চাকৰ পেন চাক্রি।
নন্ মেল' হাকি পুৰথিমি॥
নাংতুম পি মিন্তা নাংজি।
ম' আপৰ আৰণি নাংলেজি॥
নেতুম ৰাম-খন মুতিতি।
পেন হেমফী ছিনতা কুংৰীপী॥
ৰাঈ নাং চেল' থুজি।
ৰাছেক চেতং নাং ইলি॥
ৰাম-খন আতুম মুতিতি।
চেল' বাং ছিনিং থত্ ছি॥

॥ ১৮ ॥

[ছাবিন আলুন জুতদেত আফি কাছেন ছাৰলংকি আথেকুপ ছি বাং (লুঞ্চেপ') ৱ'ছাৰ-ৱ'ল'কি পেন পুথে-পীথে আফান আদান-আদি পালেল'। আথে ছাবিন আলুন পাজুতহু আন চেথান ল'তে লুঞ্চে আহি-ঈ চাৰক্লি নাংকক্। থকজিৰ আহুত ৱ'মুত ৱ'কান পাৰএৰি থেকলংছি ৰাত-মেকাৰ তা আনিং আৰংল' লাপেন কাৰবি আংবং ছাবিন আলুন জুল' পুৰা নিং আৰং পেন হৰ-আন, বিচু-ছাংফেৰ চেৰণ ল'।]

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

"কেজুত"

ইৰ্ক লুঞ্চেপ' লংকি।
চাৰনাম নাংচিজু আনছি॥
তাংহ' কাছেন ছাৰলংকি।
তাংহ' ৰাপ্পু ছ'মাৰলি॥
ছাবিন আলুন পুআনছি।
চাৰনাম কাংতন নেপিনি॥
তা ছাৰ'থাতি ছাৰ লংকি।
ছাবিন আলুন কমকালি॥
দ'কক্ ল'তুন আহিঈ।
নে চাৰক্লি চেফাজ' নাংজি॥
ৱান নন্ ৱ'ছাৰ-ৱ'ল'কি।
ৱান নন্ জৰলাং পেন জৰলি॥
ৱান্নন্ ক'ৱে পেন বিথি।
ছাৰথে কাছেন ছাৰলংকি॥
জ'মে আদাপ নন্ পিনি।
কাছেন নাংচেতাই মেপি॥
ইৰ্ক ছুমছাৱাই কিৰি।
লুঞ্চে নে পাদাপ আৰনি॥
পুথে থক্জিৰ পালেজি।
ছি কাছেন আচেতাই মেপি॥
পুথে থক্জিৰ পালেজি।
দ'ৱান নাংবুই পাংছমৰি॥
চেজান তাম পেন তুলুহি।
হাকিৰ আলাং নাংআৰছি॥
ইংহই ইংহ পাক্ল'ছি।
ৱানফুন নাংদেং পাংতুক্নি।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৱানফুন ৱে ল'ৱপ-ল'প্রি ॥
কুরু ছিন্লক্ নাংআৱছি।
দ'ৱান ৱ'ফং পাকুৱনি ॥
ইৰ্ক লুক্কেপ' লংকি।
পুথে থক্জিৰ পালেৰি ॥
থক্জিৰ ৱ'ছাং পালেনি।
লুঙ্কে হৱণ পাতামৰি ॥
লুঙ্কে আন ছ'ছে থুজি।
তে ৱ'মুত ৱ'কান নেথানতি ॥
হক্তা হক-ল' আলামদি।
ৱ'মুত ৱ'কান পাৱএৰি ॥
বাং ইৰ্ক কাছেন ছাৱলংকি।
লাপেন আচাকৱ-চাক্রি ॥
ৰাঈ তাংতুন আছাৰি।
তাংতুন ছাৰ আংমুম লক্ৰি ॥
বাং ছাৰ-ছাৰ নাংজু আলামদি।
ৱ'মুত-ৱ'কান মে পিনি ॥
ইতুম কাৰ্বি আলংৰি।
ছাবিন আলুন ৰেং উনজি ॥
দ'তিক্ হাকিৰ পুৱথিমি।
দ'তিক্ চিক্ল' পেন আৱনি ॥
ছাৰ-ছাৰ বাং আংমুম লক্ৰি।
নাংকিন জৱলাং পেন জৱলি ॥
তাপ্লি ৰুংফম আছাৰি।
ৰানাম আদ'হাই ব'ছি ॥
নন্পু পিনি আৱানি।
ইতুম কাৰ্বি আলংৰি ॥
দ'কক্ ছাবিন আছাখি।
দ'কক্ ল'তুন আতিৰি ॥

———

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

পাৰিভাষা

কাৰবি	অসমীয়া
লুঞ্চেপ'	গায়ক, সঙ্গীতজ্ঞ
ছংছাৰপ'	সৃষ্টিকর্তা
ছুমছাৱাই	সৃষ্টিকর্তা, পালন কর্তা
হেমফু	গৰাকী, সৃষ্টিকর্তা
কুম্ভ	কুম্ভকর্ণ
বিবিহন	বিভীষণ
মেকনাদ	মেঘনাদ
ধৰম	ধর্ম (দশৰথ)
লখন	লক্ষ্মণ
ছিন্তাকুংৰী	সীতা কুঁৱৰী
থেছ'মাহাদি	শূর্পণখা
মালংছলিং	গন্ধমাদন পর্ব্বত
লাংলংকু	এখন হাবি (য'ত বাৰ বছৰ কাল ৰামে বনবাসত কটাইছিল)
হিক্রেং	বানৰৰ ৰজা (সুগ্রীৱ)
ল'ছ'	লৱ
কে'হ'	কুশ
ৰামবেপি	জটায়ু পক্ষী
উলিমন	বায়ুৰ পুত্র (হনুমান)
কাৰণ চিংদি	শক্তিৰ দেৱী
লৰিং আবি	এখন গাঁৱৰ নাম
কাছেন	এজন কাৰবি সঙ্গীতজ্ঞ
বামন প'	ছিন্তা কুংৰীৰ পিতৃ (জনক ৰজা)
ৱ'ৰামকং	ময়ূৰ
হেমফী	ৰাণী, মালিকিনী
ৰৰপুচাম	পৰশুৰাম
ৱ'ৰেক-ৱ'হাৰ	বনৰীয়া মুৰ্গী
ভাৱত	ৰামৰ ভায়েক (ভৰত)
দৰবাৰ	সভা

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

সংক্ষিপ্ত কাৰবি ৰামায়ণ-কথা

(অসমীয়া)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

আৰম্ভণি

কাৰবি সমাজত প্ৰথম সংগীত প্ৰচাৰ

পুৰণি কালত কাৰবি সমাজত কোনো গীত-মাত নাছিল। তাৰ বাবে স্বয়ং সৃষ্টিকৰ্তা হেমফু বৰ চিন্তাত পৰিল। সেই উদ্দেশ্যে হেমফুৱে সংগীতজ্ঞ ৰাংছেনাক মাতি আনি ক'লে—"হে মহান ৰাংছেনা, মই দুখ পাইছোঁ যে আজিকোপতি কাৰবি সমাজত সংগীতৰ চৰ্চ্চা হোৱা নাই। গতিকে তুমি পৃথিবীলৈ যোৱা আৰু কাৰবি সমাজত সংগীতৰ বৃক্ষ ৰোপন কৰি আহা।"

হেমফুৰ আদেশ পাই ৰাংছেনাই মিৰজেং ভাই-ককাই ৰূপে মানুহৰ ৰূপ লৈ পৃথিৱীলৈ নামি আহিল আৰু 'তেলেহৰ' জুৰিৰ পাৰত জুপুৰী ঘৰ সাজি দুয়ো ককাই-ভায়ে সংগীত চৰ্চ্চা কৰাত লাগিল। কেইদিনমানৰ ভিতৰতে মিৰজেং ককাই-ভাইৰ নাম বিয়পি পৰিল।

খৰালি কাল। ল'ৰিং আৰি গাঁৱত ছ'কাৰ্ বিসকলে শস্য চপোৱা উৎসৱ পাতিছে। তালৈকে মিৰজেং ভাই-ককাই দুয়ো যাত্ৰা কৰিলে। তেওঁলোকক দেখি কাৰবি ৰাইজে সুধিলে—"হে মিৰজেং ভাতৃদ্বয়! ক'লৈ ওলালা?" ভাতৃদ্বয়ে উত্তৰ দিলে—"শস্য চপোৱা উৎসৱ চাবলৈ আহিছোঁ।"

চেহু আৰু লংবি ডেকাদ্বয়ে মিৰজেং ভাতৃদ্বয়ক সেৱা-শুশ্ৰূষা কৰিলে। পাটিদৈৰ ঢাৰিখন ভালকৈ তুলসীৰ পানীৰে ধুই নিকা কৰি বহিব দিলে। তাতে মিৰজেং ভাতৃদ্বয়ে সন্তুষ্ট হৈ চেহু আৰু লংবিক ক'লে—"হে'ৰা বোপাইহঁত! আমালৈ হৰবং এটা আনা।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

আজি তোমালোকক কেইটামান গীত শুনাওঁ।" কথামতেই কাম। মিৰজেং ভাতৃদ্বয়ে হৰবংটো লৈ তন্ত্র-মন্ত্র গালে আৰু চেদু আৰু লংবিক এহেজাৰ গীত শুনাই থৈ গ'ল। লগতে চেদু আৰু লংবিক আশীর্ব্বাদ দি ক'লে—"বোপাইহঁত! তোমালোকক সংগীত শিকাই থৈ গ'লোঁ। আজিৰপৰা কাৰবি সমাজত সকলোৱে সংগীত চর্চ্চাত মন দিব পাৰিব। আজিৰপৰা তোমালোক দুয়ো কাৰবি সমাজত সংগীতৰ গুৰি ধৰোঁতা হ'লা। তোমালোকেই কাৰবি সকলক সংগীত শুনাবা আৰু শিকাবা। কিন্তু মনত ৰাখিবা—সংগীত পৰিবেশন কৰাৰ আগতে সদায় লুঞ্চেক মান আগবঢ়াব লাগিব।" এইবুলি কৈ মিৰজেং ভাতৃদ্বয়ে পুনৰ স্বর্গলৈ গুচি গ'ল।

কাৰবি সমাজত ছাবিন আলুম

ৰাংছেনাৰ (মিৰজেং ভাতৃদ্বয়) আশীর্ব্বাদ মতেই চেদু আৰু লংবিয়ে কাৰবি সমাজত লুঞ্চেপ' ৰূপে পৰিগণিত হ'ল আৰু গুৰুৰ আদেশ মতে সংগীত প্রচাৰৰ অর্থে কাৰবি সমাজত ইমূৰৰপৰা সিমূৰলৈ ভ্রমণ কৰিবলৈ ধৰিলে। সিহঁতে গৈ গৈ কাছেনৰ ৰাজ্য পালেগৈ। কাছেন এজন ধনী আৰু সম্ভ্রান্ত লোক আছিল। তেওঁৰ ঘৰ-বাৰীও অতি শুৱনি আছিল। তেওঁৰ চ'ৰা ঘৰত প্রজা আৰু জ্ঞানী বয়সিয়াল লোকৰ সমাগম সদায়েই আছিল। লুঞ্চেপ'দ্বয়েও কাছেনৰ ঘৰলৈকে আহিল। কাছেনে আথে-বেথে সকলো কথা সোধাত তেওঁলোকে তেওঁলোকৰ আগমনৰ কাৰণ ব্যক্ত কৰিলে। তাকে শুনি কাছেন অতিশয় আনন্দিত হ'ল আৰু প্রজাসকলক সম্বোধন কৰি ক'লে—"হেৰা বুঢ়া-বুঢ়ী, ডেকা-গাভৰু, ল'ৰা-ছোৱালীসকল! মোৰ চ'ৰা ঘৰলৈকে সকলো আহা। আমাৰ ৰাজ্যত লুঞ্চেপ' আহিছে, তেওঁলোকৰপৰা আমি সংগীত শুনো।"

লুঞ্চেপ'দ্বয়ে কাছেনক ক'লে— "হে মান্যবৰ! আমালৈ হৰবং,

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

তামোল-পান আনা। তোমালোকক আজি ছাবিনৰ গীত শুনাওঁ। ছাবিন আলুন পৰিবেশনত বহুত পৰ লাগিব। কমেও বাৰ দিন বাৰ ৰাতি লাগিব। তাৰ বাবে লাগিব মদ, তামোল-পান আৰু এটা মতা-কুকুৰা। কাৰণ, ছাবিন আলুনৰ শেষত সেই কুকুৰাৰে আমি আমাৰ দোষৰ বাবে হেমফুলৈ পূজা দিব লাগিব। কিয়নো, ছাবিন আলুন স্বয়ং হেমফুৱেহে সৃষ্টি কৰিছে।"

কাছেন আৰু তাৰ প্ৰজাবৰ্গই যি লাগে তাকেই দিবলৈ গাত ল'লে আৰু বুঢ়া-বুঢ়ী, ডেকা-গাভৰু সকলো তন্ময় হৈ লুঞ্চেপ'সকলৰ গানলৈ অপেক্ষা কৰিলে। লুঞ্চেপ'ৱে হাতত হৰবং লৈ তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰ গালে আৰু উপস্থিত ৰাইজক সম্বোধি ক'লে—"হে ভাই-ভনী, মা-দেউতাসকল! মই লুঞ্চেপ'ৱে আপোনালোকৰ ওচৰত ছাবিন আলুন পৰিবেশন কৰিম। আপোনালোক আটায়ে মনপুতি শুনক।" ইয়াকে কৈ ছাবিন আলুন আৰম্ভ কৰিলে।

ৰাম-লখনৰ জন্ম

সাগৰৰ পাৰৰ এখন ৰাজ্যত দহৰম (দশৰথ) নামৰ এজন ৰজা আছিল। তেওঁ সত্য আৰু অহিংসাৰ মাজেদি প্ৰজাসকলক পালন কৰিছিল। কিন্তু তেওঁৰ মনৰ দুখ যে তিনি গৰাকী পত্নী গ্ৰহণ কৰিও ল'ৰা-ছোৱালীৰ মুখ দেখা পোৱা নাছিল।

দহৰম ৰজা এজন বীৰ আৰু চিকাৰপ্ৰিয় ৰজা আছিল। চিকাৰ কৰি গৈ থাকোঁতে এদিন গৈ হেমফুৰ ওচৰ পালেগৈ। হেমফুৱে আগমনৰ কাৰণ সোধাত পুত্ৰ লাভৰ বৰ বিচাৰি অহা বুলি ৰজাই ক'লে। হেমফুৱে হাঁহি-হাঁহি ক'লে—"হে ধৰ্মৰাজ! তুমি চিন্তা নকৰিবা, পুত্ৰ-লাভৰ বৰ পাবা।" হেমফুৱে মনতে ভাবিলে—এইবাৰহে এইবাৰ। ধৰ্মৰাজৰ জৰিয়তে পৃথিৰীত দুজন বীৰ সৃষ্টি কৰি ৰাৱণৰ ধ্বংস আনিব লাগিব।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

হেমফুৱে ক'লে—"হে ধৰ্মৰাজ! এইখন ফৰ্মুটি লৈ যোৱা আৰু পূৱপিনে গৈ থাকা। দেখিবা যে তাতে এজোপা আম গছ থিয় হৈ আছে। সেই আম গছলৈ দুবাৰ ফৰ্মুটি মাৰিবা। চাবা, যাতে দুবাৰতকৈ বেছি মাৰা নহয়। তাৰে যি কেইটা আম পোৱা তাকে লৈ গুচি আহিবা আৰু তোমাৰ মাদৈসৱক খাবলৈ দিবা। চাবা, যাতে কোনো—ব্যতিক্রম নহয়।"

দহৰম ৰজাই হেমফুৰ আদেশমতে গৈ গৈ আমৰ গুৰি পালেগৈ আৰু হেমফুক স্মৰণ কৰি আমবোৰলৈ দুবাৰ ফৰ্মুটি মাৰিলে। হৰ হৰ কৈ আমবোৰ সৰিল। কিন্তু ধৰম ৰজাই বাৰেপতি একোটাকৈ দুটা আমহে পালে। তাকে দেখি দহৰম ৰজাই ভাবিলে—"মোৰ তিনিজনী মাদৈৰ কাৰণে দুটা আমে কি হ'ব? গতিকে আৰু এবাৰ ফৰ্মুটি মাৰি চাওঁ—জানোচা কপাল ফুলেই।" কিন্তু সৰ্বনাশ! ফৰ্মুটি ডালে সাপৰ ৰূপলৈ ধৰম ৰজালৈ খেদি আহিল। ধৰম-ৰজাই আম দুটালৈ প্রাণৰ ভয়ত দৌৰি-দৌৰি ঘৰ আহি পালেহি।

ঘৰত তিনি গৰাকী মাদৈ ধৰমৰ অপেক্ষাত। হাতত আম দুটা দেখি মাদৈসৱে ক'লে—"আমি তিনিজনী মাদৈৰ কাৰণে দুটা আম? আমি কি কৰিম?" তাকে শুনি দহৰমে উত্তৰ দিলে—"হেৰা ৰাণীসকল! এই আম সাধাৰণ নহয়। পুত্রলাভৰ বৰ স্বৰূপে স্বয়ং হেমফুৱে মোক দিছে। তাকে তোমালোক তিনিজনীয়ে ভাগ কৰি খোৱা, পুত্রলাভ কৰিবা।"

তাকে শুনি ৰাণীসকলৰ আনন্দই হিয়া নধৰা হ'ল। কিন্তু দহৰম ৰজাৰ তিনিজনী মাদৈৰ ভিতৰত এজনী বৰ স্বার্থপৰ আছিল। আমটো পায়েই মনে মনে গৈ অকলে খালে। দুজনী মাদৈয়ে এটা আমকেই ভাগ কৰি খালে।

দিন গৈ থাকিল। ৰাণীৰ গর্ভত দুই দেৱ-শিশুৱে ঠাই ল'লে। সময়ত এদিন ভূমিষ্ঠ হ'ল। যিদিনাখন ৰাম আৰু লখনৰ জন্ম হৈছিল, সেইদিনা দেৱ-শিশুৰ পোহৰেৰে ঘৰ পোহৰাই তুলিছিল।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰাম-লখনক চাবলৈ স্বয়ং হেমফুৱে দুটা ৰূপলৈ এটা ৰামৰ আৰু আনটো লখনৰ শৰীৰত মিলি গ'ল। মানুহৰূপী হেমফুৱে সকলোকে শুনাই ৰাম-লখনক আশীৰ্ব্বাদ দিলে যে এই দুটি শিশুৱে পৃথিৱীত ধৰ্মৰাজ্য প্ৰতিষ্ঠা কৰিব। তাকে কৈ হেমফু পুনৰ স্বৰ্গলৈ গুচি গ'ল।

ছিনতা কুংৰীৰ জন্ম-ৰহস্য

ৰাম-লখনৰ নিচিনা বীৰ দুজনা সৃষ্টি কৰাৰ পিচতো হেমফুৰ চিন্তাৰ শেষ নহ'ল। তেওঁ পুনৰ ভাবিলে, ৰাৱণৰ মৃত্যু অনিবাৰ্য যদিও বিনা কাৰণত তাক কেনেকৈ মাৰা যায়। কি কাৰণ উলিয়ালে ভাল হয়? হেমফুৱে তাকে চিন্তা কৰি থাকোঁতে হেমফীয়ে অৰ্থাৎ হেমফুৰ পত্নীয়ে আহি ক'লে—"আপুনি এইবোৰ অনাহকত চিন্তা কৰি আছে। তাৰ উপায় মোৰ ওচৰত আছে। আপোনাৰদ্বাৰা সৃষ্টিৰ ধ্বংসৰ বাবে তিনিটা কাৰণ হ'ব পাৰে। এটা হ'ল ৰাজ্য। দ্বিতীয়তে নাৰী। তৃতীয়তে মদ। ৰাজ্যৰ সীমা খেলা-হেঁচাই ৰজাৰ মাজত কাজিয়াৰ সৃষ্টি হয়। নাৰীৰ ৰূপ-লাৱণ্যৰ প্ৰভাৱত পুৰুষৰ মাজত কাজিয়াৰ সৃষ্টি হ'ব পাৰে। মদ্য পানেও মানুহৰ মানৱতা হেৰুৱায়। এই তিনিটাৰ যি কোনো এটা কাৰণ উলিয়াই ললেই হ'ল। গতিকে হে হেমফু! আপুনি এতিয়াই মাতৃ বসুমতীৰ ওচৰলৈ গ তেওঁৰ নুমলী জীয়েক ছিনতা কুংৰীক (সীতা) পৃথিবীলৈ যাবলৈ অনুৰোধ কৰক। হিংসা আৰু ছলনাময়ী সতিনীৰ প্ৰতীক স্বৰূপে লগতে আৰু এজনী নাৰী সৃষ্টি কৰক। যেতিয়া এই দুই নাৰী লগ হ'ব, তেতিয়াই ৰাৱণৰ ধ্বংস অনিবাৰ্য।"

কথামতে হেমফুৱে মাতৃ বসুমতীৰ ওচৰলৈকে আহি তেওঁৰ ইচ্ছাৰ কথা ব্যক্ত কৰিলে। মাতৃ বসুমতীয়ে আনন্দমনে হেমফুক সমৰ্থন কৰি নুমলী জীয়েকক পৃথিৱীলৈ পঠিয়াই দিবলৈ মান্তি হ'ল।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

হেমফুৱে ছিনতা কুংৰীক আশীৰ্ব্বাদ দি ক'লে—"হে কুংৰী! তুমি পৃথিৱীলৈ যোৱা। মানুহৰ ৰূপলৈ বামনৰ ঘৰত জন্ম ল'বা। এদিন ৰাম আৰু লখনক লগ পাবা; তেতিয়া মহাপাপী ৰাৱণক বধ কৰাত সহায় কৰিবা।" তাকে কৈ হেমফু পুনৰ স্বৰ্গলৈ গ'ল।

স্বৰ্গলৈ গৈয়েই এজনী অপেস্বৰীক মাতি অসুৰী ৰূপলৈ ৰাৱণৰ ভনীৰূপে লংকাত জন্ম ল'বলৈ নির্দ্দেশ দিলে।

ছিনতা কুংৰীৰ জন্ম

বামনপ' ধনে-মানে অদ্বিতীয় লোক। তেওঁৰ ৰাজ্যত আকাল নাছিল। ৰাজ্যত দুখ-দুর্গতি একোৱেই নাই। চাৰিওফালে জয়-জয় ময়-ময়। কিন্তু তেওঁলোকৰ কোনো সন্তান-সন্ততি নথকাত সদায়েই বেজাৰ।

এনেতে বামনপ'ৰ ৰাজ্যত অনাবৃষ্টিয়ে দেখা দিলে। ৰাজ্যত খৰাং বতৰ। পানীৰ অভাৱত পশু-পক্ষীৰ হাঁহাকাৰ হ'ল। খেতি-বাতি, গছ-গছনি শুকাই যাবলৈ ধৰিলে। তাকে দেখি বামনপ'ৱে প্ৰজাবোৰক মাতি তাৰ উপায় সুধিলে। প্ৰজাসকলৰ বিশ্বাস—বতৰৰ দেৱীলৈ পূজা দিব লাগে। তেহে বৰষুণ হ'ব। প্ৰজাৰ কথাত তেওঁ মান্তি হ'ল।

বৰষুণ! বৰষুণ!! পৃথিৱীৰ বুকুলৈ ধাৰাসাৰে বৰষুণ নামি আহিল। সকলো প্ৰাণীয়ে যেন সকাহ পালে। ময়ূৰ-ময়ূৰীয়ে আনন্দত মতলীয়া হৈ ঘূৰি-ঘূৰি নাচিলে। পৃথিৱীৰ বুকুলৈ শান্তি নামি আহিল।

বামনপ'ৰ প্ৰজাসকলে খেতিত মনোযোগ দিলে। সৰু-সৰু ল'ৰা-ছোৱালীবোৰেও নিজৰ নিজৰ কামত লাগিল। কোনোবাই গৰু চৰাইছে, কোনোৱে গাহৰি-ছাগলি পালিছে, কোনোৱে ঘিলা-লাটুম আদি খেলি দিন কটাইছে।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

এদিনাখন এদল গৰখীয়াই গৰু চৰাই থাকোঁতে এটি ময়ূৰৰ কণী পালে। তাকে লৈ সিহঁতৰ মাজতে খেদা-খেদি লাগিল। সিহঁতে আচৰিত হৈ ইটোৱে সিটোলৈ চাই ভাবিলে ই কিহৰ কণী হ'ব পাৰে! সিহঁতৰ ভিতৰৰে এজনে ক'লে—"আমি চিনি নাপাওঁ, গতিকে নাভাঙিবা। ইয়াক নি ৰজাক দেখুৱাব লাগিব।" ল'ৰাবোৰে নাজানে যে বসুমতীৰ নুমলী জী ছিনতা কুংৰীয়ে কণীৰ ৰূপলৈ জন্ম লৈছে।

ল'ৰাজাকৰপৰা কণীটো পাই বামনপ'য়ে মিচিকিয়াই হাঁহি ক'লে—"বোপাহঁত! ই ৱ'-ৰামকংৰ (ময়ূৰী) কণী। ল'ৰা-ছোৱালীয়ে খাব নাপায়, বেমাৰ হ'ব। তোমালোক যেতিয়া মাছ লৈ যাবা শিলবোৰত পিছল খাবা। সেয়ে কণীটো মোক দি যোৱা।"

বামনপ' ৰজাই পত্নীক কণীটো দি ক'লে—"ইয়াক থৈ দিয়াচোন। মনত পৰিলে কেতিয়াবা খাম।" তাকে শুনি ৰাণীয়ে কণীটো নি খালৈত থৈ দিলে।

এদিন আহিল খেতিৰ বতৰ। বামনপ'ই খেতিৰ কামত ৰৰকৈ লাগিছে। সেয়েহে কণীটোলৈ মনতে নপৰিল। এক দুই সপ্তাহৰ পিচত কণীটোৰপৰা এজনী দীপ্‌লিপ্‌ ছোৱালীৰ জন্ম হ'ল। তাকে দেখি ৰাণীৰ মনত আনন্দই নধৰা হ'ল। ৰাণীয়ে আথে-বেথে তুলি ল'লে আৰু মৰমতে তাইৰ নাম থলে ছিনতা কুংৰী।

ৰাম-লখন আৰু ছিনতাৰ শৈশৱৰপৰা বিয়ালৈ

বামনপ' ৰজাই বহু ঠাইত পাম ৰাখি খেতি কৰিছিল। সেইবোৰ পামত বছৰৰ পাছত বছৰ পাৰ কৰি দিছিল। সেয়েহে ব্যস্ততাত ঘৰত ছিনতা কুংৰীৰ জন্মৰ কথা মুঠেই নাজানিছিল।

বামনপ'ৰ অজ্ঞাতে ছিনতা কুংৰী ডাঙৰ-দীঘল হ'বলৈ ধৰিলে।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছিনতা কুংৰীৰ ৰূপ-যৌৱন যেন এটা পকা তিয়ঁহে। তাইৰ অপৰূপ ৰূপ-লাৱণ্য দেখি মাতৃ হেমফীপীয়ে সদায় তাইক লোকৰ চকুৰ আঁৰত ৰাখিব বিচাৰে। জানোচা কাৰোবাৰ চকু লাগেই।

অন্যহাতেদি ছিনতা কুংৰীয়ে সখীয়েকসকলৰ সৈতে বাহিৰলৈ ওলাই যাবলৈ সদায়েই মাকৰপৰা অনুমতি বিচাৰে। উত্তৰত মাকে কয়—"মা কুংৰী! তোৰ এইহেন ৰূপ; তোৰ ৰূপেই তোক বিপদত পেলাব পাৰে। নহ'লেও ৰ'দ-ৰৰষুণে তোৰ ৰূপ নষ্ট কৰিব পাৰে। গতিকে ঘৰতে থাক।"

কেইবাদিনো তেনে উত্তৰ পোৱাত এদিন ছিনতা কুংৰীয়ে মাকৰ কথা নামানি খাঙত মাছ-মাংস, মদ-ভাত লৈ দেউতাক বামনপ'ৰ আহাৰ যোগাবলৈ বুলি ৰাওনা হ'ল। তাকে দেখি মাকে ক'লে—"মা ছিনতা! বাট বহু দূৰ। তোৰ বৰ কষ্ট হ'ব।"

ছিনতা কুংৰীয়ে কথালৈ আওকাণ কৰিলে। কিয়নো, ইতিমধ্যে মাকৰ কথা আওকাণ কৰি বামনপ'ৰ বহুদিন ধৰি চাফ-চিকুন নকৰা বাৰীখন ছিনতা কুংৰীয়ে এক পলকতে চাফ-চিকুন কৰি পেলালে। বাৰীত থকা ভেলো, পমা আদি বিৰাট বিৰাট গছবোৰ উভালি পেলোৱা দেখি সকলো অবাক হ'ল। আটাইতকৈ আচৰিত হ'ল বামন ৰজাৰ বিশেষভাৱে নির্ম্মিত বিৰাট লোহাৰ ধনুখন ছিনতা কুংৰীয়ে হাতেৰে তুলি ধৰাত। কাৰণ, এই ধেনু কোনো বীৰ-মহাবীৰেই দাঙিব পৰা নাছিল।

মাতৃ হেমফীৰপৰা বিতং বিৱৰণ লৈ ছিনতা কুংৰীয়ে পিতৃৰ বাবে আহাৰ লৈ যাবলৈ ওলাল। বাটত অনেক বাধা-বিধিনি অতিক্রম কৰি ছিনতা কুংৰীয়ে গৈ গৈ বামনপ'ৰ পামত উপস্থিত হ'ল আৰু বামনপ'ক পিতৃ সম্বোধন কৰি তেওঁ লৈ অহা আহাৰ গ্রহণ কৰিবলৈ যাচিলে। এজনী অচিনাকি ছোৱালীয়ে পিতৃ সম্বোধন কৰা দেখি বামনপ' আচৰিত হ'ল যদিও বাহিৰে একো প্রকাশ নকৰি

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰাজকাৰেঙলৈ এবাৰ গৈ অহাৰ মনস্থ কৰিলে। ছিনতা কুংৰীলৈ চাই মনে-মনে ভাবিলে—"কি অপূৰ্ব ৰূপ।"

ৰৰ তৃপ্তিৰে ভোজন সমাপ্ত কৰি বামনপ'ই ছিনতাক ক'লে—"মাজনী! ময়ো আজি ঘৰ গৈ পোৱাৰ কথা আছিল। তই আহিছ—ভালেই কৰিছ। একেলগে যাওঁ ব'ল।" তাকে কৈ হুয়ো ঘৰলৈ আহিল।

ঘৰ আহি পাই বামনপ'ই দৰবাৰ আহ্বান কৰিলে। সকলোৰে উপস্থিতিত হেমফীপীক মাতি ছিনতা কুংৰীৰ বিষয়ে প্ৰশ্ন কৰিলে। প্ৰশ্নৰ উত্তৰত হেমফীপীয়ে ৱ-ৰামকংৰ কণীৰপৰা ছিনতাৰ কেনেকৈ জন্ম হৈ ডাঙৰ-দীঘল হ'ল তাৰ হুবহু বিৱৰণ ভাঙি-পাতি ক'লে।

তাকে শুনি বামনপ' অতি সুখী হ'ল। মনতে ভাবিলে, তেনে দুৰ্লভ বস্তু লাভত ভগৱানৰ দানৰ বাহিৰে কি হ'ব পাৰে? ছিনতা কুংৰীক জীয়েকৰ স্বীকৃতি দি ঘোষণা কৰিলে—"মোৰ পূৰ্ণ যৌৱনা ৰূপহী জী ছিনতা কুংৰীৰ বিয়াৰ আয়োজন কৰা হওক আৰু এনে এজন লোকে ছিনতাক বিয়া কৰাব পাৰিব, যিজনে মোৰ উপৰি-পুৰুষৰ দিনৰ এহেজাৰ মোন ওজনৰ লোহাৰ ধনু-কাঁড় ভাঙিব পাৰিব। প্ৰজাসকল! দেশে-বিদেশে খবৰ দিয়া যাতে কোনো বীৰ-মহাবীৰে খবৰ নোপোৱাকৈ নাথাকে।"

সাগৰৰ পাৰত থকা দহৰম ৰজাৰ পুত্ৰ ৰাম আৰু লখনে হেমফুৰ ৰৰত বলীয়ান হৈ উঠিল। শুক্লপক্ষৰ জোনৰ দৰে দিনক দিনে বাঢ়ি যৌৱনত ভৰি দিলে। দহৰম ৰজাই ৰাম-লখনক সকৰেপৰা যুদ্ধ বিদ্যা, ৰাজনীতি আদি শিক্ষা দি পাৰ্গত কৰি তুলিছিল। সেই ৰাজ্যত ৰাম আৰু লখনৰ সমান বীৰ আৰু নাছিল। সিহঁতৰ যশ আৰু নাম দশোদিশে বিয়পি পৰিল।

এদিন ৰাম আৰু লখনে হাতত ধনু-কাঁড় লৈ মৃগয়া কৰিবলৈ ওলাওতে সিহঁতৰ সন্মুখত বৈৰাগীৰ ৰূপলৈ হেমফু উপস্থিত হ'ল আৰু ক'লে—"হেৰা বোপাহঁত! তোমালোক মোৰ ওচৰলৈকে

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

আহাচোন! এটা খবৰ শুনিছা? ইয়াৰপৰা পূৱপিনে থকা বামনপ' ৰজাৰ একমাত্ৰ ৰূপহী জী ছিনতা কুংৰীৰ সয়ম্বৰ হৈ আছে। তোমালেকে খবৰ পাইছানে?"

ৰাম আৰু লখনে একেমুখে ক'লে—"তেনে কথা আমি নাজানো। যাব লগা হ'লে যাব পাৰোঁ। কিন্তু আমি নো কি বীৰ-মহাবীৰ যে আনে আমাৰ খবৰ ল'ব?" এই বিষয়ে ৰাম আৰু লখন দুয়ো আলোচনা কৰিলে। ৰামৰ কথাত লখনে উত্তৰ দিলে—"সকলো তোমাৰ ইচ্ছা; মোক সোধাৰ কোনো প্ৰয়োজন নাই। তুমি য'লৈকে যোৱা, তোমাৰ ছাঁ হৈ মই সদায়েই থাকিম।"

তাকে শুনি ৰামে গৈ ততালিকে পিতৃ-মাতৃৰপৰা অনুমতি লৈ আহিল আৰু যাবলৈ ওলাল। গৈ গৈ আধা-বাট পাওঁতে বৈৰাগী ৰূপী হেমফুৱে ক'লে—"হেৰা ৰাম আৰু লখন! ইয়াত দুটা বাট। এটা বাটেৰে এদিনতে বামনপ'ৰ ঘৰগৈ পাম। কিন্তু বাটটো বৰ বিপদজনক, অনেক মায়াবী অসুৰ আছে; আৰু আনটো বাটেদি গ'লে বৰ আৰামেৰে যাব পাৰিম। কিন্তু যাওঁতে বহু দিন লাগিব। এতিয়া কোৱাহঁক, কোন বাটেৰে যাবা।"

বৈৰাগীৰ কথা-শুনি ৰাম-লখনে ক'লে—"মায়াবী অসুৰে কি কৰিব? এদিনীয়া বাট এৰি আমি ইমানদূৰ ঘূৰি অহাৰ প্ৰয়োজন নাই। গতিকে এই এদিনীয়া বাটেদিয়েই যাওঁ বলক।"

ৰাম-লখনৰ বীৰত্বপূৰ্ণ কথা শুনি বৈৰাগীয়ে অতি আনন্দ পালে। আৰু সেই বাটেদিয়েই বামনপ'ৰ ৰাজ্যলৈ আগবাঢ়িল। কিন্তু, সৰ্ব্বনাশ! বিৰাটকায় এটা ৰাক্ষসীয়ে সিহঁতক আগভেটা দি তৰ্জন-গৰ্জন কৰিবলৈ ধৰিলে—"ক'লৈ যাবি তহঁত? আজি মোৰ অন্ন মিলিছে।"

তাকে শুনি ৰামে ক'লে—"সাৱধান, আমাক বাধা নিদিবা। আমি বামনপ' ৰজাৰ জীয়ৰী ছিনতা কুংৰীৰ সয়ম্বৰ চাবলৈ ওলাইছোঁ। অযথা জুলুম নকৰিবা। অন্যথা তোমাৰ বিপদ।"

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰামৰ কথা শুনি ৰাক্ষসী দুগুণে জ্বলি উঠিল। তাকে দেখি ৰামে কটাৰী এখন উলিয়াই হেমফুৰ নামলৈ মূৰলৈ মাৰি পঠিওৱাৰ লগে লগে ৰাক্ষসী দুফাল হৈ দুয়োপিনে ঢাল খাই পৰিল আৰু তেওঁলোক নিৰিঘ্নে গুচি গ'ল।

ৰাম-লখনক ৰামনপ' ৰজাই আথে-বেথে আদৰণি জনাই ৰাজ অতিথি হিচাবে ৰাখিলে।

ছিনতা কুংৰীৰ সয়ম্বৰলৈ দেশ-বিদেশৰপৰা ৰজা-ৰাজকুমাৰ, ৰীৰ-মহাৰীৰসকল আহি ৰামনপ'ৰ ৰাজসভা ভৰি পৰিল। ৰাজ-সভাত সোণ-ৰূপৰ অসনবোৰ চিক্‌মিকাই উঠিল। উপস্থিত আলহী-সকলক উদ্দেশ্য কৰি ৰামণপ'ই ক'লে—"হে ৰীৰ ৰজা-মহাৰজা-সকল! আজি মোৰ একমাত্র জী ছিনতা কুংৰীয়ে, আমাৰ পূৰ্ব্ব-পুৰুষৰ দিনৰ ধনু-কাঁড়খন যিজনে ভংগ কৰিব পাৰিব, তেওঁকেই পতি বৰণ কৰিব। গতিকে সকলোৱে সাজু হৈ থাকক।"

ছিনতা কুংৰীৰ সয়ম্বৰত লংকাপতি ৰাৱণো উপস্থিত। ৰামনপ'ৰ কথা শুনি ৰাৱণে মিচিকিয়াই হাঁহি ক'লে—"ইনো কি ডাঙৰ কথা! এই কাম কৰিব মইহে নালাগে মোৰ পুত্র মেঘনাদেও পাৰিলেহেঁতেন। যা হওক ধনু-কাঁড়খন ক'ত আছে দেখু�ৱাই দিয়া। আজি ৰাৱণৰ পৰাক্রম দেখুৱাম।"

ৰাৱণে গৈ বাওঁহাতৰ আঙুলিৰে ধনুখন উঠাবলৈ গৈ পিছত বাওঁহাতেৰে আৰু শেষত দুয়ো হাতেৰে সৰ্বশক্তি প্রয়োগ কৰিও উঠাব নোৱাৰিলে। লাজত ৰাৱণ ৰজা ৰঙা-চিঙা পৰিল আৰু ততালিকে ৰথত উঠি লংকালৈ উৰা মাৰিলে। যাওঁতে কৈ গ'ল—"সময়ত ছিনতা কুংৰীৰ বিষয়ে চিন্তা কৰা হ'ব।"

তাৰ পিছত এজন এজনকৈ সকলো ৰীৰ ব্যর্থ হোৱাত ৰামনপ'ই মহাচিন্তাত পৰি বিনাব ধৰিলে—"এই পৃথিৱীত ইমান ৰীৰ, মহা-ৰীৰৰ অভাৱ যে ছিনতা কুংৰীৰ বাবে লাজৰ বিষয় হৈ পৰিছে।" তাকে শুনি লখন গৰজি উঠিল—"হে ৰামন! তেনে কথা নকবা।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

মোৰ ককাই ৰাম ইয়াত উপস্থিত। তেওঁ ইচ্ছা কৰিলে এতিয়াই হৰধনু ভংগ কৰিব পাৰে।"

লখনৰ কথা শুনি উপস্থিত বীৰসকলে বিদ্রূপৰ হাঁহি মাৰিলে। তাকে দেখি ৰামে বহাৰপৰা উঠিল আৰু হৰধনুৰ ওচৰলৈকে গৈ ক'লে—"হে বীৰ, মহাবীৰ আৰু প্রজাসকল! সকলোৱে সাৱধানে থাকক। মই হৰধনু ভংগ কৰিম। তাৰ গগন ফলা শব্দত আটায়ে কলা-বোবা হলে ৰামৰেই বদনাম হ'ব। গতিকে সকলোৱে সাৱধান হ'ব।"

ৰামৰ কথাশুনি আটায়ে আৰু দুগুণে হাঁহিলে। তাৰে এজনে ক'লে—"হে ৰাম! ৰাৱণৰ দৰে বীৰ এজনে এই কাম কৰিব পৰা নাই। তুমিহেন ক্ষীণকায় এটাই কি কৰিবা!"

"একো কৰিব নোৱাৰিলেও চেষ্টা কৰি চাব পাৰোঁ। কিন্তু সাৱধান বাণীলৈ যেন আটায়ে মনত ৰাখে।" তাকে কৈ ৰামে বাওঁহাতেৰে হৰধনুখন উঠাই লৈ গগন-ফলা শৰেৰে ভংগ কৰিলে। ৰামে মিচিকিয়া হাঁহিৰে থিয় দি থাকিল।

ৰামনপ' ৰজা অতি সুখী হ'ল আৰু জীয়েক ছিনতা কুংৱীক মাতি পূর্ব প্রতিশ্রুতি মতে ৰামৰ হাতত গটাই দিলে।

হৰধনু ভংগৰ পিছত ৰামে ছিনতা কুংৱীক লাভ কৰিলে আৰু কুংৱীক লৈ গৃহাভিমুখে ৰাওনা হ'ল। আগে আগে ৰাম মাজত সীতা কুংৱী আৰু শেষত লখন গৈ থাকিল। তাকে দেখি বনৰীয়া পশু-পক্ষীবোৰেও ৰাম-লখনৰ বীৰত্বৰ প্রমাণ ল'বলৈ বুলি সিহঁতক বাধা দিবলৈ ধৰিলে। বনৰীয়া জন্তুবোৰক দূৰ-বিদূৰলৈ খেদি পঠাবলৈ লখনক আদেশ দি ৰামে শাও দিলে,—"ৱ'ৰেক-ৱ'হাৰ, পশু-পক্ষীবোৰে ভৱিষ্যতলৈ মানুহৰ বৃদ্ধিৰ কবলত সদায়েই জীৱন দিব লাগিব।"

তাৰপৰা অলপ গৈ বৰপুৰামক লগ পালে। মহাবীৰ বৰ-পুৰামে হাতত কুঠাৰ লৈ উদ্যত হৈ সুধিলে—"ছিনতা কুংৱীৰ সয়ম্বৰৰ

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

খবৰ এতিয়াই শুনিলোঁ। তেনে হৰধনু ময়ো ভংগ কৰিব পাৰোঁ। তুমিয়েই নেকি সেই মহাবীৰ ৰাম? এজন ৰাম পৃথিৱীত থাকে মানে অন্য ৰাম কেনেকৈ হ'ব পাৰে? তোমাৰ আৰু মোৰ শক্তি পৰীক্ষা হ'ব লাগিব। এই লোৱা মোৰ ধনুকাঁড়, যদি তুমি গুণ লগাব নোৱাৰা, তেনেহলে এই কুঠাৰেৰে তোমাৰ শিৰচ্ছেদ কৰা হ'ব।"

তাকে শুনি ৰামে ধনুকাঁড়খন হাতত লৈ গুণ লগালে। তেতিয়া ৰৰপুৰামে চিঞৰি উঠিল—"হৈছে, হৈছে, মোৰ ভুল ভাঙিছে। তুমি আহিলা যেতিয়া পৃথিৱীত মোৰ কাম শেষ। গতিকে তুমি থাকা। আশীৰ্ব্বাদ কৰিছোঁ। তুমি পৃথিৱীত ধৰ্ম ৰাজ্য প্ৰতিষ্ঠা কৰিব পাৰিবা।" তাকে কৈ ৰৰপুৰাম গুচি গ'ল। ৰামে ছিনতা কুংৰীক লৈ নিৰ্বিঘ্নে নিজ ৰাজ্য পালেগৈ।

ৰামৰ বনবাস

দিনবোৰ ৰাগৰিল। দহৰম ৰজাৰ দেহালৈ আহিল বাৰ্ধক্য। চুলিবোৰ পকি অহাৰ লগে লগে শাৰীৰিক শক্তিও লোপ পাই আহিল। সেয়েহে সংসাৰৰ সকলো ভাৰ তেওঁৰ ৰৰপুত্ৰ ৰামক গতাই দিবলৈ মনস্থ কৰিলে।

সেই উদ্দেশ্যে ৰামক ওচৰলৈ মাতি ক'লে—"বোপা! তুমি প্ৰজাবোৰক পালন কৰা। মোৰ দিন চমু চাপি আহিছে। তুমি ডাঙৰ হ'লা। ৰাজ্যখন তুমিয়ে চলাই নিয়া। আজিৰপৰা সকলো তোমাক গতালোঁ।"

ৰামক ৰজা পতাৰ বাতৰিয়ে সকলোকে আনন্দ দিলে। তাৰে ভিতৰত দহৰম ৰজাৰ এজনী পত্নীয়ে সহ্য কৰিব পৰা নাছিল। ৰাম ৰজা হ'বৰ কথা শুনিয়েই হিংসাত পুৰি মৰিবলৈ ধৰিলে। কাৰণ তাইৰ পুত্ৰ ভৰতক ৰজা পতাৰ সপোন তাই দেখি আহিছিল। সপোন সপোন হৈ থাকিবলৈ নিদি বাণীয়ে দহৰম ৰজাক ক'লে,—

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

"হে মহাৰাজ! আজি আপোনাৰ বৰপুত্ৰ ৰামে ৰাজ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰিব। আপোনাৰ কাৰণে আজি অতি আনন্দৰ দিন। এনেহেন আনন্দৰ দিনতে আপোনাৰপৰা বৰ খুজিবলৈ আহিছোঁ।"

তাকে শুনি দহৰম ৰজাই ক'লে—"ৰাণী! কি বৰ লাগে তোমাক! তোমাক যি লাগে মই শপথ খাই কৈছোঁ—তাকেই দিম। কি লাগে কোৱা।"

তাকে শুনি ৰাণীয়ে ক'লে—"তেনেহলে শুনক, আপোনাৰ বৰপুত্ৰ ৰামৰ পৰিৱৰ্তে মোৰ পুত্ৰ ভৰতক ৰাজপাট দিব লাগে। দ্বিতীয়তে, বাৰ বছৰৰ কাৰণে ৰামক বনবাসলৈ পঠাব লাগে।"

তাকে শুনি দহৰম ৰজা পাগলৰ দৰে হ'ল। কাকুতি-মিনতি কৰি ৰাণীক ক'লে—"তুমি তেনে কথা নকবা। ৰাম বনবাসলৈ গুচি গ'লে মই থাকোঁ কেনেকৈ? তোমাক অন্য যি বৰ লাগে লোৱা, কিন্তু ই কেনেকৈ হ'ব!"

ৰাণী তথাপি অলৰ-অচৰ। যি বৰ খোজা হৈছে, তাইক লাগিবই। এনেতে ৰাম ওলালহি। ৰামে মাহীমাকে খোজা বৰৰ কথা শুনি হাঁহি মাৰি ক'লে—"এইটো এটা সাধাৰণ কথা। আদেশ কৰক, আজিয়েই মই বনবাসলৈ ওলাই যাম।"

ৰামৰ কথা বৃদ্ধ দহৰম ৰজাই সহ্য কৰিব পৰা নাছিল। তথাপি নিৰুপায়! ইতিমধ্যে ইকাণ-সিকাণ কৈ ৰাম বনলৈ যোৱাৰ কথা ৰাষ্ট্ৰ হৈ গ'ল। কথাটো ভায়েক লখনৰ কাণত পৰাৰ লগে লগে দৌৰি আহি ক'লে—"ককাইদেউ আপোনাৰ লগতে ময়ো বনলৈ যাম।"

তাকে শুনি ৰামে ক'লে—"লখন! তেনে কথা নকবা। আমাৰ মা-দেউতা বৃদ্ধ হৈ আহিছে। তেখেতসকলৰ সেৱা-শুশ্ৰূষাৰ ভাৰ তোমাকে দিওঁ বুলি ভাবিছোঁ।" ৰামৰ কথাত লখন মান্তি নহ'ল তাৰু তাক বনলৈ নিবৰ বাবে বৰকৈ ধৰাত, ৰামে লগত নিবলৈ বাধ্য হ'ল। কিয়নো, লখনৰ যুক্তি এয়ে যে সি নহ'লেও বৃদ্ধ

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

মা-দেউতাৰ একো অসুবিধা নহয়। কাৰণ ভৰতে তেওঁলোকৰ সেৱা-শুশ্ৰূষাৰ ভাৰ লবই।

ৰাম আৰু লখণে বনবাসলৈ ওলোৱাত ছিনতা কুংৰীও লগত যাবলৈ ওলাল। তাকে শুনি ৰামে বুজাবলৈ চেষ্টা কৰিলে যে নাৰী বনবাসলৈ যোৱাটো উচিত নহয়। কিয়নো, বনবাসৰ আদেশ কেৱল ৰামৰ কাৰণেহে। গতিকে বাৰ বছৰৰ পিচত পুনৰ লগ পাবই।

ৰামৰ কথাত ছিনতা সন্তুষ্ট নহ'ল। যুক্তি দেখুৱালে যে পত্নী সদায়েই পতিৰ ছাঁয়া স্বৰূপ। পতি য'লৈকে নেযাওক, সকলো শোক-দুখৰ সমভাগী। গতিকে ৰামৰ লগত বনবাসলৈ যোৱাৰ কোনো বাধা থাকিব নোৱাৰে।

শেষত উপায়ন্তৰ হৈ ৰামে ছিনতাকো লগত নিবলৈ মান্তি হ'ল। ৰাম-লখণ আৰু ছিনতা কুংৰী বনলৈ ওলোৱা বাতৰিয়ে সকলো প্ৰজাকে ম্ৰিয়মান কৰি তুলিলে। বিশষকৈ বৃদ্ধ পিতৃ দহৰথ ৰজাই অন্তৰত বৰকৈ আঘাত পালে আৰু তাতেই তেওঁৰ মৃত্যু হ'ল। প্ৰজাৰ মাজত হাহাকাৰ লাগিল।

ৰাম-লখণ আৰু ছিনতাই আহি লাংলংকু বনত প্ৰবেশ কৰিলে। লাংলংকু বনত সকুকৈ পঁজা সাজি তিনিওটাই সুখেৰে থাকিল।

লাংলংকু ৰাৱণৰ ৰাজ্য লংকাৰ ওচৰত। ৰাৱণৰ মায়াবী প্ৰজা-বোৰে নানান ৰূপলৈ এই লাংলংকুৰ বনতে বিচৰণ কৰে। সৃষ্টিকৰ্ত্তা হেমফুৰ কি মহিমা, তেৱেঁই ৰাম-লখণক বীৰ ৰূপে সৃষ্টি কৰিলে। আনহাতে পৃথিৱীত পাপৰ অৱসান ঘটাই ধৰ্ম্ম ৰাজ্য প্ৰতিষ্ঠাৰ হেতুকে দুটি নাৰী—ছিনতা আৰু থেছ'মাহাদিক সৃষ্টি কৰিলে।

অন্যান্য মায়াবী অসুৰৰ দৰেই ৰাৱণৰ ভগ্নী থেছ'মাহাদিও লাংলংকু বনলৈ ফুৰিবলৈ আহিল। লাংলংকু হেন অটব্য হাবিত মানুহৰ উপস্থিতিয়ে তাইক আচৰিত কৰিলে। ৰাম-লখণৰ শৌর্য্য-

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

বীৰ্য্য আৰু ছিনতা কুংৰীৰ ৰূপ-গুণ দেখি তাই মোহিত হ'ল। বিশেষকৈ লখণৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হৈ ৰাম-লখনৰ অনুপস্থিতিৰ সুযোগ লৈ তাই মানবীৰ ৰূপলৈ ছিনতা কুংৰীৰ ওচৰ চাপিল। থেছ'মাহাদিৰ অমায়িক ব্যৱহাৰত ছিনতা মুগ্ধ হ'ল আৰু কথাই-কথাই তাই দেৱৰেক লখণলৈ যাবৰ ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰিলে। অভিপ্ৰায় সাৰ্থক হোৱা যেন পাই মনে মনে বৰ আনন্দ পালে আৰু পুনৰ আহিবলৈ কথাদি লংকালৈ গুচি গ'ল।

ৰাম-লখণ উভতি অহাৰ পিচত ছিনতাই লখণক লগ ধৰি থেছ'মাহাদিৰ ৰূপ-গুণ বখানিব ধৰিলে আৰু তাই বিয়া কৰাবলৈ ক'লে। ছিনতাই যুক্তি দাঙি ধৰিলে যে ৰাম আৰু লখণে ফল-মূল বিচাৰি ওলাই গ'লে তাই বৰ অকলশৰীয়া অনুভৱ কৰে। সেয়েহে ৰন্ধা-বঢ়া কামৰ লগৰীয়া স্বৰূপে থেছ'মাহাদিক পালে ভাল হয়।

ছিনতাৰ কথা শুনি লখণ গৰজি উঠিল—"বৌদেউ! লাংলংকু হেন এনে অটব্য হাবিত আমি তিনিজনৰ বাহিৰে আৰু নৰ-মুনিষ নাই। তেনেস্থলত থেছ'মাহাদি আপোনাৰ ভ্ৰান্তিৰ বাহিৰে একো নহয়। মোক দুনাই তেনে কথা নকব।"

লখণক মান্তি কৰাবৰ বাবে ছিনতাই পুনৰ ক'লে—"চোৱা লখণ! তোমালোক দুয়ো ভাই-ককাইৰ মাজত নাৰী বুলিবলৈ কেৱল মইহে আছোঁ। তাতে আনে কিবা কথা উলিয়াব পাৰে। গতিকে তুমি থেছ'মাহাদিক বিয়া কৰাই লোৱাটো সকলোৰে কাৰণেই মঙ্গল।"

ছিনতাৰ কথাত দুখ-পাই লখণে কান্দি উঠিল আৰু অনাহাৰে দিন কটাবলৈ ধৰিলে। লখণৰ দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞা যে সি বিয়া কৰোৱাৰ দূৰৈৰ কথা জীৱনত নাৰীৰ মুখলৈকে নেচাব আৰু বনত থকালৈকে লখিমী মুখত নিদিব।

পিচদিনা পূৰ্ব্বৰ কথামতে থেছ'মাহাদি ছিনতাৰ ওচৰলৈ আহিল। তাইক দেখি ছিনতাই ক'লে—"হে ৰমনী! লখণক

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

মই বহুত বুজালোঁ। কিন্তু নিৰূপায়। মোৰ কথাত বেয়া পায় সি অনাহাৰে আছে। তুমি নিজে তাক লগ ধৰা গৈ।"

ছিনতাৰ কথামতে থেছ'মাহাদিয়ে লখণৰ ওচৰলৈ গৈ ক'লে—"হে মহাবীৰ লখণ। আজি মই তোমাক পতি বৰণ কৰিবলৈ আহিছোঁ। তুমি মোক গ্ৰহণ কৰা।"

থেছ'মাহাদিৰ কথা শুনি লখণৰ খং উঠিল আৰু কাঁড়পাত উলিয়াই তাইৰ নাক কাটি পেলালে। লাজ-অপমানত মৃতপ্ৰায় হৈ থেছ'মাহাদি লংকালৈ গুচি গ'ল। তাকে দেখি ছিনতাই দৌৰি আহি ক'লে—"সৰ্ব্বনাশ হ'ল—লখণ! তুমি কিয় তেনে কৰিলা? তাৰ প্ৰতিশোধ ল'বলৈ সিহঁত আহিব!"

ছিনতাৰ কথা শুনি লখণে খঙেৰে ক'লে—"সেইবোৰ সকলো আপোনাৰ কাৰণেই হৈছে। তথাপি মই ভয় নকৰোঁ। লাগিলে যুদ্ধ দিবলৈও প্ৰস্তুত আছোঁ।"

থেছ'মাহাদি গৈ লংকা পালে আৰু ককায়েক ৰাৱণৰ আগত সকলো ঘটনা বিৱৰি ক'লে। সাধাৰণ মানুহৰ হাতত ভনীয়েকৰ তেনে অপমানৰ কথা শুনি তাৰ প্ৰতিশোধ ল'বলৈ ৰাৱণ প্ৰস্তুত হ'ল। থেছ'মাহাদিয়ে নিজৰ দুখৰ কথা কৈ যাওঁতে ছিনতা কুংৱীৰ ৰূপ-লাৱণ্যৰ কথাও কবলৈ—নেপাহৰিলে। ভনীয়েক থেছ'মাহাদিৰ সন্তুষ্টিৰ কাৰণে ৰাৱণে ছিনতাক হৰণ কৰিবলৈ ঠিক কৰিলে আৰু লাংলংকু বনলৈ বুলি উৰা মাৰিলে।

সীতা হৰণ

থেছ'মাহাদিক দিয়া প্ৰতিশ্ৰুতি মতে ৰাৱণে হৰিণাৰ ৰূপলৈ লাংলংকু বনলৈ আহি ৰাম-লখণৰ জুপুৰীৰ ওচৰত চৰি ফুৰিবলৈ ধৰিলে। হৰিণাটো ছিনতাৰ চকুত পৰিল আৰু ৰাম-লখণৰ আগত তাইৰ ইচ্ছা ব্যক্ত কৰি ক'লে,—"হে ৰাম-লখণ! চোৱাহঁকোন,

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

কেনে ধুনীয়া হৰিণা। তেনে সোণালী হৰিণা মই কেনেকৈ পাব পাৰোঁ? যেনেকৈয়ে নহওঁক হৰিণাজনী মোক লাগিবই।"

তাকে শুনি লখণে ক'লে,—"বৌদেউ! ই হৰিণা নহবও পাৰে—কিয়নো আমি পৃথিবীৰ নানান ঠাইত ফুৰিলোঁ, কিন্তু তেনে হৰিণা ক'তো দেখা নাপালোঁ। ই নিশ্চয় কোনোবা মায়াবী অসুৰৰ কাম হ'ব পাৰে। ৰাৱণৰ প্ৰজাবোৰে এই বনত সদায় বিচৰণ কৰিবই লাগিছে। ই নিশ্চয় ৰাৱণৰ কোনোবা মায়াবী প্ৰজা হ'ব।"

লখণৰ কথা শুনি ছিনতাৰ খং উঠিল। আৰু ক'লে,—"হে ৰাম-লখণ! তোমালোকে মোক সদায়েই মিছা প্ৰবোধ দি থাকা। সকলোৱে দেখিছে যে হৰিণা এজনী চৰি আছে, তাত কেনেকৈ মায়াবী অসুৰ হ'ব পাৰে? শক্তিহীন পুৰুষ ৰাম আৰু লখণ! তোমালোক দুয়ো কাপুৰুষ; ময়েই তোমালোকৰ হৈ চেলেং পিন্ধি হাতত ধনু-কাঁড়লৈ হৰিণা মাৰোঁগৈ।"

ছিনতাৰ কথা শুনি মনে মনে লাজ পাই ৰামে ক'লে,—"লখণ! ধেনুকাঁড় মোক দিয়া। হৰিণাজনী ময়েই মাৰোঁ।" তাকে কৈ কাঁড় এৰিব খোজোঁতেই—হৰিণাৰূপী ৰাৱণে একে জাপে বাৰটা পাহাৰ আৰু বাৰটা উপত্যকা অতিক্ৰম কৰি পাৰ হৈ পলাল।

তাকে দেখি ৰামে ক'লে—"কুংৰী! মোৰ বাবে কেইদিনমানৰ কাৰণে খোৰাকী, পাণ-তামোল আদি ঠিক কৰা। মই হৰিণাজনী বিচাৰি যাওঁ আৰু হৰিণাজনী নেপাওঁ মানে উভতি নাহো।"

তাৰ পিচত লখণলৈ চাই ক'লে,—"মৰমৰ ভাই মোৰ! তুমি বৌৰেৰাৰ ওচৰতে থাকা। তেওঁৰ ওচৰৰ পৰা এখন্তেকো আঁতৰি নেযাবা। ময়ো অতি সোনকালে ঘূৰি আহিম।"

তাকে কৈ ৰাম গুচি গ'ল। হৰিণাৰ পিছে পিছে খেদি গৈ অটব্য হাবিত প্ৰবেশ কৰিলে আৰু হৰিণাজনী দেখি কাঁড় এৰি দিলে। কাঁড়পাতে গৈ হৰিণাক বিন্ধিলে। হৰিণা ঢালখাই বাগৰি

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

পৰিল আৰু পুৰ্ব সিদ্ধান্ত মতে হৰিণাজনীয়ে "ৰামজাপ-ৰামজাপ" অৰ্থাৎ 'অ' লখণ! মই ৰাম মৰিলোঁ।"—বুলি চিঞৰি উঠিল।

চিঞৰটো গৈ ছিনতা কুংৰীৰ কাণত পৰিল। ভয়বিহ্বলা ছিনতাই ইনাই-বিনাই লখণক ক'লে, "লখণ! তুমি সোনকালে যোৱা। তোমাৰ ককাই ৰামৰ নিশ্চয় কিবা বিপদ হৈছে।"

তাকে শুনি লখণে হাঁহি হাঁহি ক'লে,—"বৌদেউ! সেইটো ককাইদেউৰ মাত নহয় আৰু ৰাম-লখণ ইমান সহজতে নমৰে। যিদিনা ৰামৰ মৃত্যু হ'ব—পৰ্বত-পাহাৰ খহি পৰিব, গছ-গছনি বাগৰি পৰিব, নদী, সাগৰ শুকাই যাব; মুঠতে পৃথিবী ধ্বংস হৈ যাব।"

লখণৰ কথা শুনি ছিনতাৰ খং উঠিল,—"লখণ! তুমি মোক মিছা প্ৰবোধ দিব নেলাগে। তোমাৰ মনৰ কথা মই জানো। তোমাৰ ককায়েৰাৰ মৃত্যুৰ পাছত মোকলৈ তুমি সংসাৰ কৰিব বিচৰা নহয়? শুনা লখণ! যদি সেইটো হয়, তেন্তে তোমাৰ মনোৰাঞ্ছা পূৰণ নহ'ব। ৰামৰ মৃত্যুৰ পাছত মই মা-দেউতাৰ ওচৰলৈকে গুচি যাম।"

লখণ লাজত পৰিল আৰু খঙত অধীৰ হৈ ক'লে,—"বৌদেউ! আপুনি তেনে কথা নকব। আপুনি নেজানে যে আজিলৈকে অন্ন মোৰ মুখত পৰা নাই আৰু নাৰীৰ মুখলৈ চোৱা নাই। তেনেস্থলত আপোনাৰ মুখত তেনে কথা শোভা নেপায়। যাহওক কথা মই নেপেলাওঁ। কিন্তু, শুনক এই অটব্য হাবিত আমাৰ কোনো নাই। আমাৰ অনুপস্থিতিত কোনোবা আহিলেও মাত-বোল নকৰি বা পানী-দুনী বিচাৰিলেও একোকে নিদিব।" এই বুলি কৈ লখণে কাঁড়ডাল উলিয়াই মাটিত কেইটামান চিন দি ক'লে,—"বৌদেউ! এইবোৰ চিনৰ ওপৰেদি আমাৰ বাহিৰে কোনো পাৰ হৈ যাব নোৱাৰিব। যদি পাৰ হ'বলৈ কোনোবাই চেষ্টা কৰে তেন্তে—ভস্ম হৈ যাব।" তাকে কৈ লখণ গুচি গ'ল।

লখণ গুচি যোৱাৰ পাচত ইপিনে পাপী ৰাৱণে বৈৰাগীৰ বেশ লৈ

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

চোতালত ইনাই-বিনাই মাতিবলৈ ধৰিলে—"হে ৰাণী মা! ভোক-পিয়াহত মৰো মৰো! এই অটব্য হাবিত মানুহৰ ছাঁটোও দেখা নাই। অলপ পানী দিয়া মা!"

লখণে কৈ যোৱাৰ কথা ছিনতাৰ মনত পৰি ক'লে,—"হে'ৰা ভিক্ষাৰী! আজে-বাজে কথা ইয়াত নকবা। এই বনত ইমানবোৰ জান-জুৰি, ফল-মূল আছে তাৰ পৰা খাই নোলোৱা কিয়?"

তাকে শুনি বৈৰাগীয়ে ক'লে,—"মই হেন দুখীয়া বৈৰাগীয়ে ছিনতা কুংৰীৰ চৰণতেই ভোক-পিয়াহত মৃত্যুমুখত পৰিছে বুলি আপোনাৰ বদনাম পৃথিবীত ৰৈ যাব।" ভিক্ষাৰীৰ কথা শুনি ছিনতা গভীৰ চিন্তাত পৰিল: "এ'ৰা, কথাটো মিছা নহয়।" তাকে ভাবি হাতত এটা লোটা লৈ পানী যাচিলে—"হে'ৰা বৈৰাগী! পানী লোৱা।"

চতুৰ ৰাৱণে বুদ্ধি কৰি ক'লে—"হে মা মহাৰাণী! ৰাম আৰু লখণ হৈছে ভগবানৰেই অংশ। তেখেতসকল থকা ঠাইলৈ মই যোৱাটো ভাল নহ'ব। আপুনিয়েই অলপ দয়া কৰি আহি দি যাওকহি। আপোনাৰ ধৰ্ম হ'ব।"

ছিনতাই আগ-পিছ একো নেভাবি লখণে দি যোৱা চিনবোৰ পাৰ হৈ আহি বৈৰাগীৰ ওচৰ পালেহি। বৈৰাগীজনে পানী লোৱাৰ চলেৰে ছিনতাৰ হাতখন থাপমাৰি ধৰিলে আৰু ৰাৱণৰ ৰূপলৈ ৰথত উঠাই লংকালৈ উৰা মাৰিলে।

উৰি যাওঁতে সকলোকে সাৱধান কৰি গ'ল—"ৰাম আৰু লখণে ছিনতা কুংৰীক বিচাৰি হাবাথুৰি খাই বহুতক সুধি ফুৰিব। যদি কোনোবাই ছিনতা কুংৰীৰ বতৰা দিয়ে, তেন্তে ৰাৱণৰ হাতত তাৰ নিস্তাৰ নাই; ধাঁহ-বন, পশু-পক্ষী, জোন-বেলি-তৰা সকলোকে সাৱধান কৰি দিছোঁ।"

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰাম-লখণৰ কাজিয়া

লখণে গৈ ৰামক লগ ধৰিলে। লখণক দেখি ৰামে ক'লে—"লখণ! এনে নৰ-মুনিষহীন হাবিত ছিনতাক অকলে এৰি থৈ তুমি কিয় আহিলা? এনে মায়াবী ৰাক্ষসেৰে ভৰপূৰ হাবিত অকলশৰীয়া ছিনতাৰ কিবা হৈ গ'লে তুমি কি শান্তি পাবা? ঘূৰি গৈ যদি মই ছিনতাক নেপাওঁ, তেন্তে তোমাৰ মৃত্যু অনিবাৰ্য্য।" তাকে কৈ দুয়ো ঘৰলৈ বুলি দৌৰ দিলে।

ঘৰত আহি ছিনতাক নেদেখি চিঞৰ-বাখৰ কৰিলে। কিন্তু ক'তো ছিনতা কুংৰীৰ সহাঁৰি নেপাই ৰামৰ খং দুগুণে উঠিল—"লখণ! তোমাৰ অবিবেচনাৰ হেতুকে আমি এনে বিপদত পৰিছোঁ। তাৰ শাস্তি স্বৰূপে তোমাৰ মৃত্যু অনিবাৰ্য্য।"

ৰামৰ কথা শুনি লখণৰ ভয় হ'ল। তথাপি ক'লে—"ককাইদেউ! আপোনাৰ হাতত আজি মোৰ মৃত্যু হ'বই। তাৰ আগতে মোৰ মনোবাঞ্ছা এটা পূৰণ কৰক। আমি দুয়ো ভাই-ককাই কোনো দিনে একে থালত একেলগে আহাৰ গ্ৰহণ কৰা নাই। গতিকে আজি আপুনি নিজ হাতে ৰান্ধি খুৱাওক।"

লখণৰ প্ৰস্তাৱত ৰাম মান্তি হ'ল আৰু জুই জ্বলাই ল'লে। প্ৰথমতে এডাল খৰিৰে ৰামে জুই জ্বলাবলৈ ধৰিলে। তাকে দেখি লখণে আৰু এডাল খৰি দিয়ক বুলি ক'লে। এডাল এডাল কৈ তিনিডাল খৰি দিয়াতহে ৰামে জুই জ্বলাবলৈ সক্ষম হ'ল। তাৰ পিচত চৰু বহাবৰ বাবে জাগি বনাবলৈ কলত প্ৰথমতে এটা, পিচত দুটা এনেকৈ তিনিডাল জাগি বহোৱাৰ পিচতহে ৰামে চৰু বহাবলৈ সক্ষম হ'ল।

তেতিয়া লখণে ক'লে,—"চাওঁক ককাইদেউ, যেনেকৈ এডাল, দুডাল খৰিত জুই নজ্বলে, এটা বা দুটা জাগিৰ ওপৰত চৰু বহাব নোৱাৰোঁ; সেইদৰে কেৱল ৰাম আৰু লখণে পৃথিবীত থাকিব নোৱাৰে।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

আমাৰ লগত বৌদেউ থাকিব লাগিব। গতিকে সোনকালে আহাৰ কৰোঁ আৰু বৌদেউক বিচাৰি যাওঁ।”

ৱ’মু ৰামবেপীৰ মৃত্যু

লংকাধিপতি ৰাৱণে ছিনতা কুংৰীক ৰথত তুলি আকাশৰ বহু ওপৰেদি উৰি গৈছিল। এনেতে নাৰীৰ বিননি শুনি ৰামবেপীয়ে (ৰাম-লখণৰ মোমায়েক) চাই দেখিলে যে পাপী ৰাৱণে ছিনতাক হৰণ কৰি লংকালৈ গৈ আছে। ৰামবেপীয়ে বিজুলী বেগেৰে উৰি গৈ ৰাৱণক বাধা দিলে। প্ৰথমে ৰাৱণে সাধাৰণভাৱে লৈছিল। ৰামবেপীয়ে পাখীৰে খপৰিয়াই ৰথখন মাটিত পেলাই দিয়াতহে ৰাৱণৰ সংজ্ঞা ফিৰি আহিল। ততালিকে ৰথখন উৰুৱাই পলাব ধৰোঁতেই ৰামবেপীয়ে আগভেটা দিলে। বহুপৰ আকাশত যুদ্ধ হ’ল। শেষত ৰাৱণে তৰোৱালেৰে ৰামবেপীৰ বাহু এটা কাটি পেলোৱাত সি বাগৰি পৰিল। তথাপি ছিনতাক অভয় দি ক’লে— “মাজনী! তই একো চিন্তা নকৰিবি। যেতিয়া ৰাম-লখণে বিচাৰি আহিব, তেতিয়া তাৰ প্ৰকৃত সন্ধান মই দিম।”

ছিন্‌তাৰ অন্বেষণ আৰু বালিবধ

ৰাম আৰু লখণে ছিনতাক বিচাৰি হাবাথুৰি খালে। উপায় বিচাৰি ঘূৰি ফুৰোঁতে মোমায়েক ৰামবেপীৰ অৱস্থা দেখি অবাক হ’ল। সিহঁতক দেখি ৰামবেপীয়ে ক’লে—“বোপাহঁত! মোৰ জী ছিনতাক মহাপাপী ৰাৱণে লৈ গ’ল। মোৰ শৱ সৎকাৰ কৰি তোমালোক লংকালৈকে গৈ ৰাৱণক বধ কৰি ছিনতাক উদ্ধাৰ কৰা। আশীৰ্বাদ কৰিছোঁ যুদ্ধত তোমালোকেই জয়ী হবা।”

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

মোমায়েক ৱ'মু ৰামবেপীৰ পৰা সকলো দিহা-পৰামর্শ লৈ তেওঁলোকে লংকালৈ যোৱাৰ আয়োজন কৰিলে। এনেতে লগ পালে বায়ু (ডলি) ৰজাৰ পুত্ৰ মহাবীৰ উলিমনক। উলিমনে চিনি পাই ৰামৰ চৰণ চুই ক'লে—"হে ৰাম! আমাৰ ৰাজ্যত দুজন ৰজাই ৰাজ-সিংহাসনৰ কাৰণে অনাবৰত অৰিয়া-অৰি কৰি আছে। বালি আৰু হিক্ৰেংৰ তেনে যুদ্ধত আমি অতিশয় কষ্ট পাইছোঁ।"

উলিমনৰ কথা শুনি ৰামে ক'লে—"কাজিয়াৰ কাৰণ নজনাকৈ আনৰ কাজিয়াত হাত দিওঁ কেনেকৈ?" ৰামৰ কথা মতে উলিমনে কাজিয়াৰ কাৰণ বৰ্ণনা কৰিবলৈ ধৰিলে : "হে ৱাম! কাজিয়াৰ কাৰণ একপ্ৰকাৰ ডাঙৰেই। একালত আমাৰ ৰাজ্যত এটা ডাঙৰ অসুৰে ৰৰকৈ উপদ্ৰৱ কৰিছিল। অসুৰটোক বধ কৰিবলৈ বালি আৰু হিক্ৰেং দুয়ো ভাই-ককাই লগ লাগি খেদি ফুৰিছিল। অসুৰ-টোৱে প্ৰাণ ৰক্ষাৰ উপায় নেপায় এটা গুহাত সোমাল। দুয়ো ভাই-ককায়ে আলচ কৰি ভায়েকক গুহাৰ সম্মুখত ৰখিবলৈ কৈ বালিয়ে গুহাত প্ৰৱেশ কৰিলে। হিক্ৰেং বাৰ বছৰ ধৰি ৰখিও বালিৰ খবৰ নোপোৱাত যুদ্ধত মৰিল ভাবি গুচি আহিল। গুচি আহোঁতে অসুৰটোৱে আকৌ ওলাই উপদ্ৰৱ কৰিব পাৰে ভাবি বিৰাট শিল এটাৰে গুহাৰ মুখটো বন্ধ কৰি থৈ আহিল। বালিৰ মৃত্যু হ'ল ভাবি হিক্ৰেং ৰজা হ'ল। আৰু বালিৰ পত্নীক বিয়া কৰাই ৰাজধানী পতা হ'ল।

ইপিনে অসুৰটোক বধ কৰি আহি তাৰ ব্যৱহাৰত দুখ পাই বালিৰ ভায়েকৰ ওপৰত ভীষণ খং উঠিল। বালি ৰাজধানীত উপস্থিত হৈয়েই গম পালে যে ভায়েকে সিংহাসন অধিকাৰ কৰাৰ উপৰিও বৌৱেককো বিয়া কৰাই পত্নীৰূপে গ্ৰহণ কৰিছে। ফলত সদায়েই যুদ্ধ হয়। গতিকে কিবা এটা ব্যৱস্থা কৰক মই ৰজা হিক্ৰেংক এতিয়া লৈ আনো।"

উলিমনে ৰজা হিক্ৰেংক আনি লগ লগালে। আলোচনাৰ

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

অন্তত স্থিৰ হ'ল যে ৰাম আৰু লখণে বালিক বধ কৰাৰ পিচত হিক্ৰেংএ সৈন্য-সামন্ত দি ছিনতাৰ উদ্ধাৰৰ সহায় কৰিব। পিচ-দিনাই যুদ্ধৰ দিন-বাৰ ঠিক হ'ল।

পিচদিনা পুৱা বালি আৰু হিক্ৰেংৰ মাজত যুদ্ধ আৰম্ভ হ'ল। যুদ্ধত হিক্ৰেংৰ জয়ৰ আশা নেদেখি ৰামে বালিলৈ কাঁড় এৰি দিলে। বালি বাগৰি পৰাৰ লগে লগে ৰাম আৰু লখণ ওচৰলৈ আহিল। ৰাম-লখণক দেখি বালিৰ চকুপানী ওলাল আৰু ক'লে - "হে ৰাম আৰু লখণ! তোমালোকে বিনা দোষত মোক মাৰিলা। ছিনতা কুংৰীৰ উদ্ধাৰত সহায় কৰিব বুলিয়েই হিক্ৰেংৰ কথামতে মোক মাৰিলা। মই জীয়াই থাকিলে ৰাৱণনো কি? আজি কেইবা বছৰৰ আগতেই তাক মই মোৰ নেজ ডালেৰে মেৰিয়াই বাৰটা সাগৰৰ পানী খুৱাই বাৰটা পাহাৰৰ বাৰটা উপত্যকাৰ সিপাৰলৈ দলিয়াই পেলাই দিছিলোঁ।"

তাকে শুনি ৰামে বালিক আৰু জীয়াই থকাৰ ইচ্ছা আছে নে নাই সুধিলে। উত্তৰত বালিয়ে ক'লে—"জীয়াই থাকি কি কৰিম? ককাই-ভাইৰ মাজত যুদ্ধ-বিগ্ৰহ হৈ থকাতকৈ তোমাৰ হাতত মৰি বৈকুণ্ঠলৈকে যাম। গতিকে মোক শান্তিৰে মৰিবলৈ দিয়া।"

উলিমনৰ লঙ্কা যাত্ৰা আৰু ছিনতা কুংৰীৰ সন্ধান লাভ

বালিৰ মৃত্যুৰ পিচত হিক্ৰেং একছত্ৰী ৰজা হ'ল। তাৰ সকলো প্ৰজা আৰু সৈন্য-সামন্ত মাতি আনি ক'লে—"তোমালোক আটায়ে দশোদিশে যোৱা আৰু ছিনতা কুংৰীৰ সন্ধান লোৱা। কামৰ মূল দায়িত্ব উলিমনক দিলোঁ।"

ৰজাৰ হুকুম মতে উলিমনে বহু সৈন্য-সামন্ত লৈ ছিনতা কুংৰীৰ সন্ধানত ওলাল। হিক্ৰেংৰ সৈন্যবোৰে অনেক নদ-নদী, পৰ্ব্বত-ভৈয়াম পাৰ হৈ অৱশেষত সাগৰৰ পাৰ পালে গৈ। তাতে সৈন্যবোৰে

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

নিৰূপায়ত পৰা, জানি উলিমনে ক'লে—"বন্ধু সকল! তোমালোকে ইয়াতে মোলৈ অপেক্ষা কৰা। ছিনতা কুংৰীৰ সন্ধানত মই লঙ্কা ৰাজ্যলৈ যাওঁ।"

ইয়াকে কৈ উলিমনে পিতৃ বায়ু বজাক স্মৰণ কৰি উৰা মাৰিলে। উৰি গৈ মাজ সাগৰতে উলিমনে দৈত্যকায় প্ৰাণী এটা লগ পালে। দৈত্যকায় প্ৰাণীটোৱে উলিমনক লংকাৰ পথত আগভেটা দিলে। উলিমনে দৈত্যটোৰ মূৰত ভৰি দি একেজাপে লংকাত প্ৰবেশ কৰিলে। লংকা গৈ পায়েই উলিমনৰ চিন্তা হ'ল—সেই মহা চতুৰ ৰাৱণে ছিনতা কুংৰীক ক'তবা লুকাই থলে? এই দৰে বিচাৰি পাত-পাত কৰি অৱশেষত ছিনতাক লগ পালেগৈ।

দুখত কান্দি কান্দি ছিনতা কুংৰী ব্যাকুল। উলিমনে ছিনতাক লগ ধৰি নিজৰ পৰিচয় দি সান্ত্বনা দিলে: "হে হেমফী! দুখ কৰাৰ কোনো কাৰণ নাই। মই উলিৰ পুত্ৰ উলিমন আহি পাইছোঁ। এতিয়া মোৰ ভোক লাগিছে। কিবা খাবলৈ দিয়ক।"

ছিনতাই অলপ সান্ত্বনা পাই ক'লে—"হে পৱনপুত্ৰ! মইনো তোমাক কি দিম? তুমি সাগৰৰ পাৰে পাৰে যোৱা আৰু যি ফল-মূল পোৱা খাই লোৱা।"

ছিনতাৰ কথামতে উলিমনে সাগৰৰ পাৰলৈ যাত্ৰা কৰি এফালৰ পৰা সকলো ফল-মূল শেষ কৰিবলৈ ধৰিলে। তাকে দেখি ৰাৱণৰ প্ৰজাবোৰে ভয়ত কোৱাকুই কৰিবলৈ ধৰিলে—"বায়ুৰ পুত্ৰ উলিমন আহি লংকা পালেহি, গতিকে আমাৰ ৰাজ্য ধ্বংস হ'ব।" প্ৰজাবোৰে উলিমনৰ কাণ্ডবোৰ দেখি ভয়ত ৰজাৰ ওচৰ পালেগৈ।

উলিমনৰ লংকাৰ প্ৰৱেশৰ বাতৰি পায়েই ৰাৱণে তাক ধৰি অনিবলৈ পুতেক মেকনাদক পাচিলে। মেকনাদে বিচাৰি গৈ উলিমনক লগ পাই যুদ্ধত পৰাস্ত কৰি বন্দী কৰিলে আৰু ৰাৱণৰ ওচৰলৈ লৈ আহিল। ৰাৱণে উলিমনৰ মৃত্যুদণ্ডৰ আদেশ দিয়া শুনি উলিমনে ক'লে—"মই বায়ুৰ পুত্ৰ উলিমন। মোক মাৰিবলৈ হ'লে

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

এহেজাৰ মোন তুলা আনি মোৰ নেজত বান্ধি দি অগ্নি সংযোগ কৰা। তেতিয়াহে মোৰ মৃত্যু হ'ব।"

উলিমনৰ কথাত বিশ্বাস কৰি ৰাৱণে এহেজাৰ মোন তুলা বান্ধি অগ্নি সংযোগ কৰাৰ লগে লগে সি উৰা মাৰি ইঘৰ-সিঘৰকৈ সমগ্ৰ লংকা নগৰত জুই লগালে। ফলত ৰাৱণৰ বহুতো প্ৰজা মৃত্যুমুখত পৰাৰ লগতে অনেক গৃহহীনো হৈ পৰিল।

কিন্তু উলিমনো বৰ বিপদত পৰিল। নেজত লাগি অহা জুইৰ শিখা কেনেকৈ নিৰ্ব্বাপিত কৰা যায়? উপায় নেপাই ছিনতাৰ ওচৰলৈকে আহি বুদ্ধি বিচাৰিলে: "হে হেমফী! এই জুইৰ শিখা নুমাবলৈ বহু সাগৰ, নদ-নদীৰ ওচৰলৈ গলোঁ। কিন্তু ফল একো নহ'ল। এটা উপায় দিয়ক।"

তাকে শুনি ছিনতাই ক'লে—"হে উলিমন! এই সমস্ত জুইৰ শিখা তোমাৰ মুখত ভৰাই দিয়া।" ছিনতাৰ কথামতে জুই কুৰা মুখত ভৰাই দিয়াত উলিমনৰ মুখখন পুৰি ক'লা হৈ গ'ল। তথাপিও অগ্নিৰ পৰা পৰিত্ৰাণ পাই ক'লে, "হেমফী! আপুনি অলপো চিন্তা নকৰিব। মই এতিয়াই প্ৰভু ৰাম-লখণৰ ওচৰলৈ যাওঁ আৰু তেওঁলোকে খবৰ পোৱা মাত্ৰেই লংকাত উপস্থিত হ'ব।"

লংকাত ভয়াবহ অগ্নিকাণ্ড ঘটাৰ পাছত ৰাৱণৰ ভীষণ খং উঠিল আৰু প্ৰতিজ্ঞা কৰিলে যে সি ছিনতা কুংৰীক পত্নী ৰূপে গ্ৰহণ কৰিহে এৰিব।

ৰাৱণৰ তেনে প্ৰতিজ্ঞাত ধৰ্ম্মভীৰু ভায়েক বিবিহনে বুজাবলৈ চেষ্টা কৰিলে—"হে মহাৰাজ, তেনে কথা নক'ব। ধাৰ্ম্মিক ৰামৰ প্ৰতি তেনে ব্যৱহাৰ কৰাৰ পৰা আমাৰ স্বৰ্ণ লংকা ধ্বংস হৈ যাব। গতিকে ছিনতা কুংৰীক মুক্তি দি ৰামৰ সৈতে বন্ধুত্ব কৰক।"

বিবিহনৰ কথাত ৰাৱণৰ খং উঠিল: "দেশ-দ্ৰোহী বিভিহন! তই ৰামৰ ফলিয়াহৈ কথা কৈছ? সাধাৰণ মানুহ

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰামে মোক কি কৰিব? পাপী বিবিহন! আজিৰ পৰা তই মোৰ কোনো নহ'ৰ। এতিয়াই লংকাৰ পৰা বাহিৰ হৈ যা।"

ৰাৱণৰ আদেশ মতেই বিবিহনে দেশান্তৰ হৈ ৰামৰ ওচৰলৈকে গুচি আহিল।

ৰাম-লখণৰ লঙ্কা অভিযান

ৰামে হিক্রেংৰ সৈন্যদল লৈ সাগৰৰ পাৰ পাই সকলো দেৱ-দেৱতাক সন্তুষ্ট কৰাই সেতু বন্ধোৱাত লাগিল। আত্মপিনে ৰাৱণৰ বিশ্বাস যে সাধাৰণ মানুহ ৰামে জীৱনত কেতিয়াও সাগৰ পাৰহৈ লংকাত ভৰি দিব নোৱাৰিব।

কিন্তু ৰাৱণৰ ভুল ধাৰণা পিচদিনাই ধৰা পৰিল। এজন বার্ত্তাবাহকে জনালে যে ৰামে সৈন্য-সামন্ত লৈ লংকাত প্ৰৱেশ কৰিছে। তাকে শুনি ৰাৱণে ততালিকে সৰু পুতেকক ৰাম আৰু লখণক ধৰি আনিবলৈ পাচিলে। কিন্তু ৰামৰ এপাত শৰেই তাক শেষ কৰি দিলে।

সৰু পুতেকৰ মৃত্যুৰ খবৰ পাই ৰাৱণে ভায়েক কুম্ভক ৰণলৈ পঠালে। কুম্ভ মহাবীৰ আছিল। এহেজাৰ দিন সাৰে থাকি এহেজাৰ দিন শুই থাকে। টোপনিৰ পৰা কুম্ভক জগাই ৰণলৈ পঠালে। কিন্তু ৰাম-লখণৰ হাতত তাৰ প্ৰাণ গ'ল।

কুম্ভৰ মৃত্যুৰ বাতৰি পাই ৰাৱণৰ চিন্তা হ'ল। সেয়েহে তাৰ নির্ভৰযোগ্য পুত্ৰ মেকনাদক যুদ্ধলৈ পাচিলে। তাকে শুনি ৰামৰ শুভাকাঙ্ক্ষী বিবিহনে আহি ক'লে—"হে ৰাম! মেকনাদ ইমান সহজ প্ৰকৃতিৰ নহয়। সি যুদ্ধলৈ অহাৰ আগতে পূজা-পাতল দি তাৰ জীৱনটো তাতেই এৰি আহে সেই সময়ত যদি তাক বধ কৰিব নোৱাৰে বিপদ আছে।"

বিবিহনৰ কথা ৰামে সিমান ভাল পোৱা নাছিল। কিন্তু

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

বিবিহনে খাটাং ভাৱে ক'লে যে মেকনাদৰ মৃত্যু নোহোৱালৈকে ৰামে ছিনতা কুংৰীক উদ্ধাৰ কৰিব নোৱাৰিব।

কথাৰ গুৰুত্ব বুজি ৰামে বিবিহনৰ সৈতে লখণক মেকনাদক বধ কৰিবলৈ পাচিলে। মেকনাদে পূজা কৰি থকা অৱস্থাত পাই লখণে তাক বধ কৰিলে।

ৰামে-লখণে অন্যায়ভাবে পুতেক মেকনাদক বধকৰা শুনি ৰাৱণ বিমর্ষ হ'ল। তথাপি পুত্রহত্যাৰ ভীষণ প্রতিশোধ লবলৈ ৰাৱণে সসৈন্যে ৰাম-লখণৰ সন্মুখত উপস্থিত হ'ল। ৰাৱণৰ খং উঠাৰ কথা জানি স্বর্গ-মর্ত্ত্য-পাতাল কঁপিবলৈ ধৰিলে। আনপিনে ৰাৱণ গৰজি উঠিল—"সাধাৰণ মনিছ ৰাম আৰু লখণ! তঁহতক কোনে ৰক্ষা কৰে আজি চাম।"

ৰাৱণৰ কথাত লখণৰ খং উঠিল। আৰু যুদ্ধ ঘোষণা কৰিলে। ৰাৱণে এপাত শৰ লখণলৈ এৰিলে, আৰু লখণ ধৰাশায়ী হ'ল। ৰাম গভীৰ চিন্তাত পৰিল। লখণক কেনেকৈ বচোৱা যায়? উপায় ক'ত?

এনেতে বিবিহনে আহি ক'লে যে মালংছ'লিং পর্ব্বতত তাৰ দৰৱ আছে। যদি বেলি উদয় হোৱাৰ আগতে দৰৱটো দিয়ে লখণ পুনৰ জী উঠিব।

কথাটো শুনা মাত্রকেই উলিমনে মালংছ'লিং পর্ব্বতলৈ উৰা মাৰিলে। কিন্তু উলিমনে দৰৱটো বিচাৰি উলিয়াব নোৱাৰি মহা বিপদত পৰিল। আনহাতে বেলিও উদয় হওঁ-হওঁ। উলিমনে বহু কাকুতি-মিনতি কৰা সত্বেও উদয় হ'ব ধৰাত বেলিটো ধৰি আনি তাৰ কাষলতিত সুমুৱাই থৈ পর্ব্বতটোকে উভালি আনি বিবিহনৰ ওচৰত দিলে। বিবিহনে দৰৱটো দিয়াত লখণ পুনৰ জী উঠিল।

বহু পলমৰ পিচতো বেলি উদয় নোহোৱাত সকলোৱে আচৰিত হ'ল। তেতিয়া উলিমনে কাষলতিৰ পৰা বেলিটো এৰি দিয়াতহে পৃথিবীখন পোহৰ হৈ উঠিল।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

মুহীৰাৰণ বধ

লখণ পুনৰ জী উঠাৰ পিচত ৰামে দুই-তিনিদিনৰ যুদ্ধ বিৰতি ঘোষণা কৰি বিশ্রাম ল'বলৈ মনস্থ কৰিলে আৰু উলিমনক পহৰা দিবলৈ কৈ ৰাম-লখণ দুয়ো শুবলৈ গ'ল।

আনপিনে ৰাৱণৰ সৰু ভায়েক মুহীৰাৱণে লংকাৰ সকলো ঘটনা শুনি আছিল। মুহীৰাৱণৰ ৰাজ্য আছিল পাতাল। পাতালত মুহীৰাৱণে কাৰণচিংদি দেৱীৰ অনুগ্রহত বলীয়ান। ককায়েক ৰাৱণক সহায় কৰাৰ অভিপ্রায়েৰে বিবিহনৰ ৰূপলৈ মুহীৰাৱণে উলিমনৰ ওচৰত আহি ক'লে,—"যোৱা উলিমন তুমিও অলপ বিশ্রাম কৰা। ময়েই পহৰা দিওঁ।"

উলিমনেও অলপ বিশ্রাম লোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিলে। সেই চলতে মুহীৰাৱণে ৰাম আৰু লখণক পাতাললৈ লৈ গৈ বন্দী কৰিলে আৰু কাৰণচিংদি দেৱীৰ ওচৰত বলি দিয়াৰ আয়োজন কৰিলে।

ইপিনে উলিমনে সাৰ পাই ৰাম আৰু লখণক নেদেখি আচৰিত হ'ল আৰু বিবিহনকে দোষী সাব্যস্ত কৰিলে। কথাটো বিবিহনে গম পাই ততালিকে উলিমনক পাতাললৈ যাবলৈ নির্দ্দেশ দিলে।

উলিমনে পাতাল প্রবেশ কৰি এটি শিশুৰ ৰূপলৈ ৰাম-লখণক বিচাৰি ফুৰিব ধৰিলে। অৱশেষত ৰাম-লখণক লগ পাই ক'লে—"ভয়ৰ কোনো কাৰণ নাই। কালিলৈ মই নিজেই কাৰণচিংদিৰ ৰূপলৈ আহিম। যেতিয়া মুহীৰাৱণে চৰণ ল'বলৈ ক'ব তেতিয়া সেৱা লোৱাৰ পদ্ধতি অলপ দেখুৱাই দিবলৈ ক'ব। তেতিয়া কামটো সমাধা কৰিব লাগিব।"

পিচদিনা পুৱাতে মুহীৰাৱণে ৰাম-লখণক কাৰণচিংদিৰ ওচৰলৈ আনি বলি দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিলে। পূর্ব্বৰ আলোচনা মতে দেৱীৰ ওচৰত কেনেকৈ সেৱা জনাব লাগে তাকে দেখুৱাই দিবলৈ কোৱাত

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

মুহীৰাৱণে আঠুকাঢ়ি দেৱীৰ চৰণ চুৱাৰ লগে লগে উলিমনে তাক দ্বিখণ্ডিত কৰি ৰাম আৰু লখণক লৈ পুনৰ পৃথিবীলৈ ঘূৰি আহিল।

ৰাৱণ বধ

ভায়েক মুহীৰাৱণৰ পতনৰ পিচত ৰাৱণ একেবাৰে অকলশৰীয়া হ'ল। তথাপি ৰাৱণে দুৰ্ব্বলতা প্ৰকাশ নকৰে। ৰাৱটা মূৰেৰে ৰাৱখন হাত, লগতে অনেক সৈন্য-সামন্ত লৈ ৰাৱণ পুনৰ ৰাম-লখণৰ সন্মুখীন হ'ল। দুয়োপক্ষৰ শৰে আকাশ চানি ধৰিলে। এটা-এটাকৈ ৰাৱণৰ সকলো সৈন্য পৰিবৰ্লৈ ধৰিলে। তথাপি বীৰ বিক্ৰমেৰে ৰাৱণ আহি ৰামৰ সন্মুখীন হ'ল। বহুপৰ যুদ্ধ কৰাৰ পিচত ৰামৰ শৰে ৰাৱণক নিপাত কৰিলে। ৰাৱণৰ মৃত্যুৰ লগে লগে আকাশে-বতাহে ৰামৰ জয়ধ্বনি বাজি উঠিল। সকলো দেৱতাই যেন ৰাৱণৰ অত্যাচাৰৰ পৰা মুক্তি পালে। মৃত্যুৰ আগে আগে ৰাৱণে ৰাম-লখণক কলে—"তোমালোকতকৈ মোৰ বুদ্ধি অলপ বেছি। পৃথিবীত ইমানদিন পাপ কৰিও মই স্বৰ্গত স্থান পাম। কিয়নো ৰামৰ হাততেই মোৰ মৃত্যু হৈছে। তোমালোকে আকৌ মোক স্বৰ্গত লগ পাবা।"

ছিনতাৰ অগ্নি পৰীক্ষা

যুদ্ধ জয়ৰ পিচত ৰাম আৰু লখণ ছিনতাৰ ওচৰলৈ গ'ল। ৰামৰ কাৰণে ব্যাকুল ছিনতাৰ মুখত হাঁহি বিৰিঙিল। ছিনতাই

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ওচৰলৈ আহিব ধৰোঁতে ৰামে বাধা দি ক'লে—"ৰবা কুংৰী! তোমাৰ ওপৰত সন্দেহ আছে। তুমি আজি অ'তদিনে পাপী ৰাৱণৰ বন্দিনীৰূপে আছিলা। হয়তো অ'তদিনে তুমি অসুৰৰ খাদ্যকে খাই জীৱন ধাৰণ কৰি আছা। গতিকে তোমাৰ ওপৰত অগ্নি পৰীক্ষা লোৱা হ'ব।"

ৰামৰ কথা শুনি ছিনতা শঙ্কিত হ'ল। দপ্-দপ্কৈ জ্বলি উঠা জুইৰ ওচৰলৈ ছিনতা কুংৰী নির্ভিকভাৱে আগবাঢ়িল। কিন্তু কিহৰ দোষত অগ্নিয়ে ছিনতা কুংৰীৰ ওপৰত বিচাৰ কৰিব? নির্দ্দোষী ছিনতা কুংৰীয়ে জুইৰ শিখাৰ মাজেদি ৰামৰ ওচৰলৈকে আহিল।

ৰামে ধার্ম্মিক বিবিহনক লংকাৰ ৰজা পাতি থৈ পত্নী ছিনতা, লখণ আৰু উলিমনক লৈ নিজ ৰাজ্যলৈ উভতি আহিল।

সুদীর্ঘ বাৰ বছৰৰ পিচত ৰাম-লখণ আৰু ছিনতাক ৰজা-ৰাণীৰূপে প্রজাবোৰে পাই নিজকে ধন্য মানিলে।

উলিমনৰ অন্নভোজন

ৰাম আৰু লখণে লংকা জয় কৰি ছিনতা কুংৰীক উদ্ধাৰ কৰাৰ পাচত উলিমনে আহি ক'লে,—"হে ৰাম! আপোনালোকৰ লগত যুদ্ধলৈ ওলোৱাৰ দিন ধৰি এসাজো ভালকৈ খাব পৰা নাই। আজি মোৰ বৰ ভোক লাগিছে। আপোনালোকে নিজ হাতে ৰান্ধি খুৱালে বৰ কৃতার্থ হ'ম।"

তাকে শুনি ৰামে লখণক ভাত ৰান্ধিবলৈ আদেশ দিলে।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

লখণে দুটা চৌকাত ভাত বহাই ভাত ৰান্ধিলে আৰু উলিমনক খাবলৈ দিলে। উলিমনে খাবলৈ বহি সকলোবোৰ ভাত খাই শেষ কৰি পুনৰ ভাতৰ কাৰণে চিঞৰ-বাখৰ লগালে। ইপিনে ভাত ৰান্ধি-ৰান্ধি লখণৰ হাত-ভৰিবোৰ জুইত পুৰিবলৈ ধৰিলে। তথাপিও উলিমনক নাটেহে নাটে।

তাকে দেখি ৰামে এটা বুদ্ধি পাঙিলে। ৰামে ততালিকে মাখি-বোৰক মাতি আনি মনে মনে উলিমনৰ মূৰৰ ওপৰত ভাত থৈ আহিবলৈ আদেশ দিলে। কথামতেই কাম হ'ল। তাৰ পিচত ৰামে মিচিকাই হাঁহি ক'লে,—"হে বীৰ উলিমন! খাওঁ বুলিয়েই ইমানকৈ খাব লাগেনে? তোমাৰ মূৰৰ ওপৰলৈকে ভাতবোৰ ওলায়েই আহিলচোন।"

ৰামৰ কথাত উলিমনে মূৰত হাতদি দেখে যে সঁচাকৈ মূৰৰ ওপৰত ভাতবোৰ জমা হৈ আছে। তেনে কথাত উলিমনে লাজ পালে আৰু ৰাম-লখণক সাক্ষী কৰি শপত খালে যে পৃথিবীত চন্দ্ৰ-দিবাকৰ থাকে মানে তাৰ বংশধৰসকলে লখিমী (অন্ন) ভোজন নকৰে।

ছিনতা কুংৰীৰ পুনৰ বনবাস

সুদীৰ্ঘ বাৰ বছৰৰ বনবাসৰ পিচত নিজৰ ৰাজ্যলৈ ঘূৰি আহি ৰাম ৰজা হ'ল। ৰাম এজন প্ৰজাৰঞ্জক ৰজা আছিল। তেওঁৰ ৰাজ্যত দুখ বা আকাল বুলিবলৈ নাছিল। সকলো পিনে জয়-জয় ময়-ময়।

তাৰ মাজতো প্ৰজাৰ মাজত কৌতূহল। বাৰ বছৰ বনবাসত ৰাম আৰু লখণে কেনেকৈ লংকালৈ গৈ ৰাৱণক বধ কৰিলে, ৰাৱণ বা কেনে ধৰণৰ ইত্যাদি কথাই প্ৰজাবোৰৰ মাজত কৌতূহলৰ সৃষ্টি

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

কৰে। বিশেষকৈ নাৰী মহলত তাকেলৈ নানান গল্প-গুজৱ উঠিবলৈ ধৰিলে।

ৰাজ-অন্তেষপুৰত ৰমণীসকলে ছিনতা কুংৱীৰ মুখৰ পৰা ৰাম-ৰাৱণৰ কাহিনী শুনি ৰৰকৈ আমোদ পালে। কথাই কথাই এদিন ৰমণী এজনীয়ে প্ৰশ্ন কৰিলে—"হেমফীপী! এটা কথা সোধো। আপুনিটো বহুদিনেই লংকাত থাকিলে। তাৰেই ভিতৰত এদিন নহয় এদিন ৰাৱণক নিশ্চয় দেখিছে। গতিকে কওঁকচোন তাৰ কেনেকুৱা চেহেৰা?"

প্ৰশ্নটো শুনি ছিনতাই ক'লে—"যি কোনোৰে চেহেৰা জানো মুখেৰে বৰ্ণাব পাৰি? ময়ো অৱশ্যে তাৰ মুখলৈ চোৱা নাই। এদিন পানীৰ তলত তাৰ ছাঁটো দেখিছোঁ মাত্ৰ।"

তাকে শুনি ৰমণীসকলৰ মাজত ৰৰ কৌতূহলৰ সৃষ্টি হ'ল আৰু আটায়ে ছিনতাক জুমুৰি দি ক'লে—"আপুনিটো ভাল ছবি আঁকিব জানেই। গতিকে তাৰ ছবিয়েই আঁকি দেখুৱাওক। তাক চাবৰ মন গৈছে।"

ৰমণীসকলৰ কথা পেলাব নোৱাৰি ছিনতা কুংৱীয়ে কাপোৰত এঙাৰ এডালেৰে ৰাৱণৰ প্ৰতিচ্ছবি আঁকি দেখুৱালে।

ছবিখন চাই ৰমণীসকলে ৰাৱণৰ প্ৰতি নানান মন্তব্য কৰি থাকোঁতেই ৰাজঅন্তেষপুৰলৈ ৰামৰ আগমন হ'ল। ৰামৰ আগমনত সকলো ৰমণী পলাল। ছিনতা কুংৱীয়ে ৰাৱণৰ ছঁবিটো লৈ কি কৰিব কি নকৰিব কৈ ভাবি থাকোঁতেই ৰাম আহি পালে। ছিনতাৰ হাতত ৰাৱণৰ ছবি দেখি ৰাম খঙত জ্বলি-পকি উঠিল: "ছিনতা! তুমি ডাইনী হোৱা। তুমি ৰাৱণক ইমানকৈ ভালপোৱা বুলি জনা-হেঁতেন তোমাক উদ্ধাৰ নকৰিলোঁহেঁতেন। তোমাৰ ওপৰত কৰা মোৰ সন্দেহ সঁচা আছিল। এতিয়া জানিছোঁ তোমাৰ গৰ্ভৰ সন্তানো নিশ্চয় মোৰ নহয়। গতিকে ছিনতা, তুমি মোৰ ৰাজ্যত বাস কৰিব

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

নোৱাৰিবা। এতিয়াই তোমাক নির্ব্বাসন দিলোঁ আৰু অনির্দ্দিষ্ট কাললৈকে বনবাস খাটিব লাগিব।”

ৰামে খণ্ডত হিতাহিত জ্ঞান হেৰুৱালে। ফলত ছিনতা কুংৰীৰ ইননি-বিননি একো নুশুনি ভায়েক লখণক মাতি আদেশ কৰিলে যে এই মুহূর্ত্ততে ছিনতাক ৰাজ্যৰ বাহিৰ কৰি বণত এৰি থৈ আহিব লাগে।

আদেশমতে লখণে বৌৱেকক ৰথত তুলি লৈ গ'ল। ছিনতাই লখণৰ আগত সকলো কথা বিবৰি ক'লে। লখণে দুখোৰ ক'লে—“বৌদৈউ! মই কি কৰিব পাৰোঁ? দোষ কাৰো নহয়। সৃষ্টিকর্ত্তাৰেই দোষ। গতিকে ধৈর্য্য ধৰক, সকলো ঠিক হৈ যাব।”

লখণৰ কথাত ছিনতাই দুখেৰে ক'লে—“মোৰ কপালেই বেয়া; তথাপিটো মই ধৈর্য্য ধৰিব লাগিব অন্ততঃ মোৰ পেটৰ সন্তানটিৰ কাৰণে। কিন্তু তোমালোকে সময়ত সকলো বুজিব পাৰিবা।”

এনেতে গন্তব্য স্থান আহি পোৱাত লখণে ছিনতাক তাতে এৰি থৈ পুনৰ ঘূৰি আহিল। ঘোপমৰা এন্ধাৰ আৰু দৰা-পিতা বৰষুণত ছিনতা অটব্য হাবিত অকলশৰীয়া হ'ল। ক'লৈ যাব ক'লৈ নেযাব ভাবি কান্দিবলৈ ধৰিলে।

ছিনতা কুংৰীৰ তেনে দুখত হেমফুৱে বৈৰাগীৰ ৰূপলৈ তাইৰ ওচৰত দেখা দি ক'লে—“আই! তুমি একো চিন্তা নকৰিবা। সকলো ভগৱানৰ ইচ্ছা। আহা মোৰ লগতে আহা। তোমাৰ একো কষ্ট নহ'ব।”

ছিনতাই বৈৰাগীৰ আশ্রমতে বাস কৰিবলৈ ল'লে আৰু সুখ-দুখৰ মাজেদি দিন কটাবলৈ ধৰিলে।

ল'ছ' আৰু কেহ'ৰ জন্ম

বৈৰাগীৰ আশ্রমতেই ছিনতা কুংৰীৰ পুত্র জন্ম হ'ল। কাপোৰ-কানিৰ অভাৱত শুকান গছৰ পাতেৰে ছিনতাই কেঁচুৱাটোক

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

তুলি ললে আৰু সেইদৰেই ডাঙৰ-দীঘল হ'ল। শুকান গছৰ পাতৰ উমত ডাঙৰ হোৱাৰ বাবে ছিনতাই তাৰ নাম থ'লে ল'ছ' অর্থাৎ পাতত ডাঙৰ হোৱা কেঁচুৱা।

ল'ছ' সৰুৰে পৰা পিতাক ৰামৰ দৰেই আছিল। বৈৰাগী-ৰূপী হেমফুৰ তত্ত্বাৱধানত ল'ছ'ই নানান জ্ঞান আৰু বিদ্যা আহৰণ কৰিলে। ফলত বাপেকৰ দৰেই সৰুৰে পৰা বলবান আৰু যোদ্ধা হ'ল।

এদিন ছিনতাই ল'ছ'ক বৈৰাগীৰ তত্ত্বাৱধানত ৰাখি নৈত গা ধুবলৈ গ'ল। বৈৰাগী তেতিয়া তপস্যাত মগ্ন আছিল। চঞ্চল-মতীয়া ল'ছ'ই সেই সুযোগতে পলাই মাকৰ ওচৰ পালেগৈ। বৈৰাগীয়ে ল'ছ'ক নেদেখি ছিনতাৰ খণ্ডৰ ভয়ত ততালিকে ঘাঁহ এমুঠি লৈ ল'ৰা এটা সৃষ্টি কৰিলে।

এনেতে ছিনতাই ল'ছ'ক লগত লৈ আহি পোৱাত বৈৰাগীয়ে সকলো কথা স্বীকাৰ কৰি ক্ষমা খুজিলে। ছিনতা কুংৰীয়ে হাঁহি মুখে ল'ৰাটো কোলাত লৈ পুতেকৰ স্বীকৃতি দিলে আৰু লৰাটোৰ নাম থ'লে কেহ' অর্থাৎ ঘাঁহেৰে সৃষ্টি হোৱা কেঁচুৱা।

ছিনতা কুংৰীৰ মৰমত দুয়োটি ল'ৰা ডাঙৰ হ'বলৈ ধৰিলে। এনেতে বৈৰাগীৰ মুখে ৰাম-লখণৰ বীৰত্বৰ কথা শুনি ল'ৰা দুটাই মাকক সুধি ব্যতিব্যস্ত কৰি তুলিলে—"ৰাম আৰু লখণনো কোন? কিমান শক্তি সিহঁতৰ।"

ছিনতাই একো ক'ব নোৱাৰি মাথোন ক'লে—"বোপাহঁত! ময়ো চিনি নেপাওঁ। শুনিছোঁহে মাথোন।"

আনপিনে ৰামে সিহঁতৰ বাহিৰে আৰু নো কোন বীৰ আছে তাকে গম ল'বলৈ লোহা আৰু শিলৰ ঘোঁৰা তৈয়াৰ কৰি লগত উলিমনৰ সৈতে অনেক সৈন্য-সামন্ত দি পঠালে। ঘোঁৰাটো গৈ গৈ দেশে-বিদেশে ফুৰি অৱশেষত কিশোৰ ল'ছ' আৰু কেহ'ৰ ওচৰত ওলাল।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ল'ছ' আৰু কেহ'য়ে খেলাৰ সামগ্ৰী ভাবি ঘোঁৰাটো ধৰি লৈ দেখে ই আচল ঘোঁৰা নহয়। তাকে দেখি ল'ছ'ই ক'লে "ই কাৰ বুদ্ধি?" কেহ'ই উত্তৰ দিলে—"ই নিশ্চয় ককা-বৈৰাগীয়ে কোৱা ৰাম আৰু লখণৰ বুদ্ধি হ'ব। গতিকে অপেক্ষা কৰোঁ। দেখা যাওক আজি সিহঁতৰ কিমান শক্তি?"

এইদৰে খন্তেক অপেক্ষা কৰোঁতেই বিপুল সৈন্যেৰে উলিমন উপস্থিত হ'ল। ল'ছ' আৰু কেহ'ই তাৰ পৰিচয় লৈ ঘোঁৰা এৰি দিবলৈ মান্তি নহ'ল। ফলত যুদ্ধ আৰম্ভ হ'ল। যুদ্ধত উলিমনৰ মূৰ চিঙি পৰিল। তাকে দেখি দুয়ো ভায়ে-ককায়ে ইটোৱে-সিটোলৈ চাই হাঁহিলে।

আনপিনে ৰাম আৰু লখণৰ চিন্তা। উলিমন কিয় ঘূৰি অহা নাই। কিবা বিপদ জানি ৰাম আৰু লখণ দুয়ো আগবাঢ়ি আহিল। আহি ল'ৰা দুটিক পাই নিজৰ পৰিচয় দি লখণে ক'লে—"এই ল'ৰাহঁত! তহঁত ইমান সৰু-সৰু পোৱালীয়ে কি যুদ্ধ কৰিবি? ঘোঁৰা এৰি দে, নহ'লে বিপদ হ'ব।"

লখণৰ কথা শুনি ল'ৰা দুটাৰ খং উঠিল: "ৰাম আৰু লখণ! ইমান দিনে আমিও সমকক্ষ যোদ্ধা বিচাৰি আছিলোঁ। সাহস আছে যদি যুদ্ধ দে।"

ল'ৰা দুটিৰ কথাত অতীষ্ঠ হৈ ৰাম আৰু লখণেও যুদ্ধ আৰম্ভ কৰিলে। আঁতৰৰ পৰাই বৈৰাগীৰূপী হেমফুৱে হাঁহি মুখে খেলাটো চাই থাকিল।

যুদ্ধৰ এখন্তেকৰ পাচতে ৰাম আৰু লখণ দুয়োকে বধ কৰি মাক ছিনতাৰ ওচৰত আহি ক'লে—"কোনে কয় ৰাম-লখণ বীৰ? তই চাহি মা? আমি আজি সিহঁত দুটাকে যুদ্ধত ঘটোৱাই কেনেকৈ হত্যা কৰিলোঁ।"

তাকে শুনি ছিনতাই কান্দি-কান্দি ক'লে—"বোপাহঁত! তেনে কিয় কৰিছ? ৰাম আৰু লখণ তহঁতৰ পৰ নহয়।"

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

এনেতে বৈৰাগীয়ে আহি ক'লে—"আই! তুমি চিন্তা নকৰিবা। সকলো ঠিক হৈ যাব।" তাকে কৈ বৈৰাগীয়ে মৃত ৰাম-লখণ আৰু উলিমনৰ ওচৰলৈ গৈ মৃত সঞ্জীৱনী চতিয়াই পুনৰ জীয়ালে। পুনৰ জীৱন পায়েই ৰামে সুধিলে—"হে বৈৰাগী! সেই ল'ৰা দুটি কাৰ?"

তাকে শুনি বৈৰাগীয়ে গহীনাই ক'লে—"সিহঁত আন কোনো নহয়, ছিনতা কুংবীৰ পুত্রদ্বয়। তেখেত বৰ্ত্তমান ইয়াতেই আছে। আপোনালোকে কিবা ক'ব লগা থাকিলে কথা পাতক।"

ৰামে হুমুনিয়াহ কাঢ়িলে। ৰামৰ অনুসূচনা আহিল। ছিনতা কুংৰীক সি কি বুলি মাতিব। এনেতে ছিনতাই আহি ৰামৰ ওচৰত চৰণ লোৱাত ৰামে তাৰ ভুলৰ বাবে তাইৰ ওচৰত ক্ষমা খুজি পুনৰ ৰাজ্যলৈ লগত যাবলৈ অনুৰোধ কৰিলে। তাকে দেখি ল'ছ' আৰু কেহ'ই আচৰিত হ'ল।

এনেতে বৈৰাগীয়ে নিজৰ ৰূপ ধৰি সিহঁতৰ ওচৰত থিয় হ'ল। সম্মুখত স্বয়ং হেমফুক দেখি সকলোৱে প্রণাম কৰিলে। হেমফুৱে ছিনতাক ক'লে—"যোৱা আই! তোমাৰ পতিগৃহলৈকে পুনৰ উভতি যোৱা। মই পুনৰ স্বর্গলৈকে যাম।"

হেমফুৰ আদেশ মতে ছিনতা, ল'ছ'-কেহ'ৰ সৈতে ৰামে ৰাজ্যলৈ হাঁহি মুখে ফিৰি আহিল।

ছিনতাৰ পাতাল প্রবেশ

ৰামৰ ৰাজ্যত পুনৰ হাঁহি বিৰিঙি উঠিল। ৰাজ-অন্তেষপুষলৈ আনন্দ ফিৰি আহিল। প্রজাবোৰেও হাঁহিমুখে নিজৰ নিজৰ কামত লাগিল।

তাৰ ভিতৰতো কেইজনমান প্রজাই ছিনতা কুংবীৰ পুনৰাগমনক সহজভাৱে ল'ব নোৱাৰিলে। তাৰ বাবে ৰামকে দুষিলে—"তেনে কুলক্ষণীয়া নাৰীক কিয় পুনৰ বিবাহ কৰিলে। এবাৰ নহয় দুবাৰ কৈ বিচ্ছেদ হৈ দুবাৰ মিলনৰ ঘটনা নিশ্চয় নীতিগত নহয়। কেৱল

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ছিনতা কুংৱীয়েই নাৰী নেকি? ছিনতাৰ পুনৰাগমনে ৰামৰাজ্যলৈ দুৰ্ভিক্ষ আনিব।"

তেনে কু-মন্তব্য শুনি ছিনতা কুংৱীয়ে দুখ পালে। মনতে ভাবিলে প্ৰজাসকলে মোৰ প্ৰতি লোৱা ভুল ধাৰণাই মোক অতিষ্ঠ কৰি তুলিলে। মই ইয়াত আৰু থাকিলে লাজ-অপমানত মৰিব লাগিব। এনেও পৃথিবীত মোৰ কাম শেষ হৈ আহিছে যেতিয়া মোৰ মাৰ ওচৰলৈকে গুচি যাওঁ। তাত বিনে মোৰ শান্তিৰ স্থান আৰু নাই। ইয়াকে কৈ ছিনতা কুংৱীয়ে ৰাতি সকলোৱে নিদ্ৰাত লাল-কাল দিংথকা অৱস্থাত ৰাজ-অন্তেষপুৰৰ পৰা ওলাই দৌৰ দিলে। দৌৰি দৌৰি বহু পৰ্ব্বত-পাহাৰ অতিক্ৰম কৰাৰ পিচত ছিনতাই মাতৃ বসুমতীক নিজৰ দুখ-লাঞ্ছনাৰ কথা কৈ বুকুত আশ্ৰয় খুজিলে। মাতৃ বসুমতীয়ে ফাঁট মেলি ছিনতা কুংৱীক পুনৰ বুকুত সাৱটি ললে।

ছিনতা কুংৱীৰ অবিহনে ৰামৰাজ্যত নীৰৱতা বিৰাজমান। এপিনে ল'ছ' আৰু কেহ'ই মাকক বিচাৰি হুলস্থুল কৰিলে। তাকে শুনি ৰাম আৰু লখণে আহি দেখে যে ছিনতা কুংৱী নাই। ছিনতাৰ ব্যৱহাৰত ৰামে বৰ দুখ পালে আৰু লখণকলৈ ছিনতাক বিচাৰি ওলাল।

ৰাম আৰু লখণে ছিনতাৰ সন্ধানত ভ্ৰমি ফুৰিবলৈ ধৰিলে। গছ-গছনি, পশু-পক্ষী যিহকে পালে সুধিবলৈ ধৰিলে যে কোনোবাই ছিনতাৰ সন্ধান দিব পাৰে নেকি? কিন্তু কোনেও প্ৰকৃত সন্ধান দিব নোৱাৰাত ৰাম-লখণৰ চিন্তা আৰু বাঢ়িল।

ভাবি ভাবি ৰামে শেষত বসুমতীকে সুধিলে। বসুমতীয়ে ভয়ত মনে মনে থকাত ৰামৰ বুজিবলৈ বাকী নেথাকিল যে ছিনতা তাইৰ আশ্ৰয়তে ক'ৰবাত আছে। বসুমতীৰ নীৰৱতাত ৰামৰ দুগুণে খং উঠিল।

খঙেৰে বসুমতীৰ বুকুলৈ ধেনু-কাঁড় জুৰি ক'লে—"এতিয়াই ছিনতাৰ সন্ধান দে। নহ'লে সকলো ছাৰখাৰ কৰি দিম।"

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

ৰামৰ ৰং দেখি হেমফুৱে আকাশ বাণী কৰিলে—"ক্ষান্ত হোৱা ৰাম! তেনে অপকাৰ্য্য কৰিলে তোমাৰ বদনাম হ'ব। মই হেমফু সৃষ্টিকৰ্ত্তা। মোৰ নিজ হাতেৰে ৰাম, লখন, ছিনতা আৰু থেছ'মাহাদিক সৃষ্টি কৰিছোঁ। এতিয়া তোমালোকৰ কাম এই পৃথিবীত নাই। পৃথিবীত ধৰ্মৰাজ্য পুনৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবেহে তোমা-লোকক পঠোৱা হৈছিল। এতিয়া পৃথিবীলৈ শান্তি নামি আহিছে। গতিকে তোমালোক পুনৰ স্বৰ্গলৈ গুচি আহা।

হেমফুৰ বাণী শুনি ৰাম ক্ষান্ত হ'ল। ৰাজধানীলৈ ঘূৰি আহি প্ৰজা আৰু জ্ঞাতি-কুটুম্বৰ পৰা বিদায় লৈ স্বৰ্গলৈ গুচি গ'ল। যোৱাৰ আগতে পুতেক ল'ছ'ক ৰজা পাতি থৈ কেহ'ক মন্ত্ৰী আৰু উলিমনক অভিভাৱকৰূপে থৈ গ'ল। স্বৰ্গলৈ যাওঁতে সকলোকে শুনাই থৈ গ'ল যে এসময়ত ৰাম, লখণ আৰু ছিনতা পুনৰ পৃথিবীলৈ আহিব আৰু তেতিয়া তেওঁলোক আটাইকে আকৌ লগ পাব।' প্ৰজা তথা জ্ঞাতি-কুটুমে বেজাৰ কৰি, বেজাৰ মনেৰে বিদায় দিলে।

সাম্ৰৰণি

ছাবিন আলুন পৰিবেশনৰ অন্তত লুঞ্চেপ'ৰে এটা মতা কুকুৰা আৰু মদ আদিলৈ ৰকাছেনৰ চোতালতে এটা শুভ পুৱাত পুথে-দেৱতালৈ পূজা দিলে। পূজাত কাছেনকে আদি কৰি সকলো ৰাইজ উপস্থিত হৈ সকলো সহায়-সহযোগিতা আগবঢ়ালে।

পূজাৰ উপচাৰ, ধূপ-ধূনা, মূৰ্গা, চাউলৰ পিঠাগুৰি, তাম, তুলসীৰে দেৱতা সন্তুষ্ট হোৱা দেখি ৰাইজে বৰ আনন্দ পালে আৰু মদ্যপানেৰে পৰিস্থিতি মুখৰিত কৰিলে।

ৰাইজৰ দৃঢ় বিশ্বাস যে চন্দ্ৰ-দিবাকৰ থাকে মানে কাৰবি সমাজত "ছাবিন আলুন" জীয়াই থাকিব। আৰু যুগে-যুগে কাৰবি জাতিৰ প্ৰেৰণাৰ উৎস হৈ ছাবিন জীয়াই থাকিব।

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

स्कैन/ Scanned

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)

"स्कैन्ड/Scanned"

Digitization by American Academy of Indic Studies. AAIS(USA)